

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1999

Հրապարակ

[Աղյուսակ Առևտրական
Քրտի Կրկնայ
(Հիշատակաւ օրհիւ)

Կ. Պոլիս, տպ. Այստիկոսիւյաւ, 1863.

342.4 (= 91.54)

Ա-33

պ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ

ՆԻԶԱՄԱՄԻՒ

ՄԻԼԼԵԹԻ ԷՐՄԷՆԻԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ—ՍԹԱՆՊՕԼ,

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Յ. ՄԻՒՀԵՆՏԻՍԵԱՆ

1863—1879

12001

7385

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԻ Ա.

ԿԱԹՈՂՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ի ՏԵՂԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԳԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ

Տ. ՍՏԵՓԱՆԵՆՈՍԻ ԱՐԳԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ

Յ Ե Ն Կ

	Արտաքին գործոց Տեղաթեան առ Պատրիարքական Տեղապահ զբիւծ նամակին օրինակը	1
	Բարձրագոյն Դրան և Ազգային Յանձնաժողովոց առ Կայսերական Կառավարութիւն մա- տուցած Յայտագրին օրինակը	2
	Բարձրագոյն Դրան Հրամանագրին օրինակը	8
	Յառաջաբանութիւն	9
	Հիմնական սկզբունք	11
Դ.Լ.ՈՒԽ ԵՌԱՋԻՆ.	Ազգային Կեդրոնական Վարչութիւն	15
Ա.	Պատրիարք Կոստանդնուպօլսոյ	15
	Ընտրութիւն և հրաժարում	15
	Պաշտօն և պարտաւորութիւնք	18
Բ.	Պատրիարքական Դիւանատուն	20
Գ.	Պատրիարք սրբոյ Երուսաղէմի	21
Դ.	Ազգային Կրօնական Ժողով	24
Ե.	Ազգային Քաղաքական Ժողով	27
Զ.	Քաղաքական Ժողովոյ կողմէն կազմուած Ազգային Խորհուրդք և Հոգաբարձութիւնք	29
	1. Ուսումնական Խորհուրդ	29
	2. Տնտեսական Խորհուրդ	30
	3. Դատաստանական Խորհուրդ	32
	4. Վանօրէից Խորհուրդ	32
	5. Ելեւմտից Հոգաբարձութիւն	34
	6. Կոստանդնուպոլսոյ Հոգաբարձութիւն	35
	7. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւն	36
Է.	Թաղական Խորհուրդք	37
Ը.	Ազգային Ընդհանուր Ժողով	39
	Կազմութիւն և պարտաւորութիւնք	39
	Ընտրութիւն Եկեղեցական Երեսփոխանաց	41
	Ընտրութիւն Աշխարհական Երեսփոխանաց	42
	Ա. Ընտրողութեան և ընտրելութեան պայմանք	42
	Բ. Եղանակ ընտրութեան	43
	Գ. Քուէարկութիւն	46
Դ.Լ.ՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ.	Ընդհանուր կանոնք ժողովոց և Խորհրդոց	49
Դ.Լ.ՈՒԽ ԵՐԲՈՐԴ.	Ազգային տուրք	51
Դ.Լ.ՈՒԽ ԶՈՐԲՈՐԴ.	Ազգային Գաւառական Վարչութիւն	52
Դ.Լ.ՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐԲՈՐԴ.	Վերաքննութիւն Սահմանադրութեան	54

Պատրիարքական Տեղապահի կնքով չը վաւերացեալ
օրինակաց ճշգրտութիւնը երաշխաւորեալ չէ :

ԱՌ ԽՈՀԵՄԱԶԱՐԴ ՏԵՂԱՊԱՀ
ՊԱՏՐԻԱՐԻԻ

Խոհեմազարդ և սիրելի Աֆէնաի.

Բարեկարգութեանց վերաբերեալ
կայսերական հրովարտակը կը պահանջէ,
որ ամեն Հասարակութիւն իր վա-
յելած առանձնաշնորհութիւններն ու
արտօնութիւնները որոշեալ պայմա-
նաժամի մէջ իր քննին առնելով, ժա-
մանակին բերմանցը և քաղաքակրթութեան
արդեանցն ու գիտութեանց պահանջած
բարեկարգութիւնները խորհրդածութեամբ որոշէ, ու Բարձ-
րագոյն Վրան ներկայացընէ. եւ
Հոգեւորական Վիսոց շնորհուած իշ-
խանութիւնն ու ձեռնհասութիւնը
իւրաքանչիւր Հասարակութեան ա-
պահովուած վիճակին ու նոր դիր-
քին հետ համաձայնութեան մէջ
դրուի: Աստի Հայոց Վրդին համար
պատուաւոր անձերէ բաղկացեալ
(Հանձնաժողովի մը ձեռքը Սահմանադ-
րութեւն ուրուագիծ մը պատրաստուե-
ցաւ: Բայց միանգամայն պատշաճ
համարուեցաւ որ Սարգիս Պատրիար-
քի օրով կազմուած Բեղահանուր ժու-
ղովոյ Աշխատեցական անդամներն ու
Թաղական Արեւմտիսանները՝ բուէից
առաւելութեամբ եօթն հոգիէ բաղ-
կացեալ Հանձնաժողով մը ընտրեն,
և վերոյիշեալ ուրուագիծը անգամ
մըն ալ անոր ցոյց արուի: Ասանորոյ
կը խնդրեմք որ պէտք եղած հրաւերի
ամակները երկու երեք օրուան մէջ
ղրկելով, յիշեալ Հանձնաժողովին
ընտրութիւնը ընել տայ, և անոր
Բարձրագոյն Վուռը միւս Հանձնա-
ժողովին ու այս գործիս համար յատ-
կապէս որոշուած Պաշտօնակալին հետ
մեկտեղելով՝ հարկ եղած տնօրէնու-
թեան կատարուելուն շնորհ ընէք:
Այլ խնդրեմք նաեւ որ վերոյիշեալ կեր-
պով ընտրուած եօթն անձանց անուն-
ները յառաջագոյն մեզ ուղարկէք:

(Սարգիս)

ՊԱՏՐԻԻ ԴԱՒԻՄՄԱԳԱՄԸ
ՏԻՐԱՅԵԹԼՈՒ ԷՖԵՆՏԻՑԻ

Տիրայէթլու մէվետտէթլու էֆէնաի

Խոյնհաթ ֆէրմանը Ալիսի հիւք-
մինձէ՝ հէր ճէմաթլըն պիր մինլի
մուայէէն իշինաէ իմթիյազաթ վէ-
մաֆիյաթը հաղըրէլէրինին մուայ-
էէնէսինէ իպթիտար իլէ, վագթ վէ-
ասարի մէտէնլիլթ վէ մալումաթը
միւթթէսէպէնին իճապ իթտիրտիլի
խոյնհաթը պիլ միւղաքէրէ արդ էյլէ-
մէլէրի, վէ բուէսաի բուհանլիլէյէ
իթա պույուրըմը օլան բուխաթ
վէ իպթիտարըն իշպու ճէմաթլարա
թէմին օլընմը օլան հալ վէ մէվգիլի
ճէտիտ իլէ թէվֆիգ օլընմար լաղըմ
կէլտիլինէ մէպի, միւթթէպէրանը
միլլէթտէն միւրէքքէպ պիր գօմիսիօն
թէշքիլ իլէ, Վրմէնի միլլէթի հագ-
գընտա պիր նիղամնամէ լայիհար
թէրթիպ օլընմը իսէ տէ, պուլըն
պիր քէրրէ տէ Սարգիս Պատրիար-
քանընտա թէշքիլ օլընան Ալիսի
Ամուսլիլէ Վիլիսա ճէմաթլարը թա-
րաֆընտան ինթիսապ օլընան վէ էհ-
լի քիլիսատէն օլան աղանըն էքոէրի-
յէթի արա իլէ թէմիլ իտէճէքլէրի
ետի քիշիտէն միւրէքքէպ գօմիսիօ-
նա իրանէսի թէնաիպ օլընարղընտան,
իքի իւչ կիւն զարֆընտա լաղըմ օլան
տա՛վէթ թէղքէրէլէրի պիլ իրապ, իշ-
պու գօմիսիօնըն ինթիսապլիլէ, Պա-
պը Ալիսի տիկէր գօմիսիօն վէ մէ-
մուրը մախտուար իլէ պիրլէշտիրիլէ-
րէք, իպթիզաի հալին իճրասընա հիմ
մէթ օլընմար, վէ պու վէճէլէ ին-
թիսապ օլընաճագ ետի ատէմին էվ
վէլ էմրտէ էսամիսինի միւպէյէին օ-
լան տէֆթէրինին թարաֆը տօսթա-
նէմիղէ իթասը միւլթէմէս տիր:

(Իհլա:)

Բարձրագոյն Դրան և Ազգային Յանձնաժողովէ-
րան որ կայսերական կարավարանի մասնա-
ցած Յայտագրին օրինակն է :

Կայսերական Տէրութիւնը , ի վա-
ղուց անտի իր արդարասէր հովանա-
ւորութեան ներքեւ գտնուող զանա-
զան Ազգաց՝ Կրօնից ազատութեան և
առանձին գործոց հասնաւոր Վարչութեան
համար առանձնաշնորհութիւններ ու
արտօնութիւններ շնորհած է :

Այս արտօնութիւնները թէպէտ
և ըստ սկզբանց ամեն ազգաց համար
միօրինակ , բայց միանգամայն ամեն
մէկուն կրօնական սեպհական կանո-
նաց և սովորութեանց համեմատ տնօ-
րինուած ըլլալով , իւրաքանչիւր Ազգ-
զանոնք իր բնիկ սովորութեանց և ըն-
թացից համեմատ ի գործ դնելով վա-
յելած է :

Հայոց ազգը միւս ազգաց պէս
մինչեւ ցայսօր Պատրիարք մը ունեցած
է , որ Տէրութեան կողմէն իբր նա-
խագահ Պատրիարքական Վարչու-
թեան ճանչցուած է , և Ներկայացու-
ցիչ Ազգին ու Միջնորդ գործադրու-
թեան Կայսերական հրամանաց . և որ
ի վաղուց անտի հասարակօրէն Եկե-
ղեցական դասէն ընտրուած է , Ազգին
զանազան կարգի անհատներէն բաղ-
կացեալ Ընդհանուր Ժողովի մը ձեռօք :

Պատրիարքը իր պաշտօնին մէջ՝ որ
է Ազգին նախագահել և անոր օգտի-
ցը հսկել , Ազգին՝ Ընդհանուր Ժողո-
վոյ միջնորդութեամբ ունեցած ազ-
դեցութենէն ու վերատեսչութենէն
բնաւ մէկ ժամանակ ազատ եղած չէ .
և ասոր ապացոյցն է , Պատրիարքին ա-
մեն ժամանակ Ընդհանուր Ժողով հը-
րաւիրելն ու գումարելը , և կամ ըստ
պահանջման գործոց կամ Բարձրագոյն
Դրան բացորոշ մէկ հրամանին վրայ
կարեւոր խնդրոյ մը ծագած ատենը՝

Պապը Աւերե Բեշիլ օլընան հասիլիլի Գօօֆիօն
Էլէ Մելիլի Բարաֆընդան Էնիլիսայ օլընան Գօֆ-
իօնըն Պապը Աւերե Բարաֆ Էլիլ օլընըլարը
հապաւնանը հասիլիլի Դէր :

Սալթանաթը սէնյէնին զիյրի ճէ-
նահը մա'ատէլէթինտէ պուլընան ճէ-
մաաթը միւխթէլիֆէյէ՝ ային վէ մէզ-
հէպլէրինին սէրպէսթի'ի իճրասընա ,
վէ մէսալիհի մախսուսէլէրի իտա-
րէսինէ տա'իր , մին էլ գատիմ իհ-
սան պույուրմըշ օլտըղը մու'աֆիյաթ
վէ իմթիյազաթ՝ ճէմաաթը մէզքիւ-
րէնին ումուրը ըուհանյէլէրինճէ
ճարի օլան ուսուլ վէ ատաթը մախ-
սուսէլէրինէ մութապըղ վէ էսասէն
ճիւմէսի հազդընտա Եէքսան օլտը-
ղընտան , հէր պիր ճէմա'աթտա քէն-
տի ատաթը մէր'իյէսինէ թաթպիղէն
իճրա օլընակէլմիշ , վէ էրմէնի միլ-
լէթինին տախի միլէլի սա'իրէ միսիլ-
լու , շիմտիյէ գատար Էքսէրիյա Էհլի
քիլիսատէն օլարաղ թարաֆը Տէվլէ-
թի ալիյէտէն իտարէ'ի պատրիղիյէ-
նին ըէ'իսի վէ միլլէթին վէքիլի վէ
Տէվլէթի ալիյէնին վասըթա'ի թէն-
ֆիղի ահքեամը մագամընտա ի'թի-
պար պույրըլան պիր Պատրիղի պու-
լընմըշ օլմաղլէ , Պատրիղի մուամ'իլէյհ
էօթէտէն պէրու միլլէթին սուսու-
ֆը միւխթէլիֆէսինտէն միւրէքքէպ
պիր մէճլիս մարիֆէթիյէ միլլէթճէ
ինթիխապ օլընարաղ , միլլէթէ ըի-
յասէթ իթմէք վէ մէնաֆի'ի միլլիյէյի
կէօղէթմէք մէ'մուրիյէթինին իֆա-
սընտա ումուլմիլլէթին , մէճլիսի մէզ-
քիւր վասըթասը իլէ , ճարի օլան նու-
ֆուղ վէ նէզարէթինտէն հիշ պիր զէ-
մանտէ պիւթիւն պիւթիւն գուրթը-
լամայուպ , պուլնա՝ Պատրիղի մուամ'ի-
լէյհին՝ մէճլիսի մէզքիւրը հէր վագթ-
ճէմ՝ վէ տա'վէթ իթտիյի , վէ մուզ-
թէզա'ի մասլահաթտէն օլարաղ վէ
Եախսուտ Պապը ալինին էվամիրի սարի-

Ընդհանուր ժողովոյ դիմելն ու անոր
որոշումը խնդրելը :

Հայոց Ազգը՝ ասկէ քսան տարւոյ
չափ յառաջ՝ կայսերական Տէրութե-
նէն խնդրեց որ Պատրիարքարանի մէջ
Պատրիարքին նախագահութեամբը
երկու ժողով հաստատուին . մէկը
կրօնական , միւսը քաղաքական գոր-
ծոց համար , որպէս զի Պատրիարքին
պաշտօնատարութեանը գործակից և
օգնական ըլլան , և Ազգին՝ թէ՛ ըստ
քաղաքականի և թէ՛ ըստ կրօնականի՝
վաղեմի կանոններէն և սովորութիւն-
ներէն ո՛ր և է խոտորմանց առաջքը
առնուի :

Երբ այս ժողովները հաստատուե-
ցան , ազգային մանրամասն գործոց
տնտեսութեան համար ալ՝ քանի մը
խորհուրդներ հաստատել հարկ եղաւ :

Բայց որովհետեւ Ազգային պաշտօ-
նատեսարց ամեն մէկուն իշխանու-
թիւնը և պարտաւորութիւնները ու-
րոշաբար սահմանուած չէին , յայտնի
էր որ Ազգին վիճակը բարեկարգե-
լու մասին եղած այս ջանքերը , Ազ-
գային վարչութեան զանազան մա-
սանց մէջ , նաեւ յիշեալ վարչու-
թեան և Ազգին մէջ՝ անպակաս պա-
ռակտումներ ծագելուն առիթ պիտի
տային . և աս ալ ամեն կողման վե-
րաբերեալ իրաւանց գործադրութեան
մասին շատ մը անկարգութիւններ , և
Ազգային վարչութեան մէջ ալ շփո-
թութիւն և խռովութիւն պիտի
պատճառէր :

Ահա՛ այս շփոթութեանց և երկ-
պառակութեանց պատճառները վեր-
ցընելու , և ամեն կողման պահանջ-
մանց փաստակարարութիւնը բառնալու
նպատակաւ , կայսերական Տէրութիւ-
նը իր բոլոր հպատակաց վրայ ու-

հասրնա մէպնի՝ հալլ ութէսվիյէսի լա-
զըմ՝ կէլէն պիր մէս'էլէի մուհիմմէ զու-
հուրա կէլաիքճէ՝ Պատրիզին մէճլիսի
մէզքիւրէ միւրաճաաթ էյլէտիյի խու-
սուսլարը տէլալէթ իտէր :

Էրմէնի միլլէթի՝ պունտան թագ-
րիպէն երկիրմի սէնէ մուդատտէմ ,
Պատրիզի մումա'իլէյհին մա'յէթինէ
մէ'մուրիյէթի իֆասընտա մէտարը
մուա'վէնէթ օլմագ , վէ բուհանի վէ
ճիամանիճէ ճարի օլան ուսուլ վէ տ-
տաթը դատիմէտէն հէր կէօնէ մու-
պաէտաթըն էօնիւ ալընմագ իւզրէ ,
պիրի ումուրը բուհանիյէ , վէ տի-
կէրի ումուրը ճիամանիյէ իչուն իքի
մէճլիա թայինինի Տէվլէթի ալիյէ-
տէն իսթիա'ա էյլէմիշ . վէ պու մէճ-
լիսլէրին իհտասը , մէսալիհի միւթէ-
ֆէրրի'անըն բույէթի զըմնընտա , պա-
զը գօմիսիօնլար թէ'սիսինի իսթիլ-
զամ իթմիշ իսէ տէ , միլլէթին իսլահը
ահվալինէ տա'իր վուգու՝ պուլան իշ-
պու թէմայիւլաթըն , Միլլէթ մէ-
մուրլէրինին իգթիտար ու վէզա'իֆի
մախսուսէլէրի թա'յին օլընմատըզը
հալտէ , կէրէք Միլլէթ իտարէսինին
զըթա'աթը մուսթէլիֆէսի պէյնին-
տէ , վէ կէրէք պու իտարէ իլէ Միլլէթ
արասընտա իգա'ի միւնադաաթտէն
խալի օլմայաճաղը , վէ պունուն իսէ
հէր թարաֆա ա'իտ օլան հուգու-
զըն իճրասընտա պիր թագըմ՝ նիզամ-
սըզըզլար իլէ իտարէճէ իսթիլալ
վէ իղթիշաշը միւսթէլզլիմ՝ օլաճաղը
տէրքեար օլուպ , իշթէ շու էսպապը
իսթիլաֆ վէ միւնադաանըն մէն'ի զու-
հուրիլէ հէր թարաֆ իտտի'ալարը-
նըն տէ'ֆի մազարրաթը մագսատընա
մէպնի , Տէվլէթի ալիյէ քեաֆֆէի
սունուֆը թէպաասը հագգընտա պի-
տիրիզ պույուրտըզը հիմէմի միւշֆի-
գանէսի մուգթէզասընճա , Մի-
թին ա'տաթը մէր'իյէ'ի իտարէսինին
վէ ճիամանիյէսինէ վէ գատիմ

նեղած հայրական խնամօքը՝ Ազգիս մէջէն խառն Յանձնաժողով մը կազմել հարկաւոր դատեց, որպէս զի Հայոց Ազգին Կրօնական և Քաղաքական բնիկ սովորութեանց, նաեւ ի վաղուց անտի ընդունուած ընթացքին համաձայն Սահմանադրութիւն մը պատրաստուի :

Արդ՝ խառն Յանձնաժողովը պատշաճ կը դատէ որ վաւերացման համար Բարձրագոյն Դրան մատուցուած Սահմանադրութեան ուրուագծին համեմատ՝

Ա. Պատրիարքին՝ ի մէջ Տէրութեան և Ազգին միջնորդ ըլլալու պաշտօնը ըստ առաջին դրութեան մնայ :

Բ. Ընդհանուր ժողովոյ կազմութիւնը առաջինէն առիկ կանոնաւոր կերպիւ նորոգուի : Եւ Ազգային Երեսփոխանները Էմաքսերէն ընտրուելու տեղ (ըստ որում Էմաքսերէն վիճակը նոյնը չէ՝ ինչ որ առաջ էր), Յունաց Ազգին մէջ զործադրուած եղանակէն զուլէ առիկ կանոնաւոր և օրինաւոր կերպով՝ Եկեղեցեաց ժողովուրդներէն (այսինքն թաղերէն) ընտրուին :

Եւ որովհետեւ դուրսերը բնակող Հայ ժողովուրդները իրաւամբ կը գանգատին թէ պատրիարքարանի որոշումներուն խորհրդակցութենէն և մասնակցութենէն բոլորովին զուրկ են : Երեսփոխաններուն մէկ մասը գաւառներուն կողմէն ընտրուին, և կոստանդնուպօլսոյ թաղերուն Երեսփոխանաց վրայ աւելցուցին : Եւ ժողովոյն Կրօնական մասը այսինքն անդամաց քսանը՝ կոստանդնուպօլիս գլխունող Եկեղեցականներուն կողմէն ընտրուին, որով Ընդհանուր ժողովոյ անդամաց թիւը ընդ ամենը հարիւր քառասունի կ'ամփոփուի :

Ասոնց պաշտօնը տասն տարի տեւէ, և ամեն տարի տասներորդ մասը փոխուելով նորէն ընտրութիւն ըլլայ :

տէն պէրու Միլլէթէն ճարի օլան ուսուլէ մութապըգ պիր նիզամնամէ գալէմէ ալընմագ իսզրէ մուխթելիթ պիր դօմիսիօն թայինին լաղըմէտէն ատտ էյլէմիշ տիր : Պինաէն ալէյհ Տէվլէթի ալիյէյէ լիէնլէթթաստիգարգ ու իրաէ գըլընմըշ օլան նիզամնամէ լայիհասը մուճլալինճէ Պատրիարքին Տէվլէթի ալիյէ իյէ Միլլէթ պէյնինաէ վասրթա օլմագ հայսիյէթի սապըգը վէճհիէ իպգա օլընուպ, Մէճլիսի ումումինին թէշքիլի տախի էվլէլքի հայինին տահա պիր մունթազամ սարէթտէ թէճախինաէն իպարէթ օլարղը միսիլու, Միլլէթ վէրիլլէրինին տախի՝ էսնաֆըն ահվալը սապըգալարընտա վուգա՝ պուրմըշ օլան թէպէտտիւլ վէ թաղայիւրէ մէպնի, էսնաֆճա ինթիխապ օլընաճագ եէրաէ, բում միլլէթինաէ իճրա օլընան սարէթտէն պէլքի տահա զիյաաէ նիզամ վէ մէշլուլիյէթէ մուվաֆըգ օլարագ, ֆիլիսա ճէմաաթլարը թարաֆընտան թային վէ ինթիխապ օլընմալարը :

Վէ թաշրա ճէմաաթլարընըն, Պատրիարխանէ միւզաքէրաթընտա մէտխէլ վէ միւշարէքէթտէն քեամիլէն մահրում օլտըղլարընտան պահօլէ, վուգուա կէլէն հագլը շիքեայէթլէրինէ մէպնի՝ թաշրալարտա տախի պիր մըգտար վէքիլլէր ինթիխապիլլէ Տէրի սաատէթ ճէմաաթլարը վէքիլլէրինէ իլավէ գըլընմասը, վէ Մէճլիսի ումումի աղասընըն գըսմը բուհանիսի, եանի եիկիրմի նէֆէրի, Տէրի սաատէթտէ պուլընան էհլի քիլիսա թարաֆընտան ինթիխապ օլընմագ իւզրէ, եիւզ գըրգ նէֆէրէ թէնզիլ օլընուպ, միւտտէթի մէմուրիյէթլէրիօն սէնէ միւթթէտ օլարագ, հէր սէնէ պիր իւշըրինին թէպտիլէն ինթիխապ օլընմասը :

Ընդհանուր ժողովը անուանէ թէ՛ Պատրիարք և թէ՛ անոր նախագահութեամբը գործող Ազգային երկուց ժողովոց անդամները . եւ անոնց գործողութեանց վերատեսչութիւն ընէ :

Գ. Կրօնական գործոց տեսչութիւնը՝ Կրօնական ժողովոյն , քաղաքական գործոց տեսչութիւնը՝ Քաղաքական ժողովոյն , և խառն գործոց տեսչութիւնն ալ՝ յիշեալ երկու ժողովներուն մէկտեղ դալովը կազմուած խառն ժողովոյն վերաբերեալ ըլլայ :

Դ. Կրօնական և Քաղաքական ժողովները իրենց ձեռնհասութեան շրջանակին մէջ գտնուած թէ՛ Եկեղեցեաց ժողովուրդներուն (թաղականներուն) և թէ՛ Եկեղեցեաց , դպրատանց , հիւանդանոցաց , վանօրէից և ասոնց նման ուրիշ տեղեաց ազգային գործերուն ամէնն ալ Տեսուչ և Թաղական խորհուրդներու միջնորդութեամբ տնօրինեն :

Ե. Վարչութեան կեդրոնը Ազգային Պատրիարքարանն ըլլայ :

Պատրիարքը՝ իբրեւ պաշտօնական Գլուխ Պատրիարքարանի , թէ՛ Ընդհանուր ժողովոյն և թէ՛ Ազգային կրկին ժողովներուն նախագահութիւն ընէ , և Ազգին ուղղակի կամ անուղղակի վերաբերեալ ամեն գործերը տնօրինէ՝ ընդ վերատեսչութեամբ Ընդհանուր ժողովոյ :

Զ. Գաւառական ժողովրդոց վարչութիւնը Կեդրոնական վարչութեան հետ կապուած ըլլայ : Եւ գաւառներուն մէջ Առաջնորդները նախագահութիւնն ընեն տեղական ժողովներուն , որոնք պիտի կարգադրուին ըստ տրամադրութեանց Կոստանդնուպոլսոյ ժողովոց , և նոյն (տեղական) ժողովոց գործերն ալ տնօրինեն :

Է. Գաւառական ժողովները՝ Կեդրոնական վարչութեան , և սոյն վարչ-

վէ Մէճլիսի Ումումինին կէրէք Պատրիզի վէ կէրէք մայեթինտէ պուլընաճագ իքի Մէճլիսին ազասընը թային իլէ , պունլարըն մու'ամէլաթը վազը'ալարընա նէզարէթ էյլէմէսի :

Վէ մէվատտը ճիսմանիյէ բույեթինին՝ Մէճլիսի ճիսմանիյէ , վէ մէվատտը բուհանիյէնին՝ Մէճլիսի բուհանիյէ , վէ մէվատտը մուխթելիթէնին տախի՝ մէզքիւր իքի մէճլիսին իճթիմաիյէ թէշէքքիւլ իտէն Մէճլիսի Մուխթելիթէ ա'իտ օլմասը :

Վէ մէճլիսէյնի մէզքիւրէյնին հէր պիրի քէնտու տաիրէի իգթիտաւրը տախիլինտէ օլարագ , կէրէք քիլիսա ճէմա'աթլարընտա վէ կէրէք քիլիսա վէ մէքթէպ , վէ խասթախանէ վէ մանասթըրլար միսիլու սաիր մահալէրտէ միլլէթճէ զուհուր իտէն քեաֆէի մէսալիհի դօմիսիօնլար վէ քիլիսա ճէմիյէթլէրի վասըթասը իլէ իտարէ իթմէլէրի :

Վէ մէրքէզի իտարէ Պատրիզխանէ օլուպ , Պատրիզին տախի՝ Պատրիզխանէնին բէիսի բէոմիսի մագամընտա պուլընարագ կէրէք Մէճլիսի Ումումիյէ վէ կէրէք մայեթինտէ օլան մէճլիսլէրէ իճրաի ըիյասէթլէ , տօղրտան տօղրըյա վէ եախօտ պիլվասըթա միլլէթէ միւթաալլիգ քեաֆէի մէսալիհի Մէճլիսի Ումումինին թահթը նէզարէթինտէ օլարագ բույեթէթ էյլէմէսի , վէ թաշրա ճէմասթլարընըն իտարէսի՝ մէրքէզի մէզքիւրէ մէրպութ օլուպ , էյալաթտէ մարխասալարըն՝ Տէրի սաատէթ մէճլիսլէրինին էսասը իւզէրինէ թանզիմ օլընաճագ օլան մահալլի մէճլիսլէրինէ ըիյասէթ , վէ օլ մէճլիսլէրին մէսալիհինի բույեթ իթմէլէրի :

Վէ թաշրա մէճլիսլէրինին՝ իտարէի մէրքէզիյէտէն , վէ իշպու իտարէ

չութեան խորհուրդներուն ամեն մէկը՝ ո՛ր ժողովոյ վերաբերի՝ նոյն ժողովոյն . և Ազգային ժողովները՝ Ընդհանուր ժողովոյն . և Պատրիարքը մէկ կողմէն Կայսերական Տէրութեան , և միւս կողմէն (Ընդհանուր ժողովոյ միջնորդութեամբ) Ազգին պատասխանատու ըլլան :

Ը. Եւ որովհետեւ Կայսերական Տէրութիւնը Հայոց Ազգին համար տալու հրամաններուն գործադրութեան բնական միջնորդ և Ազգային վարչութեան գլուխ Պատրիարքը կը ճանչնայ և անոր կողմէ իր հարցումները . եթէ Տէրութիւնը Պատրիարքին հրամայէ որ հարցուցած խնդրոյն վրայ իր (այսինքն Պատրիարքին) կարծիքը յայտնէ, Պատրիարքը՝ իր նախագահութեամբը գործող ժողովներուն որոշման համեմատ շարժի : Իսկ եթէ Ազգին կարծիքն առնելով Տէրութեան հաղորդել հրամայէ , այն ժամանակ Պատրիարքը Ընդհանուր ժողով հրաւիրէ , և այն ժողովոյն վերջնական որոշումները յայտնէ Տէրութեան :

Թ. Ազգային վարչութիւնը երեք տեսակ պարտաւորութիւն ունի , որոց առաջինն է առ Կայսերական Տէրութիւն . ա՛յս է՝ Ազգը կատարելապէս հաւատարիմ հպատակութեան մէջ պահել , և Ազգին թէ՛ Ընդհանրապէս և թէ՛ ի մասնաւորի ամեն մէկ անհատներուն իրաւանց և արտօնութեանց՝ Տէրութեան կողմէն պահպանութիւնը ապահովընել : Երկրորդն է առ Ազգն . որ է ճշմարտապէս գթութեամբ և հայրաբար վարուիլ : Եւ երրորդն է առ Աթոռն Էջմիածնի . ա՛յն է՝ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Կրօնական կանոնաց և օրինաց համեմատ վարուիլ :

Ահա՛ ասոնք են Սահմանադրութեան այն կէտերը զոր խառն Յանձ-

Գումիսիօնըրնտան հէր պիրինին՝ ախտ օլաղըր մէճլիստէն , վէ Պատրիգին տախի՝ պիր թարաֆտան Տէվլէթի ալիյէտէն վէ տիկէր թարաֆտան Մէճլիսի Ումումի վասըթասըյլէ Միլլէթտէն մէսուլ օլմալարը . վէ Տէվլէթի ալիյէնին Միլլէթ հազգընտա սատըր օլան ահքեամըն թէնֆիդի զըմնընտա վասըթաի թապի՛իյէ վէ Միլլէթ Իտարէսինին բէիսի ատտ օլընան Պատրիգէ խիթապ իլէ սիւալ պույուրաճաղըր մէվատա հազգընտա եա բէյինի պէյան էյլէմէկէ Պատրիգի տալէթ պույուրաճաղընտան , պու թագաիրճէ Պատրիգին մայէթինտէ պուլընան մէճլիպէրին գարարընա թաթպիգան հարէքէթ էյլէմէսի , վէ եախուտ Միլլէթին բէյինի թահսիլ իլէ ճանիպի Տէվլէթէ թէպլիղ իթմէսի էմր ու թէնպիհ պույըրլաճաղընտան՝ պու հալտէ տախի Պատրիգին Մէճլիսի ումումիյի տալէթլէ պու Մէճլիսին նէթիճէի միւզաքէրաթընը արղ ու պէյան էյլէմէսի :

վէ Իտարէի մէղքիւրէնին իւշ նէվ , վէղաիֆի օլուպ , Տէվլէթճէ օլան վաղիֆէսի՝ Միլլէթի Տէվլէթի ալիյէյէ քէմալի սըտգ վէ իթաաթ հալինտէ թուլմադ , վէ Միլլէթին վէ կէրէք էֆրատընըն հուգուգ վէ իմթիյաղաթընըն ճանիպի Տէվլէթտէն վըգ այէսի մատտէսինի թէմին իթմէք , վէ Միլլէթճէ օլան վաղիֆէսի՝ հազիգաթէն պիր սուրէթի միւշֆիգանէտէ հարէքէթ էյլէմէք , վէ Էջմիածին մագամը հազգընտա օլան վաղիֆէսի տախի՝ Էրմէնի ֆիլիսասը աւսուլ վէ ատաթըր բուհանիյէսինէ թէվֆիգան տալրանմագտան իպարէթ օլմասը խուսուսլարը Գումիսիօնը մէղքիւր թարաֆընտան թէնսիպ , վէ էմրի Ալիւլէրի իւզըէ՝ Միլլէթ թարաֆընտան

նաժողովը պատշաճ կը դատէ , և զոր
կը հաստատէ միւս Յանձնաժողովը ,
որ Զեր վսեմութեան հրամանին հա-
մեմատ՝ ի դիմաց Ազգին Սահմանադ-
րութեան վրայ իւր դիտողութիւնները
Բարձրագոյն Դրան ներկայացնելու
համար կազմուեցաւ :

Իշ պու նիզամնամէ հազդընտա միւ-
թալաւարընը Պապը ալիյէ թագտիմ
իթմէք իւզրէ թէշքիլ վէ ինթիխապ
օլընան Գօմիսիօն թարաֆընտան թա-
տիգ դըլընմըշ օլմաղլէ , օլ պապտէ վէ
հէր հալտէ էմրու ֆէրման հազրէթի
մէնլէհուլ էմրին տիր :

Ի Կ. Պօլիս 16 փետրվար 1862:

Ֆի Կ Դապան 1278

— o o o o o —

Սահմանադրութիւն (Իճլալա)

ԱՆԴԱՄՔ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴՐԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՅ (ՊԱՊԸ ԱԼԻ ԳՕՄԻՍԻՕՆԸ ԱԶԱՍԸ)

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ , ՏԵՂԱՊԱՀ ՊԱՏՐԻԱՐԺԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ

ՅՕՀԱՆՆԷՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

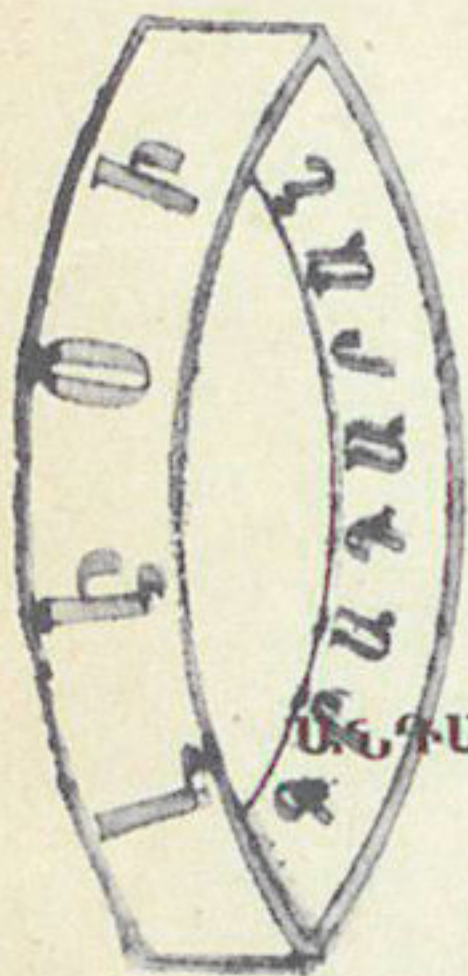
ՅՕՀԱՆՆԷՍ ՔԱՀԱՆԱՅ ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԻԻՍ-
ԿԻՏԱՐ Ս. ԽԱԶ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՅՕՀԱՆՆԷՍ ՔԱՀԱՆԱՅ ՀԻՆՔԵԱՐՊԷՅԷՆ-
ՏԵԱՆ Ս. ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱԼԱՏ

ԳԷՈՐԳ ԵՐԱՄԵԱՆ
ՍԵՐՈՎԲԷ ՎԻՉԷՆԵԱՆ
ՅԱԿՈԲ ՄՈՒՊԱՀԵԱՃԵԱՆ
ՅՕՀԱՆՆԷՍ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

ՅՕՀԱՆՆԷՍ ՏԱՏԵԱՆ
ԳՐԻԳՈՐ ԱՂԱԹՕՆ
ՅԱԿՈԲԻԿ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ
ԳԱՍՊԱՐ ԿԻՒՄԻԻՇՃԻ

— o o o o o —

ԱՆԴԱՄՔ ԱԶԳԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՅ (ՄԻԼԼԷԹ ԹԱՐԱՖԸՆՏԱՆ ՄԻՆԹԷԽԱՊ
ԳՕՄԻՍԻՕՆԸ ԱԶԱՍԸ)

ԱՂԱԹՕՆԵԱՆ ՄԻՐՏԻԶ
ԱՍԼԱՆԵԱՆ ՍՏԵՓԱՆ
ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՄԱՆՈՒԿ
ՄԻՆԱՍԵԱՆ ՄԻՆԱՍ
ՌՈՒՄԻՆԵԱՆ
ՄԻՐԷՆԵԱՆ ՅՕՀԱՆՆԷՍ
ՕՏԵԱՆ ԳՐԻԳՈՐ

ՕՐԻՆԱԿ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐԻ
ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴՐԱՆ

Առ խոհեմազարդ Տեղապահ
Պատրիարքի՝ Հայոց

Հայոց Պատրիարքարանի վիճակին
և վարչութեան բարեկարգութեան
ընդմիջ, ասկէ առաջ Բարձրագոյն
Դուռը կազմուած Յանձնաժողովին
գրի առած Սահմանադրութիւնը՝ լոկ
աշխարհական գործոց վերաբերեալ
քանի մը կէտերը սրբադրուելէն ետ-
քը, վեհափառ Արքային մատուցուե-
ցաւ. և Նորին Կայսերական վեհա-
փառութեան կողմէն ընդունուելով,
պարունակած նիւթերուն այսուհե-
տեւ Կանոն բռնուիլը Ձեր Սրբազնու-
թեան յանձնելու Արքունի հրամանը
շնորհուեցաւ:

Ուստի յիշեալ Սահմանադրութիւ-
նը ներփակեալ առ Ձեզ ուղարկելով՝
կը պատուիրեմք որ պարունակած նիւ-
թերուն այսուհետեւ անթերի գոր-
ծադրութեանը հսկելով, ըստ Բարձ-
րագոյն կամաց Օգոստոսիառ Կայսեր՝
ի՛նչ որ պարտ ու պատշաճ է ի գործ
դնելու հոգ տանիք:

17 Մարտ 1863:

ՍՈՒՐԵԹԻ ՊՈՒՅՐԸԼԹԸՆԻ ԱԼԻ

Էրմէնի Պատրիզ Գաիմմազամը
Տիրայէթլու Էֆէնտի:

Էրմէնի Պատրիզխանէսինին իսլա-
հը ահվալ վէ իտարէսինէ տաիր օլա-
րագ, մուգատտէմա Պապը ալիտէ
թէշքիլ օլընան գօմիսիօնըն գալէմէ
ալտըղը նիզամնամէնին սըրֆ ումուրը
տիւնեշվիյէտէն օլան պազը մահալլէ-
րի թասհիհ օլընտըգտան սօնրա,
հուզուրը մասալի մէվֆուրը հազրէթի
փատիշահիյէ լէտէլ արզ, նէզտի ալիի
ճէնապը փատիշահիտէ ըէհինի գա-
պուլ օլմասըյիլէ՝ մէվատտը միւնտէրի-
ճէսինին պատէզին նիզամ իթթիխազ
օլընմասը խուսուսընըն թարաֆը Տօս-
թանէլէրինէ հավալէսինէ էմր ու ֆէր-
մանը Հիւմայունը հազրէթի Միւլիւ-
քեանէ միւթ տալիզ վէ շէրէֆտու տուր
պույրուլմուշ, վէ մէզքիւր նիզամնամէ
լէֆֆէն կէօնտէրիլմիշ օլմաղլա. պէր
մանթուգը իրատէի սէնիյէի ճէնապը
փատիշահի նիզամնամէի մէզքիւրըն
հավի օլտուղը մէվատտըն պատէմա
տէսթուր իւլ ամէլ թուլթըլարագ,
մուգթաղիյալթըն իֆասընա հիմմէթ
էյլէյէլէր տէյուլ:

Ֆի 9 Շէվվալ 1279

ՅՄԱՌԱՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Օսմանեան Տէրութեան իր Մահ-մէտական չեղող հպատակներուն շը-նորհած արտօնութիւնները՝ հաւա-սար են ըստ սկզբանց ամենուն հա-մար , բայց անոնց գործադրութեանը եղանակը՝ իւրաքանչիւր Ազգի մէջ ըստ պահանջման սեպհական սովո-րութեանց իւրեանց , մասնաւոր կեր-պով տնօրինուած է :

Հայոց Պատրիարքը գլուխ է իր Ազ-գին , և մասնաւոր պարագաներու մէջ՝ Տէրութեան հրամանաց գործադրու-թեան միջնորդ : Սակայն Պատրիար-քարանի մէջ կրօնական գործոց հա-մար՝ կրօնական ժողով մը , և քաղա-քական գործոց համար՝ Քաղաքական ժողով մը կան հաստատուած : Այս երկու ժողովները ի պահանջել հար-կին միանալով՝ խառն ժողով կը կազ-մեն : Թէ պատրիարքը և թէ այս եր-կու ժողովոց անդամները՝ Ազգին պատուաւոր անձանցմէ բաղկացեալ մէկ Ընդհանուր ժողովոց մէջ կ'ընտ-րուին :

Որովհետեւ յիշեալ ժողովներուն պաշտօնն ու պարտաւորութիւնքը , և կազմութեան եղանակը բաւական կա-նոններով սահմանուած չեն , և այս պատճառաւ զանազան անտեղեկու-թիւններ , և մասնաւորապէս Ընդհա-նուր ժողով կազմելու մասին տեսակ տեսակ դժուարութիւններ տեսնը-ուած են ,

Որովհետեւ բարեկարգութեանց վերաբերեալ կայսերական հրովար-տակին (*) համեմատ՝ իւրաքանչիւր Հասարակութիւն իր ունեցած արտօ-նութիւններն ու առանձնաշնորհու-թիւնները՝ որոշեալ ժամանակի մէջ քննելով , և ժամանակին բերմանցը և

ՄՈՒԳԱՏՏԻՄԷ

Տէվէթի Ալիէնին թէպաա'ի զայ-րը Միւսլիմէսի հազգընտա իհսան պոյուրմըշ օլտըղը իմթիյազաթ՝ էսա-սէն ճիւմէսի հազգընտա միւսաւթթ իւզրէ իսէտէ , հէր միլլէթտէ պունըն սուվէրի իճրաիյէսի ուսուլ վէ ա'տա-թը մախսուսէլէրի իգթիզասընճա , պիր շէքլի մախսուստէ պուլընմըշտըր :

Էրմէնի Պատրիզի՝ միլլէթինին բէ-խի , վէ ահվալը մախսուսէտէ Տէվ-լէթի Ալիէնին վասըթաի թէնֆիզի ահքեամը օլուպ , անճադ Պատրիզ-խանէտէ ումուրը ըուհանիյէ իչուն պիր մէճլիսի ըուհանի , վէ ումուրը ճիւմանիյէ իչուն պիր մէճլիսի ճիւմա-նի վար տըր : Վէ լէտ էլ իգթիզա պու-իքի մէճլիս պիրլէշէրէք մէճլիսի մուխ-թէլիթ ագտ օլընուր : Կէրէք Պատ-րիզ վէ կէրէք պու մէճլիսլէր՝ ա'զասը միւթէպէրանը միլլէթտէն միւրէք-քէպ պիր մէճլիսի ումումիտէ ինթի-խապ գըլընուր :

Պու մէճլիսլէրին վէզա'իֆի վէ սու-վէրի թէշքիլի հազգընտա նիզամաթը քեաֆիյէ օլմատըղընտա տիւրլիւ ոյ-դունսըղըղլար զուհուրէ կէլուպ , ա-լէլ խուսուս մէճլիսի ումումինին թէշ-քիլինտէ էնվա'ի միւշքիլաթ կէօրիւլ-տիկինէ , վէ ըսլահաթ ֆէրմանը ալի-սի (*) հիւքմինճէ , հէր ճէմա'աթըն պիր միհլի մուայէէն իչինտէ , իմթի-յազաթ վէ մուաֆիյաթը հազըրէլէ-րինին մուայէնէսինէ իպթիտար իլէ , վաղթըն վէ տասըր մէտէնիյէթ վէ մա'լումաթը միւքթսէպէնին իճապ իթաիրաիկի ըսլահաթը պիլ միւզա-քէրէ արզ էյլէմէլէրի , վէ ըու'էսաի ըուհանիյէյէ ի'թա պույրուլմըշ օլան

(*) Խաթթի Հիւմայուն , 6118 ֆետր . 1856 :

(*) Խաթթի Հիւմայուն , էվա'իլի Ճէմազիււ ախը 1275 :

քաղաքակրթութեան արդեանցն ու
արդի լուսաւորեալ վիճակին պահան-
ջած բարեկարգութիւնները խորհր-
դածութեամբ որոշելով, բարձրագոյն
Դրան ներկայացընելու պարտաւոր-
ուած է ,

Որովհետեւ ամեն մէկ Ազգին Կրօ-
նական Գլխներուն շնորհուած իշ-
խանութիւնն ու կարողութիւնը , իւ-
րաքանչիւր Հասարակութեան ապա-
հովուած նոր վիճակին ու դրութեան
համաձայնեցնել պէտք է ,

Ուստի Հայոց Ազգէն քանի մը պատ-
ուաւոր անձինքէ Յանձնաժողով մը
կազմուեցաւ , որ Ազգին համար պատ-
րաստեց սա հետեւեալ Մահմանադ-
րութիւնը :

Երեսօթ մէկ իգթիսարըն իշպու ճե-
մատթարա թէ մին օլընմըշ օլան հալ
մէ մէվդ իի ճետիա իլէ թէվֆիդ օլըն-
մասը լաղըմ կէլտիկինէ մէսնի , էր-
մէնի միլլէթի միւթէպէրանընտան
միւրէքքէպ պիր դ օմիսիօն թէշքիլի
իլէ, էրմէնի միլլէթի հաղ գընտա թէր-
թիպ օլընան նիղամնամէ լաիհասը
տըր :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՍԿԶՐՈՒՆՔ

Ա.

Ազգին աօնն մէկ անհապը առ Աղբը պար-
պաւորութիւններ ունի . Աղբն ալ իր կողմէն
առ ազգային աօնն մէկ անհապ պարպաւորու-
թիւններ ունի . դարձեալ աօնն մէկ անհապ ի-
րաւունքներ ունի ազգին և Աղբն անհապե-
րէն :

Ուստի Աղբն առ ազգային և զոտադարձ պարպ-
եօտ կապված էն իրարու հետ . անանկ որ մե-
կին պարպաւորութիւնքը միւսին իրաւունքն
էն :

Բ.

Ազգայնոց պարպականութիւնն է՝ Աղբին պի-
րոյնը պահանջած ծախսերուն մասնակից ըլ-
լալ իւրաւանդիւր իր կարողութեան շահովը .
Աղբին ինքրած ծաւալութեանցը յօշարակած
յանձնարու ըլլալ, և անոր ըրած արեօրէնու-
թեանցը սիրով հնազանդիլ :

Ազգայնոց այս պարպաւորութիւնքը Աղբին
իրաւունքն էն :

Գ.

Աղբին պարպականութիւնն է՝ ազգայնոց բա-
րոյական , մարաւորական և նիւթական պիւրոյնը
հոգ պահիլ . Հայաստանեայց Եկեղեցոյ դա-
ւանութիւնն առ աւանդութիւնքը անարապ պա-
հիլ . մարդկութեան հարկաւոր էղած անհրա-
ժեշտ գիտելեաց ուսումը՝ աօնն աստիճանի վե՛
ման և վե՛ աղջիկ պղնցոց հասաւորապէս ծա-

ՆԻԶԱՄՆԱՄԷԻ ՄԻԼԼԷԹԻ ԷՐՄԷՆԵԱՆ

ՄԷՊԱՏԻ ԷՍԱՍԻՅԷ

ՊԷՆՏԻ ԷՎՎԷԼ

Էֆրաքը Միլէթիւն հեր պերի Միլէթի վե-
Միլէթին պախի օլ էֆրաքըն հեր պերինէ վա-
ճիպալը ղիմօթի օլալը միւսը , էֆրաքը
մերգումօրէն հեր պերինին միլէթի , վե միլ-
լէթին պախի անլէրին հեր պերինի հոգում-
վար արը . պինան ալայ՝ կերէ միլլէթ վե կե-
րէ էֆրաքը միլլէթ՝ վաճիպալը միւսը և է
էկտիկերինէ մերպում օլալը , պերինին վա-
ճիպալը ղիմօթի՝ արիկերինին հոգում-
միլլէթին վաճիպալը ղիմօթի՝ էֆրաքը միլլէթին ,
էկտիկէ էֆրաքը մերգումօրէն վաճիպալը ղիմ-
օթի՝ միլլէթին հոգում-միլլէթ արը :

ՊԷՆՏԻ ՍԱՆԻ

Էֆրաքը միլլէթին վաճիպալը ղիմօթի , էվ-
վէլա հեր պերինին ինկիյաճալը միլլէթին մե-
սարիֆի մոգլալայեանէ ալա գարիհի հիսսե-
պար օլալը , անիս՝ միլլէթին մալալալը օ-
լան իրաւութիւնը հիսսի ըրալը էլ արեօրէն
էյլէօթի , անիս՝ միլլէթին վեպապի մո-
գարրէրէնէ էլ ճան ու արիլ իմիսալ իմիսի
խոսաւալարըն պան իպարիլ օլալ , էֆրաքը
մերգումօրէն իշպում վաճիպալը ղիմօթի՝ միլլէ-
թին հոգում-միլլէթ արը :

ՊԷՆՏԻ ՍԱԼԻՍ

Միլլէթին վաճիպալը ղիմօթի , էվվէլա՝ էֆ-
րաքը միլլէթին ինկիյաճալը էպիպիյէ վե ֆեհ-
միյէ վե մարաիյեանէ սարֆը սայ իմիս , սա-
նիս՝ էրմիլի Բիլիսալըն ապայի վե ըրվա-
յալըն և էլ վե սէլի կէլիլիօթի , անիս՝
էպիպի պէլիլի միւսը և էպիլիլիլ օլալ ֆիւնան
առ մարիֆին հեր սըլիլ էրէլ վե գըլ ը-

աւելլ. ազգային հասարակութեանը պայծառ
պահել. հասոյններն օրինաւոր կերպով աւելցը-
նել, և ծախքերն իմաստովեամբ արեւելլ.
Ազգին ծառայութեանը ճշգրտութեամբ նոր-
եալ անշանց կացութեանը բարձրել և ապա-
գայն անդորրել. կարօտելոց խնամ արանել հայ-
րաբար, ազգայնոց միջ ծագած վեճերն արդա-
րասիրութեամբ խաղաղել, և վերջապէս ազգա-
յին յառաջագործութեան անշնանաւոր աշխարհել:

Ազգին այս պարտաւորութեանը ազգայնոց
խրատանքն էն:

Դ.

Ձաղթը փոխանորդաբար ներկայացնող, և
այս փոխորդայն պարտեաց կանոնաւոր կարար-
մանը արեսաւ ու հասարակարար կարգեալ իշխա-
նութեանը՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ կը կոչ-
ուի, որում յանձնուած է Օսմանեան Տէրո-
ւեան յարուհ արածնութեամբ, և Սահմանադ-
րութեան միջոցաւ, Թուրքոյ Հայոց ներքին
գործերու անօրէնութեանը:

Ե.

Վարչութեանը՝ ազգային բլլալու համար,
պէտք է ԵՐԵՍՓՈՒՍԱՆԱԿԱՆ բլլայ:

Զ.

Երեսփոխանական Վարչութեան հիմը՝ ԻՐԱ-
ԽԱՆՑ ու ՊԱՐՏԵԱՑ սկզբունքն է, որ ար-
դարութեան սկզբունքն է, իր ոյժը յայնից
բազմութեան միջ կը կայանայ, որ օրինաւոր-
ութեան սկզբունքն է:

Տոգլարենա մեասմալն իւրեւե Եյրեմիւրմէր, +
բապիւս՝ +իլիսա վէ խասխանէ վէ մէրմիւր վէ
Էմասլի Էմարալ վէ խայրալն միլիէէյի շէն վէ
Տա՛ճուր հալրէ Լուսմաթ, վէ պոնալարեն վա-
րիարալնը պէր վէճիւր շէր՛ի արլըրմաթ, վէ
մեասրիճիլի Տա՛գաւս արեւել Լեպալի վէ Լեա-
վիյէ էյիւմէր, խասիսա՝ իւրմեմալն միլիէէէի
արալի վէճիլն մերպոն օլաւն էշխասըն հալը
հալըրենը բալաւ, վէ հալը մեալաթպիլիլի Լե-
միլի Լիւմէր, սարիսա՝ զարուրեմիւր պոնալան
ճոգարայը մեշիճանէ Գայըրմաթ, սապիսա՝
Էճրարը միլիլն պիլիլիպի զուհուր իպիլն մե-
նալեալիլի հագգանիլիլ Լեալիլի Լիւմէր, վէլ
հասըլ միլիլիլի Էլիլիլիլիլի ճանալիլիլիլ զա-
լըշմաթ խոստալարենպան իպարիլ օլաւ,
միլիլիլի իշպոն վաճիպալն զիմիլիլ Էճրարը
միլիլիլի հոգոգը պըր:

Պ Է Ն Տ Ի Ր Ա Պ Ի

Մին Լարաճը միլիլն Տուրախանիլիլ հե-
յիլը միլիլն մեասպիլիլի պոնալան վէ վա-
ճիպալն մեշարեւիլի միլիլիլիլի պերվէճիլ
նիլաւ իճրա վէ իմասլի խոստալարեն նալըր վէ
մարեպիլիլ նասալ օլընան հիւսիսիլիլ իպարիլ
միլիլիլ Լեալիլ օլընաւ, մեմալիլի Տահրո-
սիլի Շահանդիլ Էրմիլի միլիլիլիլ ուսուրը
արալիլիլիլիլիլ հիւսիլ Լեպալիլ վէ իպարիլ
Տեւիլիլի Ալիլիլ Լարաճընպան հախոսա իմիլի-
յալվէ նիլաւմաթիլիլ հիւսիսիլիլ միլիլիլիլ
Էօհիլիլիլ իհալ վէ Լեճիլիլ պոնալըլըլ պըր:

Պ Է Ն Տ Ի Խ Ա Մ Ի Ս

Իպարիլ՝ միլիլիլիլ օլմաթ իլիլն՝ ՄՈՒՐԱԽ-
ԽԱՍԻՅԵԹ ուսուրի իւրեւ օլմալը Լալը՝ կէլըր:

Պ Է Ն Տ Ի Ս Ա Տ Ի Ս

Մուրախանիլիլ ուսուրի իւրեւ Լեշիլ օ-
լընան իպարիլի միլիլիլիլ Էասը՝ մեպարիլի վա-
ճիպալն վէ հոգոգ պըր +ի, մեպարիլի հագ-
գանիլիլ օլաւ, Գոլվիլիլիլ Էսիլիլիլիլ արա-
պի Գարարիլիլ օլաւ, վէ պոն արալիլ մեպարիլի
մեշրոնիլիլ պիլ:

ԳԼՈՒԽ Ա.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
Ա. ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ
ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀՐԱԺԱՐՈՒՄ

Յօդ. 1. Կոստանդնուպօլսոյ Պատրիարքը բոլոր Ազգային Ժողովոյ Նախագահն է, և անոնց դործադիր իշխանութիւնը կը վարէ, և մասնաւոր պարագաներու մէջ՝ Տէրութեան հրամանաց դործադրութեան միջնորդն է:

Ուստի պէտք է որ Պատրիարքը ընտրուելու անձը՝ ընդհանուր Ազգին վրատահութեան ու յարգանացն արժանի ըլլալու համար՝ Պատրիարքական Աթոռին վայելուչ ամեն յատկութիւններն ու արժանաւորութիւնն ունենայ, և ի վաղուց անտի Պատրիարքութեան յատկացեալ Եպիսկոպոսոյ դասէն ըլլայ. միանգամայն Տէրութեան կատարեալ վստահութեանն արժանաւոր, և դոնէ իւր հօրմէն սկսեալ՝ Օսմանեան հպատակ, և երեսուն ու հինգ տարին լրացուցած ըլլայ:

Յօդ. 2. Երբ՝ Պատրիարքը վախճանելով կամ հրաժարելով և կամ ուրիշ որ և է պատճառաւ Աթոռը պարապ մնայ, Կրօնական և Քաղաքական Ժողովները մէկտեղ դալով Տեղապահ մը կ'ընտրեն, և անոր հատատութիւնը կը խնդրեն Բարձրագոյն Դռնէն:

Ընդհանուր Ժողովը կ'ընտրէ զՊատրիարքը. բայց Կրօնական և Քաղաքական Ժողովներն իրաւունք ունին ներկայացնելու մը Ընտրելեաց արժանաւորութեան աստիճանին վրայ կարծիք տալու:

Պատրիարքի ընտրութիւնը հետեւեալ կերպիւ կ'ըլլայ:

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԵԼ

ՏԵՐԻ ՍԱԱՏԵԹ ԷՐՄԷՆԻ ՊԱՏՐԻԳԻՆԻՆ
ՍՈՒՐԵԹԸ ԻՆԹԻՍՊԵՐ ՊԵՆԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

Պէտէնէ Ժադդէ. Տէրի Սաատէթ Պատրիգի ինթիխապ օլընաճագ զաթ պիլճիւմէ Միլլէթ մէճլիսլէրինին ըիյասէթինի վէ դուվլէ'ի իճրա'իյէսինի հա'իլ օլարագ, ահվալը մախսուսէտէ Տէվլէթի Ալիյէնին վասըթա'ի թէնֆիղի ահքեամը օլտուղունտան, ումում միլլէթին էմնիյէթ վէ ի'թիպարընը ճալիպ օլմագ իչուն հէր ճիհէթլէ պու մագամէ լայըգ օլաճագ էվսաֆ վէ հայսիյէթ իլէ մաթթասըֆ, վէ էզ գատիմ Պատրիգիկէ մախսուս օլան Պիսկոպոսլարըն սընֆընտան պուլընմասիլլէ պէրապէր, Տէվլէթի Ալիյէնին տախի էմնիյէթի քեամիլէսինէ շաեան դէվաթտէն վէ լա ադալլ փէտէրլինտէն պէրու ապ թէպատի Տէվլէթի Ալիյէտէն պուլընմասը վէ օթուզ պէշ եաշընը թէքմիլ իթմիշ օլմասը լազըմ տըր:

Իտէնէ Ժադդէ. Պատրիգին վէֆաթը վէ իսթիֆասը ճիհէթիլլէ վէ եախուտ էսպապը սա'իրէյէ մէպնի պատրիգիլը մագամընըն հալլի վուզու'ինտէ՝ ըուհանի վէ ճիսմանի մէճլիսլէրի պիլլէշէրէք, գա'իմմագամըգ իթմէք իւզրէ պիր զաթէ գարար վիրուպ, թաստիգինի Պապը Ալիտէն իսթիտ'ա իտէր:

Տէրի Սաատէթ Պատրիգի Մէճլիսի ումումիտէ ինթիխապ օլընուր. ֆագաթ ըուհանի վէ ճիսմանի Մէճլիսլէրինին, ինթիխապ օլընան դէվաթըն տէրէճէի իսթիհգադլարը հագգընտա պիր գըթ'ա էսամի տէֆթէրի թանդիմիլլէ պէյանի լէյ իթմէկէ հագլարը վար տըր:

Նախ և առաջ՝ Տեղապահը Օսմանեան հողին վրայ գանուող բոլոր Եպիսկոպոսաց ցանկը կը շինէ, և իւրաքանչիւրին անուանը առջեւ՝ ըստ առաջին յօդուածոյ ընտրելութեան համար պահանջուած հանգամանքը նշանակելով, Կրօնական Ժողովոյն կը ներկայացընէ զայն :

Այս Ժողովն ալ Եկեղեցական համագումար Ժողով հրաւիրելով, ընտրելուց ցաւ մը կը պատրաստէ զաղտնի քուէարկութեամբ. այսինքն իւրաքանչիւր անգամ թղթոյ մը վրայ կ'դրէ այն ամեն Եպիսկոպոսաց անունները՝ զորս Կրօնական մասին անընդունելի չը համարիր : Ետքը՝ քուէհամարն ըլլալով, այն անունները յատուկ ցուցակի մը մէջ կ'առնուին քուէից շատութեան կարգաւ :

Տեղապահը յիշեալ կերպիւ պատրաստուած ցուցակը Քաղաքական Ժողովոյն կը ներկայացնէ : Ան ալ՝ նշանակուած անձանց ըստ քաղաքականին արժանաւորութիւնը քննելէն ետքը, ամենէն աւելի արժանաւորներէն հինգ ընտրել կը զատէ քուէից առաւելութեամբ, եւ ասանց ցաւ ընդհանուր Ժողովոյն կը ներկայացընէ :

Միանգամայն Եկեղեցական համագումար Ժողովոյն պատրաստած առաջին ցուցակն ալ ազգային ընդհանուր Ժողովոյն սրահին մէջ կ'ախուած կ'ըլլայ : Ընդհանուր Ժողովը այս երկու

Էմրի ինթիխապ պէր վէճհի աթի իճրա դըլընուր : Շէոյլէ քի, Էվվէլ Էմիրտէ Պատրիզ Գա'իմնագամը մէմալիքի մահրուսէի Շահանէտէ պուլընան պիլճիւմէ Պիսկոպոսլարըն Էսամիսինի հավի պիր դըթա տէֆթէր թէրթիպլիլէ պունլարըն, պիրինճի մատտէ մուճիպլինճէ, ինթիխապ օլընմաղա ճիհէթի իսթիհգաղլարընը հէր պիրինին իսմինին Էօնիւնէ իշարէթ, վէ տէֆթէրի մէզքիւրը մէճլիսի լուհանիլէ իպրաղ իտէր :

վէ պու մէճլիս թարաֆընտան Մէճլիսի ումումի'ի լուհանի տա'վէթ օլընարաղ, լէյ'ի խաֆի իլէ պէր վէճհի աթի պիր դըթա Էսամի տէֆթէրի թէրթիպ օլընուր : Մէճլիսի մէզքիւր ազասընտան հէր պիրի լուհանիճէ շաեանը գապուլ աստ իթտիկի Պիսկոպոսլարըն Էսամիսինի պիր քեաղըտ իւղէրինէ թահրիր իթտիքաէն սօնրա, թա'տատի լէյ օլընարաղ, Էսամիի մուհարրէրէ, հէր պիրինէ իսապէթ իթմիշ օլան լէյլէրին քէսրէթինէ կէօրէ, սըրա իլէ պիր տէֆթէրի մախսուսէ տէրճ օլընուր : Իշպու տէֆթէր Գա'իմնագամը մումա'իլէյհ թարաֆընտան Մէճլիսի ճիւմանիկէ իպրաղ օլընուպ, պու մէճլիս տախի տէֆթէրի մէզքիւրտէ Էսամիսի միւնտէրիճ օլան զէվաթըն ճիւմանիճէ տէրէճէ'ի գապիլիլէթլէրինի պա'տէթթահգ իգ էն զիյատէ իսթիհգաղը օլանլարտան, Պատրիզ ինթիխապ օլընապիլմէք իւղրէ, Էքսէրիլէթի տրա իլէ պէշ նէֆէրինի թէֆրիզ վէ թալին, վէ պու տէֆթէրի Մէճլիսի ումումիլէ իպրաղ իտէր :

Մէճլիսի ումումի'ի լուհանինին թէրթիպ իթմիշ օլտըղը տէֆթէր տախի Միլլէթ Մէճլիսի Ումումիսինտէ տիվարէ տարլաճաղ օլտըղընտան, Մէճլիսի Ումումի Պատրիզ ինթիխա

ցուցակներէն՝ ընտրելեայ թէ՛ կրօնական և թէ՛ քաղաքական սրպիտութեանց վրայ՝ երկու ձեռնհաս ժողովներուն կարծիքն խմանալով, կ'ընտրէ զՊատրիարք՝ գաղտնի քուէարկութեամբ և բացարձակ առաւելութեամբ քուէից ։

Ընդհանուր ժողովը կրնայ Քաղաքական ժողովոյն ներկայացուցած ցուցակէն դուրս անձի մը վրայ ալ քուէ տալ ։ Բայց պէտք է որ այն անձին առնունը նշանակուած ըլլայ Եկեղեցական համագումար ժողովոյն պատրաստած ցուցակին մէջ ։ Վասն զի այս եկեղեցական ցուցակէն դուրս մնացած անձի վրայ ընտրութիւն չկրնար ըլլալ ։

Եթէ տուածին անգամ քուէից բացարձակ առաւելութիւն չգոյանայ, երկու առաւելագոյն քուէ ստացողաց անունները Տեղապահին կողմէն Ընդհանուր ժողովոյ անդամներուն կը ծանուցուի, և երկրորդ քուէարկութիւնը օրինաւորապէս այն երկուքին վրայ կ'ըլլայ ։ Այս երկրորդ քուէարկութեան առնն Սզգային Երեսփոխաններէն անոնք որ չկրնան ներկայ գտնուիլ, կարող են իրենց քուէները ստորագրեալ և կնքեալ նամակաւ առ ժողովն ուղարկել, կա՛մ Տեղապահին և կա՛մ Ընդհանուր ժողովոյ Ատենապետին ուղղելով զայն ։

Քուէները յատուկ քուէտուփի մը մէջ դրուելէն ետքը՝ քուէհամարը կ'ըլլայ Ընդհանուր ժողովոյ դիւանին ձեռօք, և սոյն ժողովոյ մէջէն ընտրուած չորս եկեղեցական և չորս աշխարհական քննիչներու ներկայութեամբ ։

Եթէ պատահի որ երկրորդ ան-

պընա իզթիտար վէ սալահիյէթի օւլան իքի Մէճլիսին տախի ինթիսապ օլընապիլէճէք զէվաթըն կէրէք րուհանի վէ կէրէք ճիամանիճէ գապիլի-նէթլէրի հագգընտա րէյինէ մութթալի օլարադ, Պատրիզի՝ րէի խաֆի վէ էքսէրիյէթի մութլագա'ի արա իլէ ինթիսապ իտէր ։

Մէճլիսի Ումումիտէ, Մէճլիսի ճիամանի թարաֆընտան իպրադ օլընան տէֆթերին խարիճինտէ օլան պիր զաթ հագգընտա տախի իթա'ի րէյ օլընապիլուր իտէ տէ, Մէճլիսի ումումի'ի րուհանի թարաֆընտան թէրթիպ գըլընմըշ օլան տէֆթերտէ իամի միւնտէրիճ օլմայան զէվաթըն ինթիսապը ճայիզ օլամայաճաղընտան օլզաթըն իամինին տէֆթերի մէզքիւրտէ մուհարրէր օլմասը լազըմ կէլիր ։

Էքսէրիյէթի մութլագա'ի արա իլք տէֆատա հուսուլէ կէլմէտիկի թագտիրտէ, հագգընտա էն զիյատէ րէյ իտապէթ իթմիշ օլան իքի զաթըն իսիմլէրի Գա'իմմագամը մումա'իլէյհ թարաֆընտան Մէճլիսի ումումի ա'զասընապիլտիրիլուր, վէ տէֆա'ի սանիյէտէ պու իքի զաթ հագգընտա նիզամէն իթա'ի րէյ օլընուր ։ Իքինճի տէֆա՝ րէյ իթասընտա հագըր պուլընամայան Միլլէթ վէքիլլէրի, րէյլէրինի Գա'իմմագամը մումա'իլէյհ վէ եախուտ Մէճլիսի Ումումի գալէմ րէիսինէ խիթապէն, կէօնտէրէճէքլէրի պիր գըթ'ա մէմհուր վէ միւմզա մէքթուպ իլէ Մէճլիսի մէզքիւրէ թէպիլդ իտէպիլուրլէր ։

Րէյ քեաղըտլէրի մախսուս պիր սանտուգճէյէ վաղ օլընտրգտան սօնրա իթա օլունան րէյլէր Մէճլիսի Ումումի գալէմի մա'րիֆէթիլլէ, տէօրթ նէֆէրի էհլի քիլիսատէն վէ տէօրտի ալամտէն օլմագ իւզրէ՝ Մէճլիսի մէզքիւր իչինտէն ինթիսապ օլընան սէքիզ քիչի մուվաճէհէսինտէ, թա-

գամ քուէարկութեան մէջ երկու ան-
ձանց հաւատար քուէ ելնէ, այն ա-
տեն երկուքէն մէկը վիճակաւ կ'ընա-
րուի :

Յօդ . 3 . Ընտրութիւնը կատար-
ուելէն ետքը տեղեկագիր մը կը շին-
ուի՝ զոր բոլոր բաղմականք կ'ըստու-
րագրեն . և Տեղապահի միջնորդու-
թեամբ Բարձրագոյն Դրան կը մու-
տուցուի . և Պատրիարքը կը հաստատու-
ուի ըստ վաղեմի սովորութեան՝ Կայ-
սերական հրամանին համեմատ :

Յօդ . 4 . Ընդհանուր Ժողովը հը-
րաւիրանաց գիր կ'ուղարկէ Պատրի-
արք ընտրուած անձին քանի մը ան-
ձանց ձեռք՝ եթէ Կ. Պօլսոյ մէջ է .
և յատուկ հրաւիրակաւ՝ եթէ Կ.
Պօլիսէն դուրս տեղ է : Նորընտիր
Պատրիարքը՝ այս հրաւիրանաց գիրը
առնելով, Պատրիարքարան կուգայ և
Մայր Եկեղեցւոյ մէջ Ընդհանուր
Ժողովոյ առջեւ հանդիսաւոր ուխտ
կ'ընէ սոյն օրինակ : «Առաջի Աստու-
» ծոյ և 'ի ներկայութեան Ազգային
» Ժողովոյ» հրապարակաւ ուխտեմ
» հաւատարիմ մնալ Տէրութեան և
» Ազգիս, և ճշմարտապէս հսկել Ազ-
» գային Սահմանադրութեան անթե-
» բի գործադրութեանը » : Անմիջա-
պէս՝ Տեղապահին պաշտօնը կը դա-
դարի, և Նորընտիր Պատրիարքը
Բարձրագոյն Դրան հրաւերին վրայ՝
ուղղակի Օգոստոսիաւ Կայսեր կը
ներկայանայ, պաշտօնական կերպիւ
իւ պաշտօնը կը հաստատուի, և Բարձ-
րագոյն դուռը երթալով՝ կը ծանուց-
վի :

Յօդ . 5 . Եթէ Պատրիարքը Սահ-
մանադրութեան տրամադրութեան

տառ օլընուր : Իբրինճի տէֆատա իբի
քիշիյէ միւսավաթ իւղրէ ըէյ իսա-
պէթ իթաիկի թագաւորաէ, պունլար-
տան պիրի դուրա քէշիտէսիյէ ինթի-
խապ օլընուր :

Իւլէ-նէի հարդէ . Իմրի ինթիխապ
ըէսիտէի խըթամ օլտըգտա, պիր գը-
թա մահզար գալէմէ ալընարագ,
հուղարը Մէճլիս թարաֆընտան իմ-
զա, վէ Գաիմնագամը մումաիլէյհ
վասըթասիյէ Պապը Ալիյէ թագաիմ
գըլընուր . վէ էզ գաաիմ օլաիլէթիկի
վէճհէ, իրաաէի Սէնիւէյէ թէվա-
ֆուգ իյլէթիկի հալտէ Պատրիգ-
նասպ ու թա'յին գըլընուր :

Տէօրդէ-նէի հարդէ . Պատրիգ նասպ
օլընան զաթէ, Տէրի Սաատէթաէ
պուլընտըղը թագաւորաէ՝ Մէճլիսի
Ումումի թարաֆընտան պիր գաշ
զաթ, վէ տաշրատա իսէ՝ մախսուս
տալէթճի վասըթասիյէ տալէթնա-
մէ կէճնտէրիլուր :

Պատրիգ իշպու տալէթնամէյի ա-
լապտա Պատրիգխանէյէ կէլաիքաէ,
Պաշ քիլիսայէ ազլամէթլէ Մէճլիսի
Ումումի հազըր պուլընտըղը հալտէ՝
Տէվլէթ վէ Միլլէթճէ իֆա'ի սասա-
գաթ, վէ միլլէթ նիզամնամէսինին
թէմամի'ի իճրատընա սահիհէն սար-
ֆի նազարը տըգգաթ իյլէմէկի հու-
զուրի բէպպանիտէ վէ Մէճլիսի Միլ-
լէթ մումաճէհէսինտէ ալէնէն թա'ահ-
հիւտ իտէրիմտէյու . ըէամի գասէմի
ալէնիյի իճրա իթաիկի ազիպինտէ
գա'իմնագամը մումաիլէյհին մէ'մու-
րիյէթի ըէհինի խըթամ օլտըրագ, Պատ-
րիգի միշարիլէյհ Պապը Ալիտէն վա-
զը օլաճագ տալէթ իւղէրինէ տօղ-
ըը հուղուրը Հիւմայունը ճէնասը
Փատիշահիյէ միւսուլ իլէ մէ'մուրիյէ-
թի ըէամիյէսի իճրա, վէ Պապը Ալի-
յէ կէլէրէք ի'լան գըլընուր :

Պէլէնէի հարդէ . Պատրիգին Նի-
զամնամէ էսաոը ահքեամընա մուղա-

յը հակառակ շարժի կամ վարուի ,
ամբաստանութեան տակ կ'ընկնի :

Յօդ . 6 . Պատրիարքին վրայ ամբաս-
տանութիւն ընելու՝ միայն Ընդհանուր
Ժողովը , և Կրօնական ու Փաղարա-
կան Ժողովներն իրաւունք ունին :

Ամբաստանող կամ բողոքող Ժողո-
վը , Բարձրագոյն Դռնէն հրաման առ-
նելով , Պատրիարքէն կը խնդրէ՝ որ
Ընդհանուր Ժողով գումարէ :

Եթէ Պատրիարքը ասոր դէմ կե-
նայ , եղելութիւնը կրկին անգամ
Բարձրագոյն Դրան խմայ կը տրուի .
որ այն ատեն բողոքին համեմատ՝ Կ.
Պօլսոյ մէջ գտնուող Եպիսկոպոսայ
Երկրագոյնին Նախագահութեամբը
Ընդհանուր Ժողով գումարելու հը-
րաման կուտայ :

Ընդհանուր Ժողովը իր մէջէն հինգ
եկեղեցական և հինգ աշխարհական
ընտրելով , տասն հոգիէ բաղկացեալ
քննիչ Յանձնաժողով մը կը կարգէ .
բայց պէտք է որ այս քննիչներուն մէջ
ամբաստանող կամ բողոքող անձանց
մէ մարդ չ'գտնուի : Քննիչ Յանձնա-
ժողովը եղած ամբաստանութիւննե-
րը քննելէն ետքը՝ աեղեկագիր կու-
տայ Ընդհանուր Ժողովոյն , որ կ'ու-
րոշէ զխնդիրը գաղտնի քուէարկու-
թեամբ : Այս որոշումը պարունա-
կող թուղթը պէտք է ստորագրուած
ըլլալ որոշման կողմը քուէ տուող Ժո-
ղովականներէն . և եթէ անով Պատ-
րիարքին հրաժարուիլը վճռուած է ,
երկու Ժողովոյ ատենապետները Նա-
խագահ Եպիսկոպոսին հետ Պատրի-
արքին երթալով՝ յիշեալ թուղթը ա-
նոր կը ներկայացնեն . որ այն ժամա-
նակ Ազգին որոշ կամքը խմանալով հը-
րաժարականը տալու պարտաւորեալ
է : Իսկ եթէ չ'ուզէ տալ , Բարձրա-
գոյն Դրան խմայ կը տրուի որ պաշ-
տօնէն կը ձգէ զՊատրիարք :

յիւր վաղ՝ վէ հարեքէթ տէ պուլընմա-
յը քէնտու հագդընտա թէօհմէթ
ատա օլընուր :

Աւելեւ՝ հարկէ . Պատրիարքի իթ-
համ խեպլիմէք սէլահլիյէթի Ու-
մումի վէ եա Բուհանի , վէ եախուա
Ճիսմանի Մէճլիսլէրինէ մախսուս օ-
լուպ , իթհամ վէ եախուա իշ-
թիքեա խտէն հէյ'էթ ճանիպի Պա-
պը Ալիտէն պա'տ էլ իսթիզան Պատ-
րիարքէն Մէճլիսի Ումումիյի ազա իթ-
մէսինի իսթիա'ա խտէր . վէ Պատրի-
արքին իսթիսա' էյլէտիկի թագաւորաէ՝
քէյֆլիյէթ պէ թէքրար Պապը Ալիյէ
արդ օլընուպ , սուրէթի իսթիա'ա
մուճէպլինճէ՝ Տէրի Սաաաէթ տէ պու-
լընան Պիսկոպօսլարտան էն եաշլու-
սընըն ըիյասէթի թահթընտա օլարադ ,
ազաի Մէճլիսի Ումումի օլընմասը
ճանիպի Պապը Ալիտէն էմր ու իշար
պույուրըլուպ , Մէճլիսի Ումումի ,
իթհամ վէ եա իշթիքեա խտէն քէ-
սան միւսթէսնա օլարադ , քէնտու ի-
շինտէն օլմադ վէ պէշի էհլի քիլիսա-
տէն վէ պէշի տվամտէն պուլընմագ-
իւդրէ , օն քիշիտէն միւրէքքէպ պիւր
թէֆթիշ գօմիսիօնը թային խտէր : Վէ
պու գօմիսիօնըն , իթհամաթը վա-
ղը'այը պիթթահգիդ , Մէճլիսի մէզ-
քիւրէ պիւր դըթա մազպաթա իթա
էյլէմէսի իսթիլինէ , քէյֆլիյէթ ըէյի
խաֆի իլէ գարարկիւր օլուր : Իշպու
գարարը հավի օլան , վէ ազա'ի մէճ-
լիսաէն գարարը մէզքիւր լէհինտէ
ըէյ վիւմիշ օլանլարըն իմզասիլէ մուճ-
ղա օլմասը լողըմ կէլան վարադա Պատ-
րիարքին իսթի'ֆատընը շամիլ խտէ , իքի
մէճլիսին գալէմ Զապիթլէրի Պիսկո-
պօս իլէ պէրապէր Պատրիարք նէզալինէ
ազլիմէթլէ , վարադա'ի մէզքիւրէյի
իպրադ խտէրլէր . վէ Պատրիարքի մու-
մաիլէյհ միլլէթին մուրատը սարիհի-
նէ պու վէճհլէ մութթալի' օլտըգտա
իսթի'ֆա էյլէմէկէ մէճպուր օլուպ ,

Յօդ . 7 . Հրաժարեալ Պատրիարքը վիճակաւոր Եպիսկոպոսոց կարգը կ'անցնի , և անոր վրայ ըստ կանոնի պէտք եղածը կը տնօրինուի խառըն Ժողովոյ կողմէն :

ՊԱՇՏՕՆ ԵՒ ՊԱՐՏԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Յօդ . 8 . Պատրիարքին պարտաւորութիւնքն են Սահմանադրութեան սկզբանոյ համեմատ վարտիլ , և անոր ամեն կէտերուն ճշդիւ գործադրութեանը ոչի ուշով հսկել :

Պատրիարքը իրեն եկած գործերը ո՛ր Ժողովոյ կը վերաբերի նէ այն Ժողովոյն կը յանձնէ՝ քննութեան և որոշման համար : Ժողովոց մէջ որոշուած գործոց վրայ Պատրիարքին բեռնեալ և կամ ուրիշ Պաշտօնական գրութիւնները վաւերական և գործադրելի չե՛ն կրնար ըլլալ եթէ որոշող Ժողովոյն կողմէն ալ կնքեալ և ըստորագրեալ չ'ըլլայ : Իսկ երբ ստիպողական գործ մը պատահի , որոյ տնօրինութեանը համար կարելի չ'ըլլայ մինչեւ Ժողովոյն գումարման օրը ըստ պատել և կամ արտաքոյ կարգի Ժողով գումարել , Պատրիարքը կրնայ պէտք եղածը ինքնին տնօրինել , իր վրայ առնելով պատասխանատուութիւնը . բայց պարտաւորեալ է եղելութիւնը արձանագրել տալ կանոնաւոր կերպիւ , և ո՛ր Ժողովոյն կը վերաբերի նէ՝ անոր յաջորդ նիստին ներկայացունել վաւերացման համար :

Յօդ . 9 . Պատրիարքը իր բացակայութեանը տառն Սղգային Ժողովներու մէջ տրուած որոշումները պարունակող թուղթը գեռ Հաստիւրա-

իմթինա իթտիկի թադտիրտէ , Պապը Ալիյէ լէտ էլ արդ՝ ազլ օլընուր :
Եփէնէ ճադի . Ինֆիսալ իտէն Պատրիգ մարխասա Պիսկոպոսլար սընֆրնա տախիլ օլարագ , հագդընտա՝ Մէճլիսի Մալիթէլիթ թարաֆրնտան ուսուլի վէճհլէ մա՛ամէլէ օլընուր :

ՏԵՐԻ ՍԱՍՏԵԹ ՊԱՏՐԻԳԻՆԻՆ ՎԵՋԱՒՖԻ ՊԵՅԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

Մեփէնէ ճադի . Պատրիգին վաղիֆէսի՝ Նիզամնամէ Էսասը ահքեամընա իմթիւտլէն հարէքէթ , վէ պիրտէ Նիզամնամէի մէղքիւրըն քեաֆֆէի մէվատար միթէֆէրի՛սարըն թէմամիի իճրասընա տրդգաթ վէ նէղարէթ էյլէմէք խուսուսլարընտան ի պարէթ տիր :

Պատրիգ՝ քէնտուսինէ կէլէն իշլէրի , պիլ մի զաքէրէ գարար վէրիլմէք իւզրէ , ա՛խ օլարդը Մէճլիսէ հավալէ իտէր . վէ պիր մէճլիստէ գարարկիր օլան մատաէյէ տա՛իր քէնտուսինին թադրիրի վէ սա՛իր րէսվի թահրիրի՝ օ մէճլիս թարաֆրնտան իմզա վէ թէմհիր գըլընմատրդ ճա՛միւթէպէր վէ մամուլիւնպիհ օլումաղ . Էմմա միւսթաճէլ պիր մասլահաթ զուհար խուսպաէ՝ լույէթ վէ թէսվիյէսի իշուն մէճլիս կիւնիւնէ պէքլէնմէք վէ եախուտ ֆէվզ էլ ա՛տէ մէճլիս տա՛վէթ իթմէք միւմքին օլամաղ իտէ , Պատրիգ օլ պապտէ մէսուլիյէթի տէր իւհտէ իտէրէք՝ խօտ պէխօտ իճրա՛ի իճապընա դատրր իտէտէ , վուդուի հալի ուսուլի վէճհլէ գայա իթտիլմէկէ , վէ թատաիգ գըլընմաղ իւզրէ՝ զիքր օլընտան մէճլիսէ , ին՛իգատի աթիսինտէ , պէյան իթմէկէ մէճպուր տըր :

Տօգուլէնէ ճադի . Պատրիգ , քէնտու զըյապը Էմնասընտա Միլլէթ Մէճլիսլէրինտէ վէրիլէն գարարլարը հավի Էվրաղը իմզա իթմէղտէն մա-

դրած, կարող է անոնց վրայ իր դի-
տողութիւններն յայտնելով, խնդիրը
կրկին քննութեան յանձնել: Իսկ այս
վերաքննութենէն ետքը՝ պարտաւոր-
եալ է նոյն թուղթերը ստորագրել,
եթէ տրուած որոշումը Սահմանադ-
րութեան տրամադրութեանցը ան-
համաձայն չ'զտնէ:

Յօդ . 10. Պատրիարքը կրնայ՝ Սահմանադրութեան սկզբանցը համեմատ չը վարուող Եկեղեցական մը , վարժապետ մը , Եկեղեցւոյ , վանքի , Դպրոցի կամ Հիւանդանոցի գործակալ մը , պաշտօնէն հանելու առաջարկութիւն ընել ձեռնհաս ժողովոյն կամ Խորհրդոյն :

Յօր . 11. Պատրիարքը իրաւունք
չունի ինքնին լուծել և փոխել Կրօ-
նական և Քաղաքական Ժողովները և
անոնց վերաբերեալ Խորհուրդները :
Յայց կըր տեսնէ թէ անոնցմէ մէկը
Սահմանադրութեան սկզբանցը հա-
շտակութեամբ թաղքի մէջ է , առաջին ան-
գամ ինչ քաղաքացիութիւն կ'ուզէ ա'յն
Ժողովոյն կամ Խորհրդոյն Ատենապե-
տէն . երկրորդին՝ իմաց կատայ անոր
ապօրինաւոր ընթացքը և 'ի կանոնա-
պահութիւն կը հրաւիրէ զայն . իսկ
երրորդին՝ Ընդհանուր Ժողովոյն կը
դիմէ , եթէ ամբաստանելին Ազգա-
յին Ժողովներէն մէկն է , կամ Քա-
ղաքական Ժողովոյն կը դիմէ , եթէ
Խորհուրդներէն մէկն է , և պատճառ-
ները ցուցնելով՝ ամբաստանեալ
Ժողովոյն կամ Խորհրդոյն լուծուի
կ'առաջարկէ :

ՅԵ. 12. Պատրիարքը Ազգային
անտուկէն իրեն յատկացեալ ամուսնան
ունենալով, ինք կը տեսնէ Պատրիար-
քարանին ներքին ծախքը :

գատտեմ, ու դարարելէք տալի միւ-
լահազաթընը պէյան իլէ՝ քէյֆիյէթ ի
եէնիտէն ըստէթ իթաիրէպիլտը իտէ-
տէ, լէտ էլ ըստէթ թասալիգ ուրնան
դարարը, Նիզամնամէ էսասը ահքեա-
մընա մուխալիֆ ատտ իթմէտիքճէ,
էվլիսգը մէզքիւրէյի իմզատէն իմթի-
նա իտէմէզ:

Օրհնել հասարակ . Պատրիզ՝ Բուհ-
պան վե մեքթեպ հօճալարը իլե ֆի-
լիաա վե Մանասթըր վե Մեքթեպ վե
Խասթահանե մե՛մուրլէրինաէն խիլա-
ֆը էստար Նիզամնամե հարէքէթաէ
պուլնանլարըն խըամէթաէն թարտը
խուսուսընը միւթաալլիզ օլարդը մեճ-
լիա վե Գօմիսիօնլարա թեքլիֆ իտե-
պիլուր :

Օն պերէնէն Ֆարքէ . Պատրիզին Մէճ-
լիսի Բուհանի վէ Ճիւմանի իլէ ան-
լէրին թահթընտա պուլընան Գօմի-
սիօնլարը քէնտուլիկինտէն թէպաիլ
վէ թաղելիլ իթմէկէ սէլահիյէթի եօղ
իսէ տէ , պունլարտան պիլինին Նի-
զամնամէ էսաար խիլաֆընտա րէվիշ
վէ հարէքէթինի միշահէտէ իյլէտի-
կի հալտէ , իլք տէֆ'ասընտա՝ օլ մէճ-
լիս վէ եա Գօմիսիօն րէ'իպլէրինտէն
խթիզահի մատտէ իտէր . վէ իքին-
ճի տէֆ'ասընտա՝ հարէքէթի զայրի
մէշրուէսինի պէյան վէ իխթար իլէ
մուհաֆազա'ի նիզամէ տա'վէթ , վէ
խչիւնճի տէֆ'ասընտա՝ էկէր միթ-
թէհիմ ատտ օլընան հէյյէթ Միլ-
լէթ մէճլիպլէրինտէն պիրի իսէ , Մէճ-
լիսի Ումումիյէ , վէ էկէր Գօմիսիօն-
լարտան պիրի իսէ՝ Մէճլիսի Ճիւմա-
նիյէ միւրաճա'աթ , վէ իպրազի տէ-
լաի'լ իլէ՝ պունլարըն թէպաիլինի
թէքլիֆ էյլէր :

Օն էփնհի հապաէ . Պատրիզին՝ Միլ-
լէթ սանտրղընտան մահկիէսի օլմաղլէ ,
Պատրիզխանէնին մէսարիֆի տախի-
լիյէսինի քէնտու թարաֆընտան թէս-
վիյէ իտէր :

Բ. ՊԱՏՐԻԱՐԺԱԿԱՆ ԴԻՒԱՆԱՏՈՒՆ

Յօդ. 13. Պատրիարքարանի մէջ Դիւանատուն մը պիտի հաստատուի պէտք եղած Ազգային գրութեանց յատկացեալ :

Այս դիւանատունը երեք գրասենեակի պիտի բաժնուի :

Ա. Թղթակցութեան գրասենեակ որ Պատրիարքարանէն ուղարկուած և Պատրիարքարան եկած գրութիւններով կ'ըրաղի :

Բ. Արձանագրութեան գրասենեակ, որ Ազգային Ժողովոյ և Խորհրդոյ վերաբերեալ թուղթերը կարգաւորելու կ'ըրաղի :

Գ. Ազգահամարի գրասենեակ, որ ազգայնոց քաղաքական վիճակագրութեանը, այսինքն՝ ծննդեան, ամուսնութեան և վախճանման վերաբերեալ արձանագրութեանց կ'ըրաղի :

Այս վերջին գրասենեակէն կը տրուին Ազգայնոց թէ՛ ճանապարհորդութեան համար և թէ՛ տրիշ անձնական գործառնութեանց համար պէտք եղած վաւերական թուղթերը, նաեւ ծննդեան, ամուսնութեան և վախճանման վկայագրերը :

Յօդ. 14. Պատրիարքական Դիւանատունը պիտի ունենայ Դիւանապետ մի որ պատասխանատու է Դիւանատան բոլոր գործառնութեանց : Քաղաքական Ժողովը կ'ընտրէ և Պատրիարքը կ'անուանէ զայն : Դիւանապետը կ'ընէ նաեւ Ընդհանուր Ժողովոյն դիւանագրութիւնը :

Դիւանապետը պարտաւորեալ է ամեն տարի՝ թէ՛ Կոստանդնուպօլսոյ մէջ և թէ՛ դուրսերը ծնած, ամուսնացած և վախճանած ազգայնոց տամարներուն օրինակները բերել տալ, և Պատրիարքարանի Դիւանատան Ընդհանուր Ազգահամարին մէջ արձանագ

ՊԱՏՐԻԱՐԺԱՆԷ ԳԱԼԷՄԻՆԷ ՏԱԻՐ ՏԻՐ

Օ՞ր իւրիւնէի հարդէ . Պատրիարքանէ տէ՛ միլլէթնէ իճապ իտէն մուհարէրէրութէ մախսուս օլմագ իւզրէ պիր Գալէմ օլաճագ տրր :

Գալէմի մէզքիւր իւշ օտայա միւն գատըմ օլուպ, պիրի՛ միւքեաթ էպաթ օտատը տրր քի Պատրիարքանէ թաւափընտան իրապ օլընան՝ վէ օրայա վիրուտ իյլէյան մուհարրէրութ իլէ մէշղուլ օլուր :

Վէ իքինճիսի՛ գայտ օտատը տրր քի Միլլէթ Մէճլիս վէ Գօմիսիօնլարընա միւթապլիգ օլան էվրագ իլէ մէշղուլ օլուր :

Իւշիւնճիսի՛ թահրիրի նուֆուս օտատը տրր քի Միլլէթտէն թէվէլիւտ վէ իզտիվաճ վէ վէֆաթ իտէնլէրին գայտը իլէ մէշղուլ տրր : Կէրէք եօլճըլըղա վէ կէրէք մուամէլաթի շախսիյէյէ տա՛իր իգթիղա իտէն էվրագը մուսատտագա վէ վէլաուէթ վէ վէֆաթ վէ իզտիվաճէ տա՛իր շէհաւէթնամէլէր պու օտատան վէրիլուր :

Ո՞ր րէօրդէնէի հարդէ . Պատրիարքանէ Գալէմինին՝ քեաֆֆէի մու՛ամէլաթտէն մէս՛ուլ պիր Միւտիրի օլուպ, Միւտիրի մուամիլէյն Մէճլիսի ճիւմանիտէ ինթիխապ վէ Պատրիարքանէ թաւափընտան նապա վէ թային օլընուր . վէ Մէճլիսի Ռամումինին քիթապէթիւնի իճրա իտէր : Վէ հէր սէնէ Տէրի Սա՛ատէթտէ վէ տաշրալարտա թէվէլիւտ վէ վէֆաթ վէ թէէհհիւլ իտէն նուֆուս տէֆթէրլէրինին պիր գըթ՛ա սուրէթինի ճէլպ իլէ՛ Պատրիարքանէ Գալէմի տէֆթէրի ումու միաինէ գայտ իթտիրմէկէ մէճպուր տրր . վէ Միւտիրի մուամիլէյն էրմէ-

դրել տալ : Դիւանապետը Հայերէն լեզուի քաջ հմուտ և ճանկերէնի ու Գաղղիերէնի ալ վարժ անձ մը պիտի ըլլայ :

Յօդ . 15 . Դիւանատունը բաւական թուով Դիւանադպիրներ պիտի ունենայ : Ասոնք ալ հայերէն լեզուն քաջ գիտնալու են , և ամէն մէկը իր պաշտօնին կատարեալ հմտութիւն ունենալու է : Ամեն մէկ Դիւանադրապիր ըստ իւր պաշտօնի պատասխանատու է այն ժողովոյն կամ Խորհրդոյն՝ որուն կը վերաբերի : Ամէնը մէկէն պատասխանատու են Դիւանապետին :

Յօդ . 16 . Ազգահամարի գրասենեակէն տրուած որ և է թուղթ և վկայագիր վաւերացեալ պէտք է ըլլայ Պատրիարքական կնքով և Դիւանապետի ստորագրութեամբ :

Գ. ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԱԿԵՄԻ

Յօդ . 17 . Երուսաղէմի Պատրիարքը Ս. Յակոբայ Աթուոյն ցկեանագահակալն է . միանգամայն Հայոց Ազգին սեպհական Երուսաղէմ գրասենեակէն ու Ս. Յակոբայ վանուց Միաբանութեան նախագահն է :

Իր պարտաւորութիւնն է Ս. Երուսաղէմի վանուց կանոնադրին տրամադրութեանց համեմատ վարուիլ , և անոր բարոյք գործադրութեանը հսկել :

Յօդ . 18 . Եթէ Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքը Սուրբ Երուսաղէմի վանուց կանոնադրին հակառակ վարուի , ամբաստանութեան տակ կ'ընկնի :

Յօդ . 19 . Պատրիարքին վրայ ամբաստանութիւն կրնայ ըլլալ կամ

նի լիաւնդնտա մա'լիւմաթը թամմէ ասհապընտան օրուայ թիւըքճէյէ վէ Ֆրանսըղճայա տախի աշնա օլմալը տըր :

Օն պէշնէնէ Գաղղի . Պատրիարքանէ Գաղղիին միգտարը քեաֆի քէթէպէսի օրուայ , պունլարըն տախի էրմէնի լիաւնդը լայըղը իլէ պիլմէլէրի , վէ հէր պիրի քէնտու խըտմէթինտէ մալիւմաթը քեամիլէ ասհապընտան օլմալարը լաղըմ տըր : Պունլար խըտմէթի մախսուսէլէրի իղթիղասընճա միւթա'պլիղ օլարղլարը մէճիւս վէ գօմիսիօնլար թարաֆընտան մախսուսէն , վէ Գաղղի միւտիրի թարաֆընտան ումումէն մէս'ուլլէր տիր :

Օն ալլէնէն Գաղղի . Թահրիրի նուֆուս օտասընտան վիրիլէն քեաֆֆէի էվրաղ վէ շահատէթնամէլէր Պատրիարքին միւհրի վէ գաղղի Միւտիրին իմզարը իլէ թաստիղ օլընմըշ օլմաղ լաղըմ տըր :

ԳՈՒՏԱԸ ՇԷՐԻՖ ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆԷ ՏԱԻՐ ՏԻՐ

Օն էրէնէն Գաղղի . Գուտար Շէրիֆ Պատրիարքի Մար—Եա'գուպ մագամընտ գայտի հայաթ շարթը իլէ գալիմ , վէ Գուտար Շէրիֆտէ քեա'լին էրմէնի միլլէթի զիյարէթ կեահլէրի միւտիրի վէ Մար Եաղուպ մանասթըրը ըսհպան ճէմասթընըն լէ'իսի տիր , վէ վաղիֆէսի մանասթըրը մէղքիւրըն ուսուլ վէ նիղամընա թէվֆիդան հարէքէթ վէ մէվաստը մէր'լյէնին հիւանի իճրասընա սարֆը տիղգաթ իթմէքտէն իպարէթ տիր :

Օն Երէնէն Գաղղի . Պատրիարքի միւշարիւնլէյհին սալիֆիւղղիքը մանասթըր նիղամընա մուղայիր վաղ վէ հարէքէթտէ պուրնմասը քէնտու հաղղընտա թէօհմէթ ատտ օլընուր :

Օն Գաղղի . Պատրիարքի միւշարիւնլէյհ հաղղընտա Եա մանաս

յիշեալ Միաբանութեան կողմէն և
կամ Կոստանդնուպօլսոյ Կրօնական
և Քաղաքական Ժողովոյ կողմէն :

Այսպիսի պարագայի մէջ Ազգա-
յին Ընդհանուր Ժողով կը գումար-
ուի : Եւ եթէ եղած ամբաստանու-
թիւն քննուելով՝ հիմնաւոր ըլլալը
ստուգուի, Ընդհանուր Ժողովը՝ վե-
ցերորդ յօդուածին մէջ Կոստանդնու-
պօլսոյ Պատրիարքին վերաբերեալ տը-
րամագրութեանց համեմատ՝ ըստ պա-
հանջման իրին, կա՛մ ի կանոնապա-
հութիւն կը հրաւիրէ զՊատրիարքն
մասնաւոր բողոքագրով, և կա՛մ կը
պարտաւորէ զայն հեռանալ Պատրի-
արքական աթոռէն, և անոր պաշտօնը
կը յանձնէ Տեղապահի մը՝ զոր Ընդ-
հանուր Ժողովը գաղտնի քուէար-
կութեամբ կ'ընտրէ Միաբանութեան
մէջէն :

Յօդ. 20. Երբ Ս. Երուսաղէմի
Պատրիարքը վախճանի, Միաբանու-
թիւնը իր մէջէն Տեղապահ մը կ'ընտ-
րէ, և Ազգային Ժողովները կը հաւ-
տատեն զայն :

Յօդ. 21. Ս. Երուսաղէմի Պատ-
րիարքը Կոստանդնուպօլսոյ Ազգային
Ժողովներուն կողմէն կ'ընտրուի :
Բայց Միաբանութիւնը իրաւունք
ունի իր կարծիքը յայտնելու ընտ-
րելեաց արժանաւորութեան տատի-
ճանին վրայ՝ ներկայացնելով իր
Պատրիարքին վախճանելէն անմիջա-
պէս ետքը՝ յիշեալ Տեղապահը Միա-
բանոց Ընդհանուր Ժողով կը գու-
մարէ : Այս Ժողովը անուանց ցու-
ցակ մը կը պատրաստէ՝ Կոստանդ-
նուպօլսոյ Պատրիարքի ընտրութեան

թըրը մէղքիւրըն ըուհպան ճէմա'աթը
վէ եախուտ Սթանպօլ Պատրիդխա-
նէսինին ըուհանի վէ ճիամանի Մէճ-
լիսլէրի թարաֆընտան իթհամաթ
վուգու'ա կէլէպիլուր :

Պէտքէ պիտի հալլ վուգու'ինտէ Մէճ-
լիսի Ռամումի Սիլլէթ իճթիմա' իտէ-
րէք՝ իթհամաթը վագը'այը լէաէլ
թահգիգ՝ էստար թէպէյլիւն իտէր
իտէ, Տէրի Սա'ատէթ Պատրիգի հագ-
գընտա՝ ալթընճը մատտէտէ պէյան
օլընան ոսուլէ թաթպիղան, իճա-
պը հալէ կէօրէ եա Գուտար Շէրիֆ
Պատրիգինի պիտի գըթ'ա շիքեայէթ-
նամէ իլէ մուհաֆազա'ի նիզամէ տա-
վէթ իտէր, վէ եախուտ Պատրիգիլի-
մագամընը սալիֆիւղղիքը ըուհպան
ճէմա'աթը իշինտէն օլարագ՝ Մէճլիսի
Ռամումիտէ ըէյի խաֆի իլէ ինթիխապ
օլընան վէքիլինէ թէսլիմ՝ իլէ մագամը
մէղքիւրտէն թէպա'իւտ էյլէմէկէ իճ-
պար իյլէր :

Երբեք չի կարգուի : Գուտար Շէրիֆ
Պատրիգինին վէֆաթը զուհուրին-
տէ՝ մանասթըրը մէղքիւրըն ըուհ-
պան ճէմա'աթը քէնտու իշլէրինտէն
պիտի Գա'իմմագամ ինթիխապ իտուպ,
Տէրի Սա'ատէթ Պատրիգխանէսի մէճ-
լիսլէրի թարաֆընտան տախի թաու-
տիգ օլընուր :

Երբեք չի կարգուի : Գուտար Շէ-
րիֆ Պատրիգի Տէրի Սա'ատէթ Պատ-
րիգխանէսի մէճլիսլէրի թարաֆըն-
տան ինթիխապ օլընուր : Փագաթ
Գուտար Շէրիֆ ըուհպան ճէմա'աթը-
նըն գապիլի ինթիխապ օլան զէվա-
թըն տէրէճէ'ի իսթիհգաղլարը հա-
գընտա պիտի գըթ'ա էսամի տէֆ-
թէրի թանգիմիլլէ պէյանի ըէյ իթ մէկէ
հագգը վար տըր :

Պատրիգի միւշարիլէյհին վէֆաթը
ագիպլինտէ՝ Գա'իմմագամը մուամա-
լէյհ թարաֆընտան ըհհապլին Մէճ-

համար կոստանդնուպօլսոյ Եկեղեցական համագումար ժողովոյն բրած կերպիւր . բայց պէտք է որ Միաբանութեան ներկայացուցիչք այս ցուցակը դո՛ւնէ կօթն ընտրելեաց անուն պարունակէ : Այս ցուցակը միաբանութեան կողմէն ստորագրեալ յայտագրով կոստանդնուպօլսոյ Պատրիարքարան կ'ուղարկուի :

Յօդ . 22 . Ս . Երուսաղէմի Պատրիարք ընտրուելու անձը դո՛ւնէ երեսուն և հինգ տարին լրացուցած , և 'ի ծնէ Օսմանեան Տէրութեան հպատակ , Միաբանութեան Եպիսկոպոսներէն կամ վարդապետներէն պէտք է ըլլայ . միանգամայն Միաբանութեանէն զատուած մէկը պէտք չէ ըլլալ :

Միաբանութենէ զատուած չեն համարուիր այն անձինքը՝ որ Պատրիարքարանի Ժողովոյ կողմէն ազգային պաշտօնի մէջ գործածուած են՝ Երուսաղէմի Պատրիարքին հաւանութեամբ :

Յօդ . 23 . Կրօնական և Քաղաքական Ժողովները խառն Ժողով կազմելով , վերոյիշեալ ցուցակին մէջ յիշատակուած անձանց արժանիքը կը քննեն , և երեք ընտրելի որոշելով անունները Ընդհանուր Ժողովոյն կը ներկայացընեն : Միաբանութեան կողմէն եկած ցուցակն ալ Ընդհանուր Ժողովոյ սրահին մէջ կախուած կ'ըլլայ :

Ընդհանուր Ժողովը ընտրելեաց վրայօք թէ՛ Միաբանութեան և թէ՛ Ազգային երկու Ժողովոյ կարծիքը իմանալով , անոնց մէջէն կրօնից , ուսման և բարի վարույց նկատմամբ ամենէն աւելի արժանաւորութիւն ունեցող անձը կ'ընտրէ՝ գաղտնի քուէ-

լիսի Ումումիսի տա՛վէթ օլընարագ , պու մէճլիս , Տէրի Սա՛ատէթ Պատրիարի հազդընտա Մէճլիսի Ումումի'ի Բուհանիտէ իճրա օլընարդը միախլու , պիր գըթ'ա Էսամի տէֆթէրի թէրթիպ իտէր : Անճագ իշպու տէֆթէրին լա ագալլ եէտի զէվաթ Էսամիսինի շամիլ օլմասը լաղըմ տըր : Տէֆթէրի մէղքիւր ճէմա՛աթը մէղքիւրէնին պիր գըթ'ա մումզա մաղպաթասը իլէ պէրապէր՝ Տէրիսատէթ Պատրիարխանէսի ճանիպինէ իրաալ գըլընուր :

Եկեղեցի եւ Եկեղեցի Ժողով . Պատրիք ինթիխապ օլընաճագ զաթ լա ագալլ օթուզ պէշ եաշընը թէքմիլ իթմիշ օլուպ՝ վիտէրինտէն պէրու թէպաաի Տէվլէթի Ալիէտէն , վէ ճէմա՛աթը մէղքիւրէ Պիսկոպոս վէ եա Բուհպանլարընտան պալընմասը , վէ ճէմա՛աթը մէղքիւրէտէն ինֆիսալ իթմիշ օլմասը իգթիզա իտէր : Տէրի Սա՛ատէթ Պատրիարխանէսի մէճլիպէրի թարաֆընտան Գուտըր Շէրիֆ Պատրիքինին մումվաֆագաթը իլէ միլլէթճէ պիր իրսոմէթտէ գուլանըրմիշ օլանլար ճէմա՛աթը մէղքիւրէտէն մունֆասըլ աստ օլընմագլար :

Եկեղեցի եւ Եկեղեցի Ժողով . Բուհանի վէ ճիամանի մէճլիպէրի պիրլէշէրէք Էսամիսի տէֆթէրի մէղքիւրտէ միւնտէրիճ օլան զէվաթըն իսթիհգագլարընը պիթթահգիգ՝ ինթիխապ օլընապիլմէք իւղրէ , իւշ նէֆէրինի թէֆրիգ , վէ պուհլարըն իամլէրինի Մէճլիսի Ումումիյէ իպրագ իտէրէր : Վէ ճէմա՛աթը մէղքիւրէ թարաֆընտան վարիտ օլան տէֆթէր տախի Միլլէթ Մէճլիսի Ումումիյէ իպրագ իտէրէր : Վէ ճէմա՛աթը մէղքիւրէ թարաֆընտան վարիտ օլան տէֆթէր տախի Միլլէթ Մէճլիսի Ումումիյէ իպրագ իտէրէր : Վէ ճէմա՛աթը մէղքիւրէնին վէ կէրէք մէղքիւր իքի մէճլիսին լէյլէրինէ քէսպի իթթիզա իտէրէք , զէվաթը մէրգումէ իշինտէն

արկութեամբ և քուէից բացարձակ
առաւելութեամբ :

Ընդհանուր ժողովոյ մէջ՝ Միարա-
նութեան կողմէն ներկայացուած յու-
շակէն դուրս անձի վրայ քուէարկու-
թիւն չկրնար ըլլալ :

Դ. ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՐԾՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ.

Յօդ. 24. Կրօնական ժողովը կը
բաղկանայ տասն և չորս բանիբուն եւ
կեղեցականներէ, որոնք զո՛նէ երե-
սուն տարին լրացուցած, և գէթ հինգ
տարիէ ի վեր ձեռնադրուած պիտի
ըլլան :

Յօդ. 25. Եկեղեցական համագու-
մար ժողովը գաղտնի քուէարկու-
թեամբ՝ Ազգային Կրօնական ժողովոյ
անդամոց թուոյն եռապատիկը կ'ընտ-
րէ, և ընտրելեաց անունները ստու-
րագրեալ յայտագրով Ազգային Ընդ-
հանուր ժողովոյն կը ներկայացընէ :

Ընդհանուր ժողովն ալ անոնց մէ-
ջէն գաղտնի քուէարկութեամբ կ'ընտ-
րէ Կրօնական ժողովոյ անդամները :
Տեղեկագիրը Պատրիարքին կողմէն
Բարձրագոյն Դրան կը ներկայացուի,
և Կրօնական ժողովոյ այսպէս ընտ-
րուած անդամները Կայսերական հրա-
մանաւ կը հաստատուին :

Յօդ. 26. Կրօնական ժողովը եր-
կու տարին անգամ մը ապրիլի վերջը
ամբողջ կը լուծուի, և մայիսի սկիզբը
կը նորոգուի : Այս ժողովոյ անդամ-
ները անմիջապէս վերընտրելի չեն,
բայց երկու տարի ետքը կրնան նորէն
ընտրուիլ :

տիրացեթ վէ մալիւմսթը միւքթէսէ-
պէ վէ աթվարը հասէնէսի ճիհէթլէ-
րիյլէ էն ղիյատէ իսթիհգապը օլան
ղաթը՝ ըէյ'ի խաֆի վէ էքսէրիյէթի
մսթլագա'ի արա իլէ Պատրիգ ինթի-
խապ իտէր :

Մէճլիսի Ումումիտէ՝ Ճէմաաթը
մէղքիւրէ թարաֆընտան կէլէն տէֆ-
թէր խարիճինտէ պուլընան պիրիսի
հագղընտա՝ իթա'ի ըէյ օլընամայա-
ճագ տըր :

ՄԵՃԼԻՍԻ ԲՈՒՀԱՆԻ ՊԵՅԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

Եկեղեցի Դեօրէն-էնէ Դարդէ . Մէճլիսի
Բուհանի էհլի ֆիլիսատէն վէ էրպա-
պը վուգուֆտան օլարագ օթուղ եա-
շընը թէքմիլ իթմիշ վէ լա աղալլ պէշ
սէնէ մագաատէմ րահիպլիք վէ փա-
փապըղ ըիւթպէսինի իհրաղ էյլէմիշ
օլան օն տէօրթ նէֆէրտէն միւրէք-
քէպ տիր :

Եկեղեցի Կէլէնէն Դարդէ . Մէճլիսի Բու-
հանի ա'ղապը տաէտինին իւշ միալի
Մէճլիսի Ումումի'ի Բուհանիտէ ըէ-
յ'ի խաֆի իլէ ինթիխապ օլընուպ,
խիմէրի պիր գըթ'ա մումղա մաղպա-
թա իլէ Մէճլիսի Ումումի'ի Միլլէթէ
խպրաղ, վէ պունլարըն իշինտէն Մէճ-
լիսի Բուհանի ա'ղապը Մէճլիսի Ումու-
միտէ ըէյ'ի խաֆի իլէ ինթիխապ օլըն-
տըղտան սօնրա՝ մաղպաթապը Պատ-
րիգ թարաֆընտան Պապը Ալիյէ ա'րղ
օլընարագ, պա իրատէի Սէնիյէ նաապ
վէ թայեին պույրըլուրլար :

Եկեղեցի Կէլէնէն Դարդէ . Մէճլիսի մէղ-
քիւր ա'ղապը հէր իքինճի սէնէ շէհ-
րի նիաանըն ղայէթինտէ քեսմիլէն
տաղըլուպ, շէհրի մայիս իպթիատ-
սընտա թէճտիտ օլընուր : Ինֆիսալ
իտէն ա'ղանըն հէման թէքրար ինթի-
խապլարը ճա'իղ օլմայուպ, անճագ ի-

Յօր . 27 . Երբ Կրօնական ժողովոյ անդամներէն հրաժարական արւող և կամ ուրիշ պատճառաւ պակասողներուն թիւը երեքի հասնի , առնոց տեղ ուրիշներ կ'ընտրուին Ընդհանուր ժողովով : Բայց մինչեւ որ այս ընտրութիւնն ըլլայ , Կրօնական ժողովոյ մէջ բոլոր անդամաց մեծագոյն մասը կը բնաւունի :

Յօր . 28 . Կրօնական ժողովոյ պաշտօնն է Ազգային Կրօնական գործոց Ընդհանուր տեսչութիւնը : Իր պարտաւորութիւնքն են՝ Ազգին մէջ Կրօնական զգացումը զարգացունել , Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ դաւանութիւնն ու աւանդութիւններն անխախտ պահել , Եկեղեցեայ և Եկեղեցականաց բարեկարգութեանը հսկել , Եկեղեցականաց ներկայ վիճակը լաւցունելու և ապագայն անդորրելու և ապահովցունելու միջոցները ձեռք բերելու հոգ տանիլ : Ազգային վարժարանաց երբեմն երբեմն այցելութիւն ընելով՝ Քրիստոնէական վարդապետութեան ուսուցման վրայ հրակողութիւն ընել , արժանաւոր և բանիրուն վարդապետներ և քահանաներ հասցունել , և Ազգին մէջ ծագած Կրօնական վեճերը քննելով՝ Եկեղեցւոյ օրինաց համեմատ լուծել :

Յօր . 29 . Կրօնական ժողովը երբ չը կարենայ ինքնին լուծել զուտ Կրօնական կարեւոր խնդիր մը , Եկեղեցական համագումար ժողով կը կազմէ՝ Կոստանդնուպօլիս դաւանող Եպիսկոպոսները , Եկեղեցեայ քարոզիչ վարդապետները , Աւագերէյներն ու Ա-

քի սէնէ ոօնրա ինթիսապլարը ճախարիր :

Եկեղեցի Եկեղեցի հարդէ . Բուհանի Մէճլիսի ազատընտան ինթիֆա վուգուլինաէ վէ եախօտ սաիր պիր սէպէպէ մէպնի մէֆգուտ օլանլարըն աաէտի իւլէ պալիզ օլարդաաա պուլլարըն եէլինէ Մէճլիսի Ումումիաէ ախէրլէրի ազա ինթիսապ օլընուր . վէ պու ինթիսապ վուգու պուլընճայա տէկին՝ Մէճլիսի մէզքիւրաէ թէքմիլէն ազաի մէճլիսին էքսէրլիյէթի արաւնըլուր :

Եկեղեցի Եկեղեցի հարդէ . Մէճլիսի Բուհանինին վէզաիֆի Միլլէթին աւուրը բուհանիյէսինէ նէզարէթ , վէ իթիզատաթը մէզհէպլիյէյի Միլլէթնէ թէրվիճ վէ թահքիւմ , վէ Էրմէնի Քիլիսաարընն ագալա վէ իվայաթը մէրլիյէսինի իսլալտէն մուհաֆազա . վէ Քիլիսալէր իլէ էհլի քիլիսանըն պիր հալը մունթազամաէ պուլընմալարընա սարֆը տըզգաթ , վէ էհլի քիլիսանըն կէրէք ահվալը հազըրլէլէրինին ըսլահընա վէ կէրէք ահվալը մուսթազալէլէլէրինին ինթիհապը էսպապը թէմինիյէսինէ տէվամ վէ իգտամ , վէ մէքեաթիպի միլլիյէյի վազթ պէ վազթ մուայէնէ իլէ թալիմի մէզհէպ խուսուսընա պէզլի տըզգաթ էյլէմէք , վէ էհլիյէթ վէ դապլիյէթլէ մուսթաարֆ Բահիպ վէ Փափասլար եէթիշտիրմէք , վէ միլլէթնէ թէքէվվիւն իաէն մէսաիլի մէզհէպլիյէյի պիթթահգիզ ուսուլի մէրլիյէի Քիլիսայէ թաթալիգան հալը վէ թէսվիյէ իթմէք խուսուսլարընտան իպարէթաիր :

Եկեղեցի Եկեղեցի հարդէ . Մէճլիսի Բուհանի սրրֆ տիյանէթէ միսթաապլիզ դուհուր իաէն պիր մէսէլէի մուհիմէյի հալը իաէմէտիկի թագաիրտէ , Տէրի Սաատէթտէ պուլընան Պիսկոպօսլար վէ Քիլիսա վախզ վէ Փափասլարը իլէ Իքլինճիլէրինի վէ

թողապետները, և թէ հարկ ըլլայ՝ նաեւ շրջակայ գաւառաց Առաջնորդները հրաւիրելով: Եթէ Եկեղեցական համագումար ժողովն ալ խնդիրը իր ձեռնհասութենէն վեր դատէ, այն ժամանակ՝ Ընդհանրական Կաթողիկոսին կը դիմէ ստորագրեալ տեղեկագրով:

Յօդ. 30. Կրօնական Ժողովոյ ամեն տեսակ տեղեկացիրները՝ միշտ անդամոյ մեծագոյն մասին կողմէն ստորագրեալ պիտի ըլլան:

Յօդ. 31. Թէ՛ Կոստանդնուպօլսոյ և թէ՛ գաւառներու մէջ՝ վարդապետի ձեռնադրութեան համար պէտք եղած հրամանը Ազգային Կրօնական Ժողովոյ կողմէն կը տրուի: Իսկ Քահանայի ձեռնադրութեան համար՝ եթէ Պօլսոյ մէջ է՝ նոյն Կրօնական Ժողովէն, և եթէ գաւառներու մէջ է՝ տեղւոյն Կրօնական Ժողովէն կը տրուի:

Յօդ. 32. Մինչեւ որ Եկեղեցւոյ մը Քահանաներն ու Թաղական խորհուրդը նոր քահանայ ձեռնադրել տալու կարեւորութիւնը չտեսնեն, և ստորագրեալ տեղեկացրով Կրօնական Ժողովոյ խնդիր չընեն, ձեռնադրութեան հրաման չտրուիր:

Յօդ. 33. Կրօնական Ժողովը կ'ընտրէ Կոստանդնուպօլսոյ Եկեղեցւոյ քարաղիչ վարդապետներն ու տաղերէցները, և Պատրիարքը կ'անուանէ զանոնք:

Յօդ. 34. Կրօնական Ժողովոյ մէջ ամեն տեսակ ընտրութիւն գաղաճի քուէարկութեամբ կ'ըլլայ:

Յօդ. 35. Կրօնական Ժողովը կանոնադիր մը պէտք է չինէ Եկեղեցականաց ներկայ վիճակին բարեւառու-

ից թիզա իթաիկի հալտէ Տէրի Սաա-տէթ գաղախնաէ վազը սանճաղար-տա մաղիմ՝ Մարխատարը ճէպ վէ տալէթ իլէ՝ Մէճլիսի Ռամադի Բուհանի թէշքիլ իաէր, վէ պու Մէճլիս տալիս մէսէլէի մէղքիւրէնին հալլինի տալիւէի ից թիաարը խարի-ճինաէ տաա իթաիկի հալտէ՝ պիր մումլա մաղպաթա իլէ Ռամադի Կաթողիկոս թարափընա մարաճէաթ օլընուր:

Օրնալ շահ Ֆաթե . Մէճլիսի Բուհանինին հէր նէվ մաղպաթալարը տալի-մա աղաի մէճլիսին էքսէրիսինին իմ-զասը իլէ մումլա օլաճաղ տըր:

Օրնալ պէրէնէ Ֆաթե . Կէրէք Տէրի Սաաաթէթ վէ կէրէք տաշրարարաա՝ Բահրայլը վիրիլմէսի իչուն ից թիզա իաէն բախաթ՝ Մէճլիսի մէղքիւր թարափընտան իթա օլընուր, վէ փա-փաա մաաաթէինէ Տէրի Սաաաթէթ իչուն իաէ քէզալըք Մէճլիսի մէղքիւր-տէն վէ տաշրարարաա գանըր մահալլ իչուն իաէ օլ մահալլին Բուհանի Մէճլիսի թարափընտան բախաթ վիրիլ-լուր:

Օրնալ էփէնէ Ֆաթե . Պիր Քիլիսա ճէմլլէթի իլէ փափաալարը միճէա-աէաէն փափաա թայլինինէ լազում կէօրիւպ տէ՝ Մէճլիսի Բուհանիաէն պիր գըթա մումլա մաղպաթա իլէ իսթիաա իթմէաիքճէ՝ օլ պապաէ բախաթ վիրիլմէզ:

Օրնալ էւլէնէ Ֆաթե . Տէրի Սաաաթէթ Քիլիսալէրինին վաիլլէրիլլէ Պաշ փափաալարը Մէճլիսի Բուհանի-նին գարարը իւզէրինէ՝ Պատրիք թա-րափընտան թայլին օլընուր:

Օրնալ քէօրէնէնէ Ֆաթե . Մէճլիսի Բուհանիաէ հէր կիւնա ինթիլապ խուսուսը ըէյի խաֆի իլէ իճրա օլը-նուր:

Օրնալ պէրէնէ Ֆաթե . Էհլի Քիլի-սանըն խըաէմաթը մէզհէպլլէլէլի-նին մէճճանէն իֆա օլընապլլմէսի ի-

Թեան և ապագային անդորրութեանը համար, որպէս զի իրենց հոգեւորական պաշտօնները կարենան ձրի կատարել :

Ե. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ,

Յօդ. 36. Քաղաքական ժողովը կը բաղկանայ Ազգային գործայ և Տէրութեան օրինաց տեղեակ քսան աշխարհահամերէ :

Յօդ. 37. Քաղաքական ժողովոյ անդամները պաշտնի քառարկութեամբ և քաշից բացարձակ առաւելութեամբ Ազգային Ընդհանուր ժողովոյ մէջ կ'ընտրուին, և տեղեկագիրը Պատրիարքի կողմէն բարձրագոյն Գրան մատուցուելով՝ հայտնուական հրամանաւ կը հաստատուին :

Յօդ. 38. Քաղաքական ժողովը երկու տարին անգամ մը ապրիլի վերջը ամբողջ կը լուծուի, և մայիսի սկիզբը կը նորոգուի :

Այս ժողովոյ անդամները երկու տարի անցնելէն ետքը նորէն կրնան ընտրուիլ : Եւ թէպէտ առջի երկու տարին Քաղաքական ժողովոյ համար վերընտրելի չ'են, բայց ուրիշ որ և է ազգային պաշտօնի մէջ կրնան գործածուիլ :

Յօդ. 39. Եթէ Քաղաքական ժողովոյ անդամներէն մէկը, առանց բաւարար պատճառ խնայունելու գրով, երեք անգամ իրարու վրայ ներկայ չը գտնուի, նոյն ժողովոյ ատենապետի կողմէն անոր նամակ գրուելով՝ չ'զաւրան պատճառը կը հարցուի : Եթէ պատասխան չ'առնուի, երկրորդ գըրութեամբ խնայ կը տրուի իրեն որ՝ եթէ յաջորդ նիստին ալ ներկայ չ'գրտնուի, իբրեւ հրաժարեալ պիտի համայնուի, և եթէ դարձեալ չ'ներկայ-

չուն՝ ահալը հազարէլէրինն ըստհը իլէ ահալը մուսթապէլէլէրինն թէ՛մինինէ տաիր Մէճլիսի Բահանի թարափընտան պիր գըթա նիզամնամէ թանդիս գըլընամագ տըր :

ՄէճԼԻՍԻ ՃԻՍՄԱՆԻՅԷ ՏԱԻՐ ՏԻՐ

Օրուաւ ալընճը հարդէ . Մէճլիսի Ճիսմանի ալամնէն օլտարագ մէսալիհի Միլլիյէ վէ նիզամնամը Տէվլէթի Ալիյէյէ վաղըֆ և իկիրմի գէվլամէն միւրէքքէպ տիր :

Օրուաւ եհրէնճի հարդէ . Մէճլիսի Ճիսմանինն աղտար լէյի խաֆի վէ էքսէրիյէթի մուսթապա տրա իլէ Միլլէթ Մէճլիսի Ումումիսինտէ պիլ ինթիսապ՝ մաղպաթտար Պատրիգ թարափընտան Պապը Ալիյէ թագալիս օլընտարագ, պա իրաաէի սէնիյէ՝ նաապ վէ թային օլընտըլար :

Օրուաւ սէրէյէնճի հարդէ . Հէր իքի սէնէտէ պիր քէրրէ՝ աղաի մէրգումէնին ճիւմէսի շէհրի նիտանըն զայէթիմտէ տաղըլուպ, շէհրի մայիս իպթիտառնաա թէճալիս օլընտըլար : աղաի մէրգումէ իքի սէնէ սօնլա՝ թէքրար ինթիսապ օլընտալիլուր . վէ ինֆիսալ իթաիկի իլք իքի սէնէտէ՝ Մէճլիսի մէգքիւր աղալըղընա ինթիսապ օլընամայուպ, ամմա տաիր հէր կիւնա խըամէթաէ իսթիսաամ օլընտալիլուրէր :

Օրուաւ Կօֆուլընճը հարդէ, Մէճլիսի մէգքիւր աղառնտան պիրի թահրիլէն պիր սէպէպի քեաֆի պէյան իթմէքսիլին՝ պիրպիրինի միւթէագիպէն իւշ քէրրէ մէճլիսէ կէլմէտիկի հալտէ, սէպէպի սիւալ օլընմագ իւղրէ՝ մէճլիսի մէգքիւր գալէմի զապիթի թարափընտան մէքթուպ եաղըլուպ, ճէվապ ալընմաաղըր թագալիլաէ՝ եհնիտէն մէքթուպ թահրիլիլէ, մէճլիսի աթիտէ հաղըր պալընմագ իսէ՝ քէնտուսինէ իսթիֆա իթմիշ

յանայ , հրաժարականը տուած պիտի սեպուի :

Յօր . 40 . Երբ ֆաղաքական ժողովոյ հրաժարական տուող կամ ուրիշ պատճառաւ պակասող անդամայ թիւը երեքի հասնի , անոնց տեղ ուրիշ անդամներ կ'ընտրուին Ընդհանուր Ժողովով : Բայց մինչեւ որ այս ընտրութիւնն ըլլայ , ֆաղաքական ժողովոյ մէջ բոլոր անդամայ մեծագոյն մասը կը բնառուի :

Յօր . 41 . Ֆաղաքական ժողովոյ պաշտօնն է Ազգային քաղաքական գործոց ընդհանուր տեսչութիւնը : Իւր պարտաւորութիւնքն են Ազգին բարեկարգութեան և յառաջագիւմութեան մտադրութիւն և փոյթ ունենալ , իր տեսչութեան տակ գտնուող Խորհրդոց կողմէն մատուցուած ազգօգուտ առաջարկութիւնները ուշադրութեամբ քննել , և անոնց կարեւորութիւնը յայտնուելէն ետքը՝ հաստատել կամ գործադրութեան արգելքները բառնալու ջանք ընել :

Յօր . 42 . Ֆաղաքական ժողովը իրեն եկած գործերը ո՛ր Խորհրդոց վերաբերեալ ըլլան՝ քննուելու համար ա՛յն Խորհրդոցն կը յանձնէ , և մինչեւ որ անոր կարծիքը չ'առնու՝ չ'կրնար գործադրութեան ձեռնարկել : Եւ թէպէտ կրնայ իրաւացի պատճառներով հերքել մէկ Խորհրդոց ըրած որոշումը , բայց ինքնին ուրիշ տնօրինութիւն չ'կրնար ընել նոյն նիւթին վրայ . և կը պարտաւորի դարձեալ նոյն Խորհրդոցն յանձնել գործը : Ֆաղաքական ժողովը չը կրնար նաեւ փոխել կամ լուծել Ազգային Խոր-

հիւրի նազար օլընաճաղը պիւտիւրիւալ , եինէ կէլմէտիկի թագաւորտէ՝ իսթիֆա իթմիշ աստ օլընուր :

Գրեթէ՝ Ֆաղաքական Մէճլիսի ճիւղմանի ազատընտան իսթիֆա վուգուինէ վէ եախտտ սաիր պիր սէպէպէ մէպնի՝ մէֆգուտ օլանլարըն աաէտի իւշէ պալիղ օլտրգտա , պունլարըն երինէ Մէճլիսի Ումումիտէ ախէրլէրի ազա ինթիխապ օլընուր . վէ պու ինթիխապ վուգու պուլընճայա տէկին՝ Մէճլիսի մէգքիւրտէ թէքմիլէն ազաի մէճլիսին էքսէրլյէթի արանըլուր :

Գրեթէ՝ Մէճլիսի ճիւղմանին մէմուրլյէթի՝ Միլլէթին ումուրը ճիւղմանիլյէտինէ նէզարէթ իթմէքտէն իպարէթ տիր : Վէ վէզաիֆի Միլլէթին ըսլահը ահվալիլյէ իլէրուլէմէսինէ ինթիմամ վէ տրգգաթ իտուալ , զիյրի նէզարէթ ինտէ պուլընան դումիսիօնլար թարաֆընտան քէնտուսինէ իրաէ օլընուալ , միլլէթճէ մէնֆաթը մուճիպ օլաճագ օլան թասաւվուրաթը՝ քէմալի տրգգաթլէ մութալէա վէ թահգիդ իլէ , լուղումը թէպէյլին իթտիկի հալտէ՝ թաստիդ իթմէք , վէ եախտտ ֆիլէ չըզարըլմասընա մանի օլաճագ մէհազիրինին տէֆինէ չալըլմագ խուսուսլարընտան իպարէթ տիր :

Գրեթէ՝ Մէճլիսի մէգքիւր՝ քէնտուսինէ վարիտ օլան մէսալիհի միւզաքէրէ օլընմագ իւզրէ ա՛խտ օլտրղը դումիսիօնա իհալէ իտուալ , անըն ըէյլինի թահսիլ իթմէտիքճէ՝ իճրաթաթա թէշէպալիւս իտէմէզ , վէ դումիսիօնլարըն դարարընը էսպապը սահիհէյէ մէպնի ճէրհ իտէպիլուր իաէ տէ , քէնտուսիկինտէն օլարագ պիր պաշկաճա թէտալիր իթթիխազ վէ իճրա իտէմէյուալ , քէյֆիլյէթի եինէ օլ դումիսիօնա հավալէ իթմէկէ մէճպուր տրը : Վէ դումիսիօնլարտան պիրինի իշպու Նիլամնամէ էսասը ահ-

հուրդներէն մէկը , քանի որ չը տեսնէ զայն Սահմանադրութեան հիմնական սկզբանց հակառակ ընթացքի մէջ : Բայց երբ տեսնէ անոնց մէկը այսպիսի ընթացքի մէջ , առաջին անգամին՝ բացատրութիւն կ'ուզէ նոյն խորհրդոյ ատենապետէն , երկրորդ անգամին՝ անոր գրով ազդարարութիւններ ընելով՝ ի կանոնապահութիւն կը հրաւիրէ . իսկ երրորդին՝ անդամները կը փոխէ , միայն թէ այս մասին ունեցած պատճառները պիտի բացատրէ Ընդհանուր Ժողովոյ ներկայացնելու երկամեայ տեղեկագրին մէջ :

Յօդ . 43 . Քաղաքական Ժողովը երբ իրեն եկած քաղաքական գործերէն կարեւոր խնդրոյ մը լուծումը իր ձեռնհասութենէն վեր դատէ , Ընդհանուր Ժողովոյն կը դիմէ :

Զ . ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԿՈՂՄԷՆ ԿԱԶՄՈՒԱԾ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԵՒ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԻ

Յօդ . 44 . Ուսումնական , Տնտեսական և Դատաստանական գործոց և վանորէից տեւութեան համար չորս խորհուրդ . և հարակից տեւութեան պաշտօնով՝ երեք Հոգաբարձութիւն պիտի հաստատուի Քաղաքական Ժողովոյ կողմէն : Այս խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց անդամները երկու տարի պաշտօն կը վարեն . այն պայմանաւ՝ որ ամեն տարեգլուխ կիսով չափ նորոգուին :

Դատաստանական խորհրդոյ նախագահը Կ. Պօլսոյ Պատրիարքի փոխանորդն է :

1 . ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Յօդ . 45 . Ուսումնական խորհուրդ

քեամբնա մուղայիր պիր հարաքէթտէ կէօրմէտիքճէ՝ թէպտիլ վէ թաղերի խտմէզ : Վէ պիրինին պէօյլէ պիր հարաքէթինի միւշահէտէ իթաիքտէ , իլք տէֆասընտա՝ վուգու՝ի հալ մէզքիւր գօմիսիօն ըէիսինտէն իսթիզահ , վէ իքինճի տէֆասընտա՝ թահրիրէն իճրա՝ի իսթարաթ իլէ օլ գօմիսիօնը մուհաֆաղաի նիզամէ տավէթ , վէ իւշիւնճի տէֆասընտա ազասընը թէպտիլ իտուպ , անճագ պու պապտէ օլան սէպէպլէրինի Մէճլիսի Ումումիյէ սէնէթէյն խիթամընտա իպրազ իտէճէկի մազպաթատա պէյան վէ թաստիզ իտէր :

Գըրէ Է-Է-Նճէ հարդէ . Մէճլիսի մէզքիւր՝ ումումը ճիսմանիյէտէն օլարագքէնտուսինէ վարիտ օլան պիր մէս՛էլէի մուհիմէնին հալլինի տաիրէի իզթիտարը խարիճինտէ ատտ իտէր իտէ , օլ հալտէ Մէճլիսի Ումումիյէ միւրաճէաթ իտէր :

ՄԵՃԼԻՍԻ ՃԻՍՄԱՆԻ ԹԱՐԱՅԸՆՏԱՆ ԹԵՇԲԵԼ ՕԼԸՆԱՆ ԳՕՄԻՍԻՕՆԼԱՐ ԻԼԷ ՄԻՏԵՐԼԷՐ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՏԸՐ

Գըրէ Գեօրդի-Նճէ հարդէ . Մէարիֆ վէ թէսիսաթը խայրիյէ , վէ մուհաքէմաթ , վէ մանասթըրլար մէսալիհինէ պագմագ իւզրէ՝ տէօրթ գօմիսիօն իլէ տիկէր իւշ իտարէ գօմիսիօնը Մէճլիսի ճիսմանի թարաֆընտան ինթիսապ օլընուպ , իշպու գօմիսիօն ազասը հէր սէնէ պաշընտա՝ նըսֆիյէթ իւզրէ՝ թէպտիլ վէ թէճաիտ օլընմագ իւզրէ իքի սէնէ խըտմէթ իտէրլէր :

Մուհաքէմէ գօմիսիօնը ըէիսի՝ Պաթրիք վէքիլի օլուր :

ՄԵԱՐԻՖ ԳՕՄԻՍԻՕՆԸ ՊԵՅԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

Գըրէ Գեօրդի-Նճէ հարդէ . Մէարիֆ գօ

դը եօթն ուսումնական աշխարհա-
կաններէ կը բաղկանայ :

Ուսումնական խորհրդոյն պաշտօ-
նըն է՝ Հայոց Ազգին դատախարակու-
թեան և կրթութեան ընդհանուր
տեսչութիւնը : Իր պարտաւորութիւն-
քն են Ազգային վարժարանաց բա-
րեկարգութեանը հսկել , թէ՛ մանչ և
թէ՛ աղջիկ տղայոց դատախարակու-
թեանը հոգ տանելու նպատակաւ
հաստատուած ընկերութիւններուն
խրախոյս տալ և ձեռնառնել ,
դպրատանց դատախարակներուն կա-
ցութիւնը լուսնանելու և ապագայն
անդորրելու խնամ տանել , Ազգին
մէջ յաջողակ և քաջահմուտ դասա-
տուներ հասցունելու , և դպրոցական
դասագիրքեր պատրաստելու ջանք և
փոյթ տնենալ :

Ուսումնական խորհուրդը Ազգային
վարժարանաց մէջ ուսման քննիչ լրա-
ցունող աշակերտաց վկայական կու-
տայ , ուսմանց դասագիրքերը կ'սրա-
շէ , և տարեկան քննութիւնները կը
կատարէ :

Իսկ կրօնական ուսմանց համար
կրօնական Ժողովին կը դիմէ , վասն զի
այս Ժողովը կ'սրոշէ կրօնական դի-
տութեանց դասագիրքերը և դասա-
տուները , քննութիւնները կ'ընէ և
վկայականը կուտայ :

2. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Յօդ . 46 . Տնտեսական խորհուրդը
կը բաղկանայ եօթն տնտեսագէտ աշ-
խարհականներէ , զորս Քաղաքական
Ժողովը կ'ընտրէ քուէից առաւելու
թեամբ :

Տնտեսական խորհրդոյն պաշտօնն
է՝ Կ . Պօլսոյ մէջ գտնուած Ազգային

միախօնը՝ ավամտէն վէ երպապը մէ-
արիֆտէն օլուապ , եէտի աղաւէն
միւրէքքէպ օլուապ , վաղիֆէտի՝ Էրմէ-
նի միլլէթինին թալիմ՝ վէ թէրպիլէ-
սինէ նէզարէթ , վէ միլլէթ մէքթէպ-
լէրինին պիր սուրէթի մունթաղամէ-
տէ պուլլնմասընա տըզգաթ , վէ եր-
քէք վէ դըզ չօճուգլարընըն թալիմ՝
վէ թէրպիլէտի դըմնընտա՝ թէշէքքիւլ
խտէն շիրքէթլէրէ իճրաթի թէշլիգաթ
վէ մուամլէնէթ , վէ մէքթէպ հօճու-
լարընըն բըլահը ահվալինէ վէ թէ՛ մի-
նի հայի միւսթաղ պէլլէրի իլէ էհլ վէ
էրպապ հօճալար եէթիշտիրիլմէտինէ ,
վէ մէքէաթիլի մէզքիւրէյէ մախ-
սուս՝ տէրս քիթապլարը թէտարիք
օլլնմասընա իդտա՝ վէ զայրէթ իթ-
մէք խոստ սլարընտան իւզարէթ տիր :

վէ պու մէքթէպլէրտէ թահսիլի
ֆիւնտն խտէնլէրէ շահատէթնամէ
թիթտը վէ տէրս քիթապլարընըն
թալինի վէ իմթիհանը սէնէվլլէրի
խոստ սլարը մէզքիւր գօմիսիօն մա-
րիֆէթի իլէ իճրա օլլնուր :

Ֆազաթ թալիմի մէզհէպ խտէն-
լէրին Մէճլիսի բահանիտէն շահա-
տէթնամէ ալմալարը , վէ մէզհէպ քի-
թապլարը իլէ մուալլիլէրի հազգըն-
տա՝ Մէճլիսի մէզքիւրէ միւրաճէաթ
օլլնմասը իգթիզա խտէր : վէ թալի-
մի մէզհէպ իմթիհանը տալի՝ Մէճլի-
սի բահանի մարիֆէթիլլէ իճրա գը-
լլնուր :

ԹԵՍԻՍԱԹ ԳՕՄԻՍԻՕՆԸ ՊԵՅԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

Գըրէ ալլէնէ Գադէ . Թէ՛ սիտաթ գօ-
միախօնը՝ ավամտէն վէ երպապը վու-
գաֆտէն օլուապ , Մէճլիսի ճիւմանի-
տէ էքսէրիլլէթի արա իլէ ինթիսապ
օլլնմագ իւզրէ՝ եէտի աղաւէն միւրէք-
քէպ տիր :

Գօմիսիօնը մէզքիւրըն վաղիֆէի
մէմուրիլլէթի Տէրի Սաատէթտէ վա-

բոլոր Հաստատութեանց և անոնց կալուածներուն մատակարարութեան ընդհանուր տեսչութիւնը : Իւր պարտաւորութիւնն է՝ նոյն Հաստատութեանց բարեկարգութեանը անխնայ հսկել և հոգ տանիլ :

Տնտեսական Խորհուրդը պէտք է հոգ տանի որ ամեն Ազգային կալուած օրինաւոր կալուածագիր տնէնայ : Թէ՛ Կ. Պօլսոյ և թէ՛ գաւառներու մէջ գտնուած Ազգային անշարժ ստացուածոց կալուածագրութեան օրինակները՝ Տնտեսական Խորհրդոյ ձեռօք ժողովուելով՝ Պատրիարքարանի գլխամասան մէջ պիտի պահուին :

Ազգային ո՛ր և է կալուածոց դրամն ու վաճառումը չ'կրնար տեղի տնենալ , առանց Տնտեսական Խորհրդոյ գլխութեան , Գաղաքական Ժողովոյ հաճութեան և Պատրիարքի կնքով հաստատութեան :

Այս տրամադրութեանց ուժովը եկեղեցիներու հետեւեւեւեւ քառած բանը վերցուած է Հայոց Ազգին համար :

Կ. Պօլսոյ և շրջակայից մէջ՝ Ազգային ո՛ր և է շինութեանց կամ վերանորոգութեանց չ'կրնար ձեռնարկուիլ , առանց գլխութեան Տնտեսական Խորհրդոյ , և հաճութեան Գաղաքական Ժողովոյ :

Տնտեսական Խորհուրդը՝ Ազգային ելիւմտից , Կատկոյ և Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւններուն նաեւ Թաղական Խորհուրդներուն մատակարարութեանը վրայ հսկողութիւն պիտի ընէ , և առանց ամեն մէկէն որոշեալ ժամանակներ համար պահանջելով , Գաղաքական Ժողովոյն պիտի հաղորդէ :

Տնտեսական Խորհուրդը տարեկան երկու ամիս առաջ՝ յետագայ տարւոյ մէջ ըլլալիք հասոյթն ու

դը՝ քեաֆֆէի թէ՛ սխաթը Միլլիէ , վէ պունլարըն ազարաթը իտարէսինէ ու մուլէն նէզարէթ իթմէք , վէ թէ՛ սխաթը մէզքիւրէնին թանդիւմ վէ թէրթիպինէ տըզդաթ վէ իգտամ էյլէմէք խուսուսլարընտան իպարէթ տիր :

Գօմիսիօնը մէզքիւր պիլճիւմէ էմլաքի միլլիէ սէնէտաթընըն մէվճուտ օլմասընա տըզդաթ իտէճէք , վէ Միլլէթին կէրէք Տէրի Սաատէթատէ վէ կէրէք տաշրալարտա քեաին քեաֆֆէի էմլաքը զոյրը մէնգուլէսինին սէնէտաթը սարէթլէրի պուգօմիսիօն մարիֆէթիյլէ թօփլանըլաւազ Պատրիկ խանէ գալէմինտէ հըֆզ օլընաճազ տըր :

Վէ պու գօմիսիօնըն մարիֆէթի վէ Մէճլիսի ճիւմանինին մուվաֆազաթը իլէ Պատրիկին պիթթէմհիր թաստիդի օլմասըլգճա էմլաքի միլլիյէնին պէյ ու ֆիւլտիսթի ճալիզ օլմալաճազ տըր :

Խոստտաթը մէշրահէ իգթիզաւընճա թէվիլլէթ ուսուլի էլմէնի միլլէթինճէ միւնֆէսիլա տիր :

Պու գօմիսիօնըն մարիֆէթի վէ Մէճլիսի ճիւմանինին րիզասը օլմատըզճա Տէրի Սաատէթ վէ հաւալիսինտէ պիր կիւնա ինշտաթ վէ թաւիրաթ իճրա օլընամազ :

Գօմիսիօնը մէզքիւր մուհասէպէ վէ վասիլլէթ վէ խասթաթանէ միւտիրլէրիլլէ Բիլիսա ճէմիլլէթլէրինին իտարէսի հազդընտա իճրաի նէզարէթ իտէճէք , վէ պունլարըն հէր պիլինտէն էվգաթը մուայիէնէտէ հիսապ իսթէյէրէք , Մէճլիսի ճիւմանիլլէ թէպլիլ իտէճէք տիր :

Գօմիսիօնը մէզքիւր սէնէ պաշընտան իքի այ մուգատտէմ՝ սէնէի աթիլլէ վարիտաթ վէ մէսարիֆինի

ծախքը ելեւմտից Հոգարարձութե-
նէն ստուգելով, հաշուեկշիռը պիտի
պատրաստէ և ֆաղաքական ժողովոյն
ներկայացունէ :

3. ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Յօդ. 47. Դատաստանական խոր-
հուրդը կը բաղկանայ ութ իրաւա-
գէտ, և ամուսնացեալ և քառասուն
տարին լրացուցած անձերէ, որոց չոր-
սը եկեղեցական և չորսը աշխարհա-
կան պիտի ըլլան :

Դատաստանական խորհրդոյ նա-
խագահը Պատրիարքի փոխանորդն է,
և անդամներուն բոլորն ալ խառն
ժողովոյ կողմէն կ'ընտրուին՝ քուէից
առաւելութեամբ :

Դատաստանական խորհրդոյ պաշ-
տօնն է՝ ընտանեկան վեճերը լու-
ծել, և Բ. Դրան կողմէն Պատրի-
արքարան յանձնուած դատերը՝ յանձ-
նարարութեան համեմատ քննել և
որոշել :

Երբ պատահի այնպիսի դատ մը
զոր Դատաստանական խորհուրդը իր
ձեռնհասութենէն վեր դատէ, ըստ
պահանջման խնդրոյն կամ կրօնական
կամ ֆաղաքական և կամ խառն ժո-
ղովոյն յանձնուելուն հարկաւորու-
թիւնը կը ցուցնէ :

Եթէ Դատաստանական խորհրդ-
ոյ մէջ որոշուած դատի մը դէմ բո-
ղոքէ դատապարտեալը, խնդիրը վե-
րըստին կը քննուի յիշեալ ժողովու-
րէն մէկուն մէջ՝ որո՛ւն որ կը վերա-
բերի :

4. ՎԱՆՈՐԷԻՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Յօդ. 48. Վանքերն Ազգին սեպ-
հական ստացուածքն ըլլալով, Ազգին
կը վերաբերի անոնց մատակարարու-
թեան հասութից ու ծախուց ընդ-
հանուր տեսչութեան և քննութեան
իրաւունքը :

Ըստ որում հարկաւոր է որ ամեն

Մուհասէպէ միւտիրլէրինտէն թահ-
գիգ, վէ պիր գըթա մուվադէնէ
տէֆթէրի թանդիմիլլէ Մէճլիսի ճիս-
մանիյէ իպրազ էյլէյէճէք տիր :

ՄՈՒՀԱՔԷՄԷ ԳՕՄԻՍԻՕՆԸ ՊԵՅԱՆԸՆՏԱՏԸՐ

Գըրէ Եփէլէնէի Ժադի . Մուհաքէմէ գօ-
միսիօնը ազասը, տէօրթ նէֆէրի էհ-
լի քիլիսատէն վէ տէօրտի ալամ-
տէն օլմագ վէ Պատրիգ վէքիլինին
թահթը ըիեասէթինտէ պուլլնմագ
իւզրէ, գըրգ եաշընը թէքմիլ իթմիշ
վէ միւթէ'էհհիլ սէքիզ նէֆէր էր-
պապը վուգուֆտէն միւրէքքէպ օ-
լուպ, պունլարըն ճիւմէսի Մէճլիսի
Մուխթէլիթ թարաֆընտան էքսէրի-
յէթի արա իլէ ինթիլիսապ օլընուր :

Պու գօմիսիօն ֆամիլիաճա զու-
հուրէ կէլէն միւնաղաաթը թէսվիյէ,
վէ Պապը Ալիտէն Պատրիգխանէյէ
հալալէ օլընան տալալարը հալալէ
իւզէրինէ լույէթ էյլէր, վէ քէստի-
րէմէտիկի տալալարը՝ մէվատտը բու-
հանկէտէն իսէ՝ Մէճլիսի բուհանիյէ
վէ մէվատտը տիւնեկվիյէտէն իսէ՝
Մէճլիսի ճիւմանիյէ, վէ իքի թարա-
ֆա տախի թաալլիւզի վար իսէ՝ Մէճ-
լիսի Մուխթէլիթ հալալէսինի կէօս-
թէրիր :

Վէ մէգքիւր գօմիսիօնտա բու-
յէթ օլընան պիր տալա՝ մահքիւ-
մըն ալէյհին իսթիտասը իւզէրինէ՝
պու մէճլիսլէրտէն պիրինտէ իսթի-
նաֆ օլընուր :

ՄԱՆԱՍԹԸՐԼԱՐ ԳՕՄԻՍԻՕՆԸ ՊԵՅԱՆԸՆՏԱՏԸՐ

Գըրէ Եփէլէնէի Ժադի . Մանասթըր-
լար՝ Միլլէթին էմվալը մախսուսէսին-
տէն մա'տուտ օլուպ, պունլարըն ի-
տարէսի, վէ վարիտաթ վէ մատարի-
ֆաթընըն նէզարէթի իլէ բույէթ վէ
թահգիգի հուգուգը Միլլէթէ ա'իտ
տիր : Հէր մանասթըրըն՝ քէստի ու-

վանք իրեն համար յատուկ կանոններ
ունենայ, Կեդրոնական վարչութեան
Կրօնական և Քաղաքական Ժողովներ
ընդ խառն ժողով կազմելով, իւրա-
քանչիւր վանքի Միաբանութեան,
նաեւ վանօրէից Խորհուրդին կարծիքն
առնելէ ետքը, պէտք եղած Կանո-
նադրութիւնը կը պատրաստեն, և
Ազգային Ընդհանուր Ժողովոյ հաս-
տատել կուտան:

Սոյն Կանոնադրութեանց հիմնա-
կան սկզբունքն են:

Ա. Իւրաքանչիւր վանքի մասնա-
ւոր մատակարարութիւնը իր Միա-
բանութեան կը վերաբերի: Իսկ ամե-
նուն վրայ ընդհանուր տեսչութիւն
ընելու իրաւունքը Կեդրոնական վար-
չութեան կը վերաբերի, որ կը գոր-
ծադրէ վանօրէից Խորհուրդին ձեռօք:

Բ. Իւրաքանչիւր վանքի վանահայ-
րը իր Միաբանութեան կողմէն կ'ընտ-
րուի, և Կեդրոնական վարչութեան
խառն ժողովոյ հաւանութեամբը
Պատրիարքի ձեռօք կը հաստատուի:

Վանահայր ըլլալու անձը պէտք է
որ երեսունուհինգ տարին լրացուցած,
և Ոսմանեան Տէրութեան հպատակ
վարդապետներէն ըլլայ:

Գ. Բոլոր վանքերը Ազգին բարոյա-
կան զարգացմանը ծառայելու պար-
տաւոր են, ուստի ամէն մէկը իր կարու-
ղութեան չափով՝ ունենալու է Ըն-
ծայարան, Թանգարան, Տպարան,
Հիւանդանոց, և ասոնց պէս ուրիշ
ազգօգուտ հաստատութիւններ:

Վանօրէից Խորհուրդը կը բաղկա-
նայ եօթն անձերէ, զոր Քաղաքական

սուլի մախսուսէ օրմագ լազըմ կէլտի-
կինտէն, Բուհանի վէ ճիւմանի Մէճ-
լիպէրինին իճթիւմա'իյլէ թէշէքքիւ
իտէն Մէճլիսի Մուլթիթիթ՝ հէր պիր
մանասթըր ճէմասթըր իլէ Մանաս-
թըրլար Գօմիսիօնընըն էֆքեարընը
պատ էթթահսիլ՝ իճապ իտէն թա-
լիւմաթըր թէրթիպ իտէր, վէ Մէճլիսի
Ումումիյէ թաասիգ իթ աիլիր:

Թալիւմաթը մէդքիւրէնին ուսուլի
էսասիյէսի պէր վէճհի աթի պէյան
օլընուր:

Էվվէլա՝ հէր պիր Մանասթըրըն ի-
տարէի մախսուսէսի՝ օլ Մանասթըր
ճէմասթընա ա'իտ օլուպ, պիլճիւմիէ
Մանասթըրլարա ումումէն նէզարէթ
իթմէք հազգը՝ Մանասթըրլար Գօմի-
սիօնը մարիֆէթիյլէ իճրա օլընմագ
իւզրէ՝ Պատրիգխանէ Մէճլիպէրինէ
րաճի տիր:

Սանիա՝ հէր պիր Մանասթըր Բէ'ի-
սի՝ օլ Մանասթըրըն ճէմասթըր թա-
րաֆընտան ինթիխապ օլընուպ, Պատ-
րիգխանէ Մէճլիպէրինին պիրլէշմէսի
իլէ թէշէքքիւ իտէն Մէճլիսի Մուլթի-
թիթիթին մուվաֆազաթը իլէ Պատ-
րիգ թարաֆընտան թաասիգ օլընուր:
Բէ'իսի մումաիլէյհին թէպատի Տէվ-
լէթի Ալիյէտէն օլարագ՝ օթուզ պէշ
եաշընը թէքմիլ իթմիշ Բուհպանտէն
օլմասը լազըմ տըր:

Սալիսա՝ պիլճիւմիէ Մանասթըրլար
Միլլէթին թէրվիճի մէնաֆի'ի մանէ-
վիյէսինէ չալըշմագա մէճպուր օլաճագ-
լարընտան, հէր պիրի՝ տէրէճէի դուտ-
րէթինէ կէօրէ՝ Փափաս մէքթէպի վէ
ֆիլթիլալխանէ, վէ Թապխանէ, վէ
Հասթալխանէ միսիլլու՝ միլլէթ ճէ մէն-
ֆաաթը մուճիպ օլաճագ թէսիսա-
թը չամիլ օլաճագ տըր:

Մանասթըրլար Գօմիսիօնը՝ Մէճլի-
սի ճիւմանիտէ էքսէրիյէթի արա իլէ

Ժողովը կ'ընտրէ քուէից առաւելութեամբ :

Վանօրէից Խորհուրդին պաշտօննաւ պարտաւորութիւնն է՝ իւրաքանչիւր վանքի կանոնաց դործադրութեանը հսկել և վերատեսչութիւնընել, եկամուտներն ու հասոյթները ստուգել, և ծախքերը քննել ու կանոնաւորել :

Վանօրէից Խորհուրդը կ'ընտրէ վանականներուն մէջէն իւրաքանչիւր վանքի մատակարարութեան պաշտօնին համար պէտք եղած անձինքը : Ասանք վանահօր նախագահութեամբ և իրենց վանքին յատկացեալ կանոններուն համաձայն վանքը տնտեսելով, որոշեալ ժամանակներ՝ հաշուեհամար կ'ուտան վանօրէից Խորհուրդին :

5. ԵԼԵԱՄՏԻՅ ՀՈԳԱՐԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Յօդ . 49 . Ելեւմտից Հոգարարձութիւնը կը բաղկանայ եօթն հաշուադէտ անձինքէ, զոր Քաղաքական Ժողովը կ'ընտրէ քուէից առաւելութեամբ :

Ելեւմտից Հոգարարձութեան պաշտօնն է Ազգային կեդրոնական Մատուկին տնտեսութիւնն ու համարակալութիւնը :

Այս սնտուկին մուտքն են՝ Ազգային ընդհանուր տուրը, կոստանդնուպօլսոյ Պատրիարքական Դիւանատան հասոյթք, և առանց մասնաւոր տեղ մը որոշելու Ազգին տնտեսներ եղած կտակ կամ նուէր : Ելքն են՝ Պատրիարքարանի և Դիւանատան սովորական ծախք, կեդրոնական վարչութեան ձեռքը եղած Ազգային հատատութեանց և կարօտեալ թա-

նիթիխապ օլընմագ իւզրէ՝ եէտի նէֆէրտէն միւրէքքէպ տիր :

Գօմիսիօնը մէզքիւրըն վաղիֆէի խրտմէթի՝ հէր պիր Մանասթրըր նիւզամթընըն իճրաի ահքեամընա տըղդաթ վէ նէզարէթ իթմէք իւզրէ՝ վարիտաթ վէ հասըլաթընը թահդիդ իլէ մասարիֆի վազըասընը լոյլէթ վէ թանդիմ էյլէմէք խուսուսընտան իւպարէթ տիր :

Գօմիսիօնը մէզքիւր հէր պիր Մանասթրըրն իտարէի մախսուսէսի խրտմէթինի իֆա իթմէք իւզրէ իդթիդա իտէն էշխասը օյ Մանասթրըր ճէմասթը իշինտէն ինթիխապ իտէր : Վէ էշխասը մէրգումէ Մանասթրըր Րէիսին թահթը լիյասէթինտէ օլարագ՝ Մանասթրըլարընը թալիմաթը մախսուսէյէ թաթպիդան իտարէ իլէ, էվդաթը մուայեէնէտէ Գօմիսիօնը մէզքիւրէ հիսապ վիրիրէր :

ՄՈՒՀԱՍԵՊԷ ԻՏԱՐԷՍԻ ԳՕՄԻՍԻՕՆԸՆԱՍԱԻՐ ՏԻՐ

Գլխի Գօմիսիօնը Գաղապար Միտիրէրի էրպապը վաղուֆտէն օլարագ՝ եէտի քիշիտէն իպարէթ օլուպ, Մէճլիսի ճիւմանիտէ՝ էքսէրիլէթի տրա իլէ ինթիխապ օլընուրլար :

Պունլարըն խրտմէթի՝ Միլլէթ սանտըղընը իտարէ վէ մահասէպաթընը լոյլէթ իթմէք տիր :

Իշպու սանտըղըն իրատը՝ իանէի ումումիլլէ վէ Սթանպուլ Պատրիդխանէ Գալէմի հասըլաթը, վէ մահալի սարֆը թախսիա օլընմայարագ՝ Միլլէթ նամընա վաղու՝ պուլան վասիլլէթ վէ հիտայատէն, վէ մասրաֆը տախի՝ Պատրիդխանէ իլէ Պատրիդխանէ Գալէմինին մասարիֆի տալիլէսի, վէ Պատրիդխանէին զիյրի իտարէսինտէ պուլընան թէսիտաթը միլ-

դերու տրուելիք նպատակ , և զանազան
ուրիշ պատահական ծախք :

Ելեւմտից Հոգարարձութիւնը կը
հաւարէ ամեն այս հասոյթները , և
իր ձեռքը կ'ըլլան յիշեալ ծախքերը .
միշտ Տնտեսական Խորհուրդին գի-
տութեամբը և ֆաղաքական Ժողովոյ
հաւանութեամբը :

Ելեւմտից Հոգարարձութիւնը պար-
տաւոր է իր անտեսութեան յանձ-
նուած Ազգային սնտուկին հաշիւը Տո-
մարակալութեան կանոնաւ կարգադ-
րել , և որոշեալ Ժամանակներ հաշ-
ուեցուցակ ներկայացնել Տնտեսական
Խորհուրդին , որ ստուգելով և վա-
ւերացունելով կը հաղորդէ ֆաղաքա-
կան Ժողովոյն :

6 . ԿՏԱԿԱՑ ՀՈԳԱՐԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Յօդ . 50 . Կտակաց Հոգարար-
ձութիւնը կը բաղկանայ եօթն անձին-
քէ , որոց երեքը եկեղեցական և չոր-
սը աշխարհական՝ Խառն Ժողովով
կ'ընտրուին քուէից առաւելութեամբ :

Կտակաց Հոգարարձութեան պաշ-
տօնն է՝ ազգային կտակաց անօրէնու-
թիւնը : Իր պարտաւորութիւնն է՝
կտակաց օրինաւոր կերպիւ և կտա-
կարարին նպատակին և դիտաւորու-
թեանը համեմատ զործադրութեանը
հսկել :

Կտակաց Հոգարարձութեան հա-
մար պէտք եղած մասնաւոր Կանո-
նադրութիւնը՝ Խառն Ժողովը պիտի
պատրաստէ Կտակաց Հոգարարձու-
թեան և Տնտեսական Խորհուրդին

իլիցէյն վէ միւհթաճ օլան ֆիլիսա ճէ-
մատթլարընա իթա օլընաճադ իանէ
իլէ սաիր վուգու պուլաճադ մասա-
րիֆի միւթէֆէրլիգաաէն իպարէթ
տիր :

Միւտիրանի մէրգումէ՝ Թէսիսաթ
Գօմիաիօնընըն մարիֆէթի վէ Մէճլի-
սի ճիւմանինին մուվաֆադաթը իլէ՝
քեաֆֆէի վարիտաթը մէղքիւրէյի
թահսիլ , վէ մասարիֆի մէղքիւրէյի
թէսլիլէ իտէր , վէ իտարէսի քէն-
տուլէրինէ մուհաւվէլ օլան Միլլէթ
սանտրդընըն մուհասէպէսինի ուսու-
լի ճէտիտէ իւզրէ թութարադ՝ պիր
դըթա տէֆթէրինի էվլաթը մու-
այէէնէտէ Թէսիսաթ Գօմիաիօնընա
իպրադ էյլէրլէր : Իշպու տէֆթէր՝
Գօմիաիօնը մէղքիւրտէ պիլ մուայ-
էէնէ թաստիդ օլընարդտան ոօնրա՝
Մէճլիսի ճիւմանիլէ իպրադ օլընուր :

ՎԱՍԻՅԷԹ ԻՏԱՐԷՍԻ ԳՕՄԻՍԻՕՆԸՆԱ ՏԱԻՐ ՏԻՐ

Էւէնէ Դարէ . Վասիյէթ Միւտիր-
լէրի՝ իւշի էհլի քիլիսաաէն վէ տէօր-
տի ալաամէն օլմադ իւզրէ՝ եէտի քի-
շիտէն միւրէքքէպ օլուպ , պունլարըն
ճիւմէսի էքսէրիլլէթի արա իլէ Մէճ-
լիսի Մուլթէլիթաէ ինթիսապ օլը-
նուր :

Միւտիրանը մէրգումէնին վաղի-
ֆէի խըամէթլէրի՝ Միլլէթէ վաղը
օլան վասիյէթլէրի իտարէ վէ ահ-
քեամը միւնտէրիճէլլէրինին սուրէթի
մէշրուաաէ վէ մուվասսինին նիլլէթ վէ
թաամիմաթընա մութապրդ վէճհլէ՝
իճրայէ գօնըլմասընա տըղդաթ իթ-
մէք խուսուլարընտան իպարէթ տիր :

Վասիյէթ իտարէսինէ տաիր իդ-
թիղա իտէն թալիմաթը մախսուսէ՝
Միւտիրանը մէրգումէնին վէ Թէսի-
սաթ Գօմիաիօնընըն ըէյի թահսիլ օ-
լընարադ՝ Մէճլիսի Մուլթէլիթ թա-

կարծիքն առնելով, և ընդհանուր
Ժողովը պիտի հաստատէ:

Կտակաց Հոգաբարձութիւնը ու
րոշեալ ժամանակներ իր պաշտօնին
վերաբերեալ հաշիւները պիտի ներ-
կայացունէ Տնտեսական Խորհուրդին,
որ ստուգելով և վաւերացունելով
պիտի հաղորդէ Քաղաքական Ժողո-
վոյն:

7. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Յօդ. 51. Հիւանդանոցի Հոգա-
բարձութիւնը կը բաղկանայ ինն ան-
ձինքէ, զոր Քաղաքական Ժողովը
կ'ընտրէ քուէից առաւելութեամբ:
Ասոնց երկուքը վկայեալ բժիշկ պիտի
ըլլան:

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան
պաշտօնն է՝ Ազգային Հիւանդանոցը
և անոր սեպհական կալուածներն ու
եկամուտները տնտեսել, և անոնց
հասոյթովն ու Ազգային սնտուկին նը-
պաստիւր մատակարարել զայն:

Այս հաստատութիւնը չորս շրջա-
նակի բաժնուելով, մէկը՝ աղքատիկ
հիւանդները դարմանելու, երկրոր-
դը՝ ծեր և անկար աղքատները պա-
տըսպարելու, երրորդը՝ խելագարնե-
րը խնամելու, և չորրորդը՝ որք և ան-
տէրունջ տղաքը դաստիարակելու
պիտի յատկանան:

Այս շէնքին կարգադրութիւնն ու
տնտեսութիւնը բժշկական և առող-
ջապահիկ կանոնաց համեմատ պիտի
տնօրինուին:

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը
այս հաստատութեան տնտեսութեան
մասին՝ Տնտեսական Խորհուրդին, և
դաստիարակութեան մասին՝ Ուսում-
նական Խորհուրդին պատասխանա-
տու է. և սոյն Խորհուրդոց որոշեալ

բաժնետան թէրթիպ վէ Մէճլիսի Ու-
մումիտէ թաստիգ օլընաճագ տըր:

Միւտիրանը մէրգումէ՝ քէնտու
խըտմէթլէրինէ տա'իր օլան մուհասէ-
պաթըն պիր դըթա տէֆթէրինի էվ-
գաթը մուայեէնէտէ թէսիտաթ Գօ-
միսիօնընա իպրաղ իտէրլէր, վէ իշպու
տէֆթէր Գօմիսիօնը մէղքիւր թարա-
ֆընտան պիլմուայեէնէ թաստիգ օ-
լընտըգտան սօնրա՝ ճիւմանի Մէճլի-
սինէ իպրաղ գըլընուր:

ՀԱՍԹԱԽԱՆԷ ԻՏԱՐԷՍԻ ԳՕՄԻՍԻՕՆԸՆԱ
ՏԱԻՐ ՏԻՐ

Էսէ Պէրէնէ Դարրէ. Հասթախանէ
Միւտիրլէրի՝ իքիսի թապապէթ բու-
տընը համիլ աթըպպատէն օլմագ
իւզըէ՝ տօգուղ քիշիաէն միւրէքքէպ
օլուպ, էքսէրլիէթի արա իլէ Մէճլիսի
ճիւմանիտէ ինթիխապ օլընուրլար:

Միւտիրանի մէրգումէնին վաղի-
ֆէսի՝ կէրէք Միլլէթ Հասթախանէ-
սինէ վէ կէրէք անըն ադարաթ վէ
վարիտաթը մախսուսէսինէ նէզարէթ
իտուպ, պունլարըն հասըլաթը վէ
Միլլէթ սանտըղընըն իանէսի իլէ Հաս-
թախանէի մէղքիւրը իտարէ իթմէք
տիր:

Իշպու Հասթախանէ՝ տէօրթ տա-
իրէյէ թագսիմ օլընուպ, պիրի՝ ֆու-
գարատէն օլան հասթալարա, վէ
տիկէրի՝ ինթիլյար վէ ամէլմանտէ ֆու-
գարայա, վէ իւշիւնճիսի՝ մէճանինէ,
վէ տէօրախնճիսի՝ թալիմ վէ թէր-
պիլլէյի էյթամէ թախսիս օլընաճագ,
վէ պու էպնիյէնին՝ ուսուլի թըպպիլլէ
վէ սըհիլլէյէ թաթպիլլէն ինչա, վէ
իտարէսինէ իթինա գըլընաճագ տըր:

Միւտիրանը մէրգումէ՝ Հասթա-
խանէի մէղքիւրըն իտարէսի խուսու-
սընտա՝ թէսիտաթ Գօմիսիօնը թարա-
ֆընտան, վէ թալիմ ու թէրպիլլէ
մատտէսինճէ՝ Մէարիֆ Գօմիսիօնը
թարաֆընտան մէսուլ օլուպ, մուա-
մէլաթը վագըառընը իշպու Գօմիսիօն-

Ժամանակներ համար պիտի տայ իր
գործողութեանց վրայ :

Է . ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՔ

Յօդ . 52 . Թաղական խորհուրդ-
ները կը բաղկանան ըստ տեղւոյն՝ հին-
գէն մինչեւ տասներկու անդամներէ :

Թաղական խորհուրդին պաշտօնն
է՝ թաղին ժողովրդեան ազգային գոր-
ծոց մատակարարութիւնը , եկեղեց-
ւոյ և Դպրատան Հոգաբարձութիւնը ,
աղքատաց խնամակալութիւնը , և ազ-
գայնոց մէջ պատահած վէճերուն
քննութիւնն ու խաղաղարարութիւ-
նը :

Իր պարտաւորութիւնքն են՝ թա-
ղին եկեղեցւոյ պայծառութեանը խը-
նամ տանել , թաղին մէջ թէ՛ աղջիկ
և թէ՛ մանչ տղայոց դաստիարակու-
թեան համար՝ դպրատուններ հաս-
տատելու ջանք ընել , և թաղին կա-
րօտեալ ընտանեաց ձեռնտուութիւն
ընել :

Յօդ . 53 . Ամեն թաղ մէկ մէկ Սըն-
տուկ պիտի ունենայ՝ Թաղական խոր-
հուրդին տնօրէնութեանը տակ :

Այս սնտուկին մուտքն են՝ թաղին
ժողովրդեան կողմէն տրուած թաղա-
կան տուրքը , եկեղեցւոյ և Դպրատան
կալուածոց եկամուտները , եկեղեց-
ւոյն հասոյթները , կտակաւ կամ ու-
րիշ կերպիւ եղած նուէրները եւայլն :
Ելքն են՝ թաղին եկեղեցւոյն և Դըպ-
րատանց ծախքն ու աղքատաց տըր-
ուելիք օգնութիւնները :

Ամեն Թաղական խորհուրդ իր թա-
ղին մէջ եղած ծննդոց , ամուսնու-
թեանց և վախճանմանց արձանագ-
րութիւնը պիտի ընէ կանոնաւոր կեր-
պով մասնաւոր Տումարի մը մէջ :

Յօդ . 54 . Թաղական խորհուրդ-

լարա Էվգաթը մուայեհնէտէ իրտէ
խտերլէր :

ՔԻԼԻՍԱ ՃԵՄԻՅԵԹԼԵՐԻ ՊԵՅԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

ԷԼԼԵ ԷՎԵՆՏԵ ԴԱՊԵԷ . Քիլիսա Ճէմի-
յէթլէրի մահալլինէ կէօրէ լա ագալ
պէշ վէնիհայէթ օն իքի ազատէն միւ-
րէքքէպ օլուպ , մէմուրիյէթլէրի՝ մէն-
սուպ օլարգլարը ճէմաաթլընըն մէսա-
լիհի միլլիյէսինի ըույէթ , վէ օլ ճէ-
մաաթ Քիլիսա վէ Մէքթէպլինի իտա-
րէ իթմէք , վէ Փուգարաալընը գայըր-
մագ , վէ ճէմաաթ ճէ զուհուրէ կէլէն
միւնազաաթը թահգիգ իլէ՝ ըսլահը
զաթիւլպէյն էյլէմէք , վէ օլ ճէմա-
աթ Քիլիսաալընըն թէզլինի իլէ գըզ
վէ էրքէք չօճուգ լարա մախսուս մէք-
թէպլէր իհտաալնա սայ վէ իգտամ
իթմէք , վէ ճէմաաթը մէզքիւրէնին
միւհթամ օլան Փամիլեալարընա իճ-
լաի մուավէնէթ էյլէմէք խուսուղա-
ընտան իպարէթ տիր :

ԷԼԼԵ ԷՎԵՆՏԵ ԴԱՊԵԷ . Հէր ճէմաա-
թըն՝ քէնտու Քիլիսա ճէմիյէթլինին
թահթը նէզարէթինտէ պուլընմագ
իւզրէ՝ պիր Սանտըղը օլուպ , պու-
սանտըղըն իրատը՝ ճէմաաթ ճա իթա
օլընան իանէի մախսուսէ , վէ Քիլի-
սա վէ Մէքթէպ ագարաթընըն վարի-
տաթը , վէ Քիլիսանըն հասըլաթը ,
վէ վասիյէթ թարիգի իլէ վէ եախուս
տիր վէճէլէ վագը օլան աթայա վէ
սաիրէտէն , վէ մասարիֆի՝ մէզքիւր
Քիլիսա վէ Մէքթէպլէրին մասարի-
ֆիյլէ Փուգարայա իթա օլընաճագ ի-
անէ ագճէսինտէն իպարէթ տիր :

Հէր Քիլիսա ճէմիյէթի՝ պուլընտը-
ղը ճէմաաթտա թէվէլլիւտ վէ վէ-
ֆաթ վէ թէէհհիւլ իտէն նուֆուսը
սուրէթի մուհթազամէտէ պիր գըթա
տէֆթէրէ գայա իտէճէք տիր :

ԷԼԼԵ ԴԵՕՐԵԷՆՏԵ ԴԱՊԵԷ . Մէզքիւր

ները՝ իրենց պաշտօնին վերաբերեալ
գործոց մէջ Տեսուչ Խորհուրդներուն
հետ ուղղակի յարաբերութիւն ունին,
այսինքն՝ դպրատանց համար՝ Ուսում
նական Խորհուրդին հետ, անտեսա-
կան և դրամական գործոց համար՝
Տնտեսական Խորհուրդին հետ, դա-
տի վերաբերեալ գործոց համար՝ Դա-
տաստանական Խորհուրդին հետ : Եւ
ասոնց ամէն մէկին որոշեալ ժամա-
նակներ համար պիտի տան իւրաքան-
չիւրին վերաբերեալ գործոց վրայ :

Յօդ. 55. Իւրաքանչիւր թաղական
Խորհուրդ իր թաղին ժողովրդեան
կողմէն կ'ընտրուի :

Ամեն ազգային անհատ որ քսան
և հինգ տարին լրացուցած է, և ըստ
67-րդ յօդուածոց Սահմանադրութեան
ընտրուած թեան իրաւունքէն դատաս-
տանապէս զրկուած չէ, իրաւունք ու-
նի մասնակից ըլլալ ընտրութեան թա-
ղական Խորհրդոց անդամոց :

Յօդ. 56. Թաղական Խորհրդոց
պարտաւորութիւնն ու ընթացքը սահ-
մանելու համար պէտք եղած կանո-
նադրութիւնը կրօնական և քաղա-
քական ժողովներուն ձեռօք պիտի
շինուի :

Թաղական Խորհրդոց անդամնե-
րուն պաշտօնը չորս տարի կը տեւէ .
հինգերորդ տարւոյն սկիզբը կը նո-
րոգուին, և անմիջապէս վերընտրելի
են :

Ճեմիյէթլէրին իֆաի խրտմէթլէրի
զըմմընտա՝ տօղրըտան տօղրըյա զիքը
օլընան Գօմիւիօնլար իլէ միւնասէպէթ-
լէրի օլաճաղընտան, մէքթէպլէր հազ-
գընտա՝ Մէարիֆ Գօմիւիօնընա, վէ
իտարէճէ մէվատտ հազգընտա՝ Թէ-
սիտթ Գօմիւիօնընա, վէ մէվատտի
տտալի հազգընտա՝ Մուհաքէմէ Գօ-
միւիօնընա միւրաճաթ իտէր. վէ
մէգքիւր Գօմիւիօնլարըն հէր պիլինէ
աիտ օլան խուսուսաթը՝ օլ Գօմի-
սիօնա էվգաթը մուայեէնէտէ իրաէ
էյլէր :

Էւլէ պէլէնէ Դադէ . Հէր ֆիլիսա
ճէմիյէթի մէնսուպ օլտըղը ֆիլիսա
ճէմաթը թալաֆընտան ինթիխապ
օլընուր :

Եիկիրմի պէշ եաշընը թէքմիլ իթ-
միշ օլուպ տա, ալթմըշ եէտինճի մատ-
տէ իգթիզասընճա, մուհաքէմէճէ
հազգը ինթիխապտէն մահրում օլ-
մայան քեաֆֆէի էֆրատըն ֆիլիսա
ճէմիյէթի ինթիխապընտա միւշարէ-
քէթէ սալահիյէթի վար տըր :

Էւլէ պէլէնէ Դադէ . ֆիլիսա ճէմի-
յէթլէրինին վաղաիֆ վէ հարաքեա-
թընը թահաիտ վէ թային զըմմընտա
լաղըմ կէլէն թալիմաթ Բուհանի վէ
Ճիւմանի Մէճլիսլէրի մարիֆէթիյլէ
թանղիմ օլընաճաղ տըր :

Ֆիլիսա ճէմիյէթլէրի աղասը
տէօրթ սէնէ իճրաի խրտմէթ իտուպ,
պէշինճի սէնէ իպթիտասընտա՝ եէնի-
տէն ինթիխապ օլընա պիլմէք իւզըէ
թէճաիտ օլընուրլար :

Ը . ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՊԱՐՏԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՅԵՐ . 57 . Ազգային Ընդհանուր
Ժողովը հարկի քառասուն երեսփո-
խաններէ կը բաղկանայ . որոնց՝

Ա . Մէկ եօթներորդ մասը , այս-
ինքն քաանը , Եկեղեցական երեսփո-
խանք են , զոր Կոստանդնուպօլսոյ մէջ
գտնուող Եկեղեցականք կ'ընտրեն :

Բ . Երկու եօթներորդ մասը , այս-
ինքն քառասունը , գաւառներէն դա-
ւիք Ազգային երեսփոխանք են :

Գ . Զորս եօթներորդ մասը , այս-
ինքն ութսունը , Կոստանդնուպօլսոյ
Թաղերէն ընտրուած երեսփոխանք են :

ՅԵՐ . 58 . Կրօնական և ֆաղա-
քական Ժողովոյ անդամները Ընդհա-
նուր Ժողովին ներկայ կը գտնուին ,
բայց եթէ երեսփոխան ընտրուած
չեն՝ Ընդհանուր Ժողովին մէջ քուէ
չ'ունին :

ՅԵՐ . 59 . Ընդհանուր Ժողովը նիստ
չ'կրնար ընել՝ մինչեւ որ անդամոց
մեծագոյն մասը՝ այսինքն գոնէ եօ-
թանասունու մէկ հոգի ներկայ չըլլայ :

ՅԵՐ . 60 . Ընդհանուր Ժողովին
պաշտօնն է՝ Պատրիարքը , Կաթողիկո-
սը և Ազգին գլխաւոր պաշտօնատար-
ները , և Կրօնական ու ֆաղաքական
Ժողովոց անդամները ընտրել , Ազգա-
յին Ժողովոց վարչութեանը հակադա-
թիւն ընել , սոյն Ժողովներուն վերա-
բերեալ՝ բայց իրենց ձեռնհասութե-
նէն վեր համարուած գործերը որո-
շել և վճռել , և Ազգային Սահմա-
նադրութիւնը անխախտ պահել :

ՄԵՃԼԻՍԻ ՈՒՄՈՒՄԻՆԻՆ ՍՈՒՐԵԹԻ
ԹԵՇՒԹԻԼ ՎԷ ՎԱԶԱԽՅԻ ՊԵՅԱՆԸՆ-
ՏԱ ՏԸՐ

ԷԼԼԷ ԵԿԵՆԷՅԷ ՏԱՐԿԷ . ՄԵՃԼԻՍԻ Ու-
մումի երեւ զըրդ ազատէն միւրէքքէպ
տիր :

Ազաի մերդումէ իւշ գըսմ օլումպ
Պիրինճի գըսմը օլարագ՝ պիր սիւպի՝
քի երկիրմի նէֆէրի , Սթանպօլսու
պուլլնան էհլի ֆիլիսա թարաֆընտան
ինթիլիսապ օլընան էհլի ֆիլիսա .

Իքինճի գըսմը օլարագ՝ իքի սիւպի
օլան գըրդ նէֆէրի քի տաշրալարտան
կէլէճէք Միլլէթ Վէքիլէրի տիր .

Իւշիւնճի գըսմը օլարագ՝ տէօրթ
սիւպի եանի սէքսէն նէֆէրի Տէրի
Սաատէթ ֆիլիսա ճէմաթլարը թա-
րաֆընտան ինթիլիսապ օլընան Վէքիլ-
լէր տիր :

ԷԼԼԷ ԵԿԵՆԷՅԷ ՏԱՐԿԷ . Բուհանի վէ
ճիւմանի Մէճլիսլէրինին ազասը Մէճ-
լիսի Ումումիյէ տախիլ օլումպ , ֆա-
ղաթ Մէճլիսի Ումումի ազալըղընա
ինթիլիսապ օլընամըշլար իսէ՝ Մէճլի-
սի մէզքիւրտէ սահիպի բէյ օլամոյա-
ճաղլար տըր :

ԷԼԼԷ ԿՕԳԱՎԵՆՃԷ ՏԱՐԿԷ . ՄԵՃԼԻՍԻ Ու-
մումինին էքսէր ազասը , եանի լա ա-
գալլ եթթմիշ պիր նէֆէրի հաղըր օլ-
մասըղճա՝ ազաի մէճլիս օլընամաղ :

ԱԼԲԵԼԵՆՃԷ ՏԱՐԿԷ . Տէրի Սաատէթ
Պատրիարքի վէ Կաթողիկոս միսիլու
Միլլէթին պաշը միւսթախտէմլէրինի ,
վէ Բուհանի վէ ճիւմանի Մէճլիսլէ-
րին ազասընը ինթիլիսապ իթմէք , վէ
պու Մէճլիսլէրին մուամէլաթընա նէ-
զարէթ էյլէմէք , վէ անլարա մու-
հափվէլ օլումպտա՝ քէնտուլէրինին
քէստիրէմէտիքլէրի մէսալիհ զուհու-
րինտէ՝ հալլ վէ թէպիլիյէ էյլէմէք , վէ
իշպու Նիզամնամէյի խալէլտէն մու-
հաֆաղա էյլէմէք Մէճլիսի Ումումի-
նին վազաիֆինտէն տիր :

Յօդ . 61 . Ընդհանուր ժողովը կը գումարուի՝

Ա . Ըստ վաղեմի սովորութեան ամեն երկու տարին անգամ մը՝ ապրիլ ամսոյ վերջերը , Ազգային վարչութեան երկամեայ ընթացքին տեղեկագիրը մտիկ ընելու , և Ելմասկան պաշտօնակալաց ձեռօք ժողովուած և ծախս եղած գումարներուն ընդհանուր հաշիւը տեսնելու և քննելու , կրօնական և ֆաղաքական ժողովոյ բոլոր անդամները փոխելով՝ ուրիշներ ընտրելու , և յետագայ երկու տարուան մէջ Ազգային տուրքը ի՞նչպէս տնօրինուելիքը սահմանելու համար :

Սոյն երկ-տարեկան ժողովը սկըսած օրէն մինչեւ երկու ամիս տեւելով իր նիստերը կը վերջացունէ :

Ընդհանուր ժողովոյ այս նիստերուն մէջ՝ միանգամայն Ազգային վարչութեան ժողովներուն անգամ գըտնուող Երեսփոխանները ամեն խնդրոյ վրայ կրնան խօսիլ , բայց տուրքի և ընտրութեան խնդիրներէն զտա՝ ուրիշ խնդիրներու մէջ չեն կրնար քուէ տալ :

Բ . Կաթողիկոսի ընտրութեան մասնակից ըլլալու համար :

Գ . Կոստանդնուպօլսոյ և Երուսաղէմի Պատրիարքները ընտրելու համար :

Դ . Կրօնական և ֆաղաքական ժողովոյ մէջ , կամ Պատրիարքին ու ժողովոյ մէջ պատահած անհամաձայնութիւնը բառնալու համար : Սոյն պարագայից մէջ՝ անհամաձայնութեան ենթակայ եղող կողմերը Ընդհանուր ժողովոյ մէջ խօսք միայն ունին և ո՛չ քուէ :

Ե . Ազգային Սահմանադրութեան վերաքննութեանը համար :

Եւ վերջապէս այնպիսի խնդիրնե-

Աւելեւ տեղեկեալ . Մէճլիսի Ումումի՝ էվվէլա՝ մին էլ գատիմ՝ օլակէլտիկի միտիլու , իքի սէնէտէ պիր քէրրէ շէհրի նիսան ավախըրընտա իճթիմա իտուպ , միւրուր իտէն իքի սէնէ զարֆընտա վուգու պուլան իտարէի ումուրըն մազպաթատընը իսթիմա իլէ մուխասսաս օլան մէմուրէրի մարիֆէթիլլէ թահսիլ վէ սարֆ օլընմըշ օլան մէպալիդին մուհասէպէի ումումիլէսինի բույէթ վէ թէֆթիշ իտէր :

Վէ Միլլէթ Մէճլիսէրինին քեաֆֆէի ազասընը միւճէատէտէն ինթիխապ էյլէր :

Վէ սէնէթէյի իանէի միլլիլէսինին սուրէթի իտարէսինէ գարար վէրիր , վէ իքի մահ խիթամընտա գափանուր :

Մէճլիսի Ումումինին իշպու ինիգատընտա մէգքիւր իքի Մէճլիս ազասը՝ Մէճլիսի Ումումի ազասը պուլընտըզլարը հալաէ՝ հէր պիր մէսէլէտէ մուպահասա իտէպիլուպ , ֆագաթ իանէ վէ ինթիխապ մատտէլէրինտէն մատասընտա բէյ վիրէմէզլէր :

Սանիյա՝ Մէճլիսի մէգքիւր Կաթողիկոս ինթիխապընա տախիլ օլմագ ,

Վէ սալիսա՝ Տէրի Սատտէթ վէ Գուտար Շէրիֆ Պատրիզլէրինի ինթիխապ էյլէմէք ,

Վէ բապիսա՝ մէգքիւր իքի Մէճլիս պէյնինտէ , եախուտ Մէճլիսէր իլէ Պատրիզ պէյնինտէ թէքէվիլին իտէն ինթիլաֆ բէֆ օլընմագ իւզրէ ճէմ օլընուր : Պու թագադիրճէ՝ թարաֆէյնի մուխալիֆէյն պէյանի հալ իտէպիլուլլէր իտէ տէ՝ բէյ վիրէմէզլէր :

Խամիսա՝ Նիզամնամէ էսասընա տօզընըլմայարագ թասհիհի լազըմ կէլտիքտէ , վէ Մէճլիսի Ումումինին

րու համար որոյ վրայ որոշում տալը
Ընդհանուր ժողովոյն կը վերաբերի :

Սակայն այս տեսակ արտաքոյ կար-
գի նիստերուն տեղի ունենալէն ա-
ռաջ Ընդհանուր ժողովոյ գումարման
պատճառը Պատրիարքարանի կողմէն
Բարձրագոյն Դրան իմաց տրուելով ,
անոր հաճութիւնը կ'առնուի :

Յօդ . 62 . Պատրիարքը կը գումա-
րէ Ընդհանուր ժողովը , կրօնական և
Քաղաքական ժողովոյ մէկուն համա-
հաճութեամբը , և կամ նոյն իսկ Ընդ-
հանուր ժողովոյ անդամոյ մեծագոյն
մասին խնդրանօքը : Միայն թէ այս
կերպ արտաքոյ կարգի ժողով գումա-
րելէն առաջ՝ գումարման պատճառը
Բարձրագոյն Դրան իմաց տրուելով ,
անոր հաճութիւնը առնուլ հարկ է :

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱՅ

Յօդ . 63 . Կոստանդնուպօլսոյ մէջ
գտնուող բոլոր Եկեղեցականք՝ Պատ-
րիարքի հրաւիրանօք ապրիլ ամսոյ վեր-
ջը որոշեալ տեղ մը կը գումարուին , և
գաղտնի քուէարկութեամբ ու քուէից
բացարձակ առաւելութեամբ Ազգա-
յին Ընդհանուր ժողովոյ Եկեղեցա-
կան անդամները կ'ընտրեն , թէ՛ Եպիս-
կոպոսներէն , թէ՛ վարդապետներէն
և թէ՛ Քահանաներէն . բայց պէ՛տք է
որ ընտրելիք՝ դուրսերը պաշտօն չու-
նենան , և հասակաւ երեսուն տարին
լրացուցած , և գո՛նէ հինգ տարի ա-
ռաջ ձեռնադրուած ըլլան , և ո՛ր և
է գատաստանի տակ չը գտնուին :

Յօդ . 64 . Եկեղեցական Երեւոփո-
խանայ պաշտօնը տասն տարի կը տեւէ .
և երկու տարին անգամ մը՝ հին-
գերորդ մասը փոխուելով կը նորոգ-
ուի : Այս հինգերորդ մասը առաջին

րէ՛յ վէ գարարընա մէնութ պիր մէ-
սէլէ զուհուրինտէ ագաւ օլընուր :

Շու գատար քի պէոյլէ Ֆէվզ էլ
ատէ իճթիմաին վուգուինտէն էվ-
վէլ՝ սէպէպի ճէմ՝ Պատրիարխանէ
թարաֆընտան Պապը Ալիյէ իֆատէ
օլընարագ , իսթիհասալը լուխասթ գը-
լընուր :

Ալմէլ էտէնէ Դադա . Մէճլիսի Ու-
մումիյի՝ Պատրիգ , Մէճլիսի Բուհա-
նի իլէ Մէճլիսի Ճիսմանիտէն պիրի-
նին մուվաֆագաթը իլէ , վէ եախուտ
Մէճլիսի Ումումի ազասընտան էքսէ-
րիսինին իսթիտասը իլէ ագաւ իտէր :
Անճագ , պէնտի սապըգտա պէյան օ-
լընտըղը իւղրէ , պու միսիլու Ֆէվզ
էլ ատէ իճթիմա , պէհէր հալ սէպէ-
պինին պէյանիլլէ , Տէվլէթճէ լուխ-
ասթա մէնութ տըր :

ՄԵՃԼԻՍԻ ՈՒՄՈՒՄԻՆԻՆ ԱԶԱԻ ԲՈՒՀԱՆԻ-
ՅԵՍԻՆԻՆ ՇԵՐԱՅԻԹԻ ԻՆԹԻՍԱՊԻՅԵՍԻ
ՊԵՆԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

Ալմէլ էտէնէ Դադա . Սթանպօլտա
պուլընան պիլճիւմլէ էհլի քիլիսա
Տէրի սաատէթ էրմէնի Պատրիգի
տավէթի իւղէրինէ՝ նիտան ախըրըն-
տա պիր մահալլէ թօփլանըլուպ ,
տաշրա մէմուրլիլէթի օլմայան վէ օ-
թուղ եաշընը թէքմիլ իթմիշ օլան ,
վէ պէշ սէնէ մուգատտէմ փափաս-
լըգ վէ բահիպլիք լուծպէսինի իհ-
րաղ իտէն , վէ պիր կիւնա տավա ալ-
թընտա պուլընմայան Եպիսկոպոսար-
տան վէ եախուտ փափաս վէ բահիպ-
լէրտէն՝ էքսէրլիլլէթի արայի մութլա-
գա վէ րէյի խաֆի իլէ Մէճլիսի Ու-
մումի իչուն աղա ինթիլիսապ իտէճէք-
լէր տիր :

Ալմէլ Դեօրէնէ Դադա . Անիֆէն պէ-
յան օլընան աղաի լուհանիլէին
միւտտէթի մէմուրլիլլէթի օն սէնէ օ-
լուպ , պէհէր իքի սէնէտէ՝ պիր խում-
սը թէպտիլ վէ թէճախ օլընաճագ-

ութ տարիներուն մէջ՝ վիճակաւ պիտի որոշուի և հանուի . և թէ՛ վիճակաւ ելած և թէ՛ տաճարամետայ պաշտօնը լրացուցած անդամները անմիջապէս վերընտրելի են :

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆԱՅ

Ա. Ընտրողական և ընտրելական պայմանք .

Յօդ. 65. Ընտրողական իրաւանց հիմն կը բռնուին՝ Ազգային տուրքը, և անձնական արժանիքը :

Ազգային տուրքը ընտրողութեան իրաւունք տալու համար, պէտք է որ ընտրողը տարին գոնէ եօթանասուն ու հինգ զուրուշ ընդհանուր տուրք վճարէ :

Ընտրողութեան անձնական արժանեօք իրաւունք ունեցողներն են՝ Արքունի դիւաններուն և Տէրութեան ուրիշ պաշտօններուն մէջ գտնուողները . վկայեալ բժիշկները . օգտակար գրքերու հեղինակները . գրպարատանց ուսուցիչները, և ազգին օգտակար ծառայութիւններ մատուցած անձինք :

Յօդ. 66. Ընտրողութեան իրաւունք ունին քսան ու հինգ տարին լրացուցած անձինք . սակայն ընտրողը հարկ է որ Օսմանեան Տէրութեան հպատակ ըլլան :

Յօդ. 67. Ընտրելու իրաւունքէն դատաւարանապէս զրկեալ են հետեւեալ չորս դաս անձինքը :

Ա. Քրէական յանցանօք դատաւարտեալները, որոնք ըստ պատժական օրինաց Տէրութեան՝ քաղաքականապէս մեռեալ կը համարուին :

Թ. Ազգային գործոց մատակարարութեանը մէջ ներգրութեամբ բըռ-

լար : Վէ իւր սէքիդ սէնէ՝ պու խում սըն թէֆրիդ վէ իխրաճը դուրա իլէ իճրա օլընաճադ տըր :

Վէ կէրէք պէյլէ գուրա իլէ վէ կէրէք ծերնճը սէնէտէն սօնրա՝ իքմալի միւտտէթ իլէ չըգան ազանըն թէքրար ինթիխապը ճաիդ օլաճադ տըր :

ՄԷՃԼԻՍԻ ՈՒՄՈՒՄԻՆԻՆ ԱՎԱՄՏԷՆ ՕԼԱՆ ԱԶԱՍԸՆԸՆ ՇԷՐԱՅԻԹԻ ԻՆԹԻՒԱՊԵՅԻՍ ՊԵՆԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

Աւել արեւելի հարդէ . Խանէի Միլլիյէ իլէ գապիլիյէթի զաթիյէ՝ հազգը ինթիխապա էսաս թուրլուր :

Խանէի Միլլիյէ՝ հազգը ինթիխապա նաիլիյէթի մուճիպ օլմադ իչուն՝ Խանէի ումումիյէ օլարադ լա ագալլ սէնէվի եթմիշ պէշ զուրուշ Խանէ վիլիվէլի տիր :

Ինթիխապա գապիլիյէթի զաթիյէսի օլանլար՝ Տէվլէթին ազլամընտա վէ սաիր մէմուրիյէթլէրինտէ պուլընանլար, վէ տօգթ օլլար, վէ քիւթիւպի նաֆիա թէլիֆ իթմիշ օլանլար, վէ մէքթէպ մուալլիմէրիյէ՝ Միլլէթճէ ասարը նաֆիա վիւճուտէ կէթիրմիշ օլանլարտան իպարէթ տիր :

Աւել արեւելի հարդէ . Լա ագալլ եիկիրմի պէշ եաշընը թէքմիլ իտէնլէր հազգը ինթիխապա նաիլ օլուպ, անճադ թէպասի Տէվլէթի Ալիյէտէն օլմադ շարթ տըր :

Աւել երեւելի հարդէ . Հազգը ինթիխապտան մուհաքէմէճէ մահրում օլանլար տէօրթ սընֆ տըր :

Սընֆը էվլէլ՝ պիր ճինայէթտէն տօլայը, ճէզա գանուննամէի Հիւմալունը ահքեամընճա, հուգուգը մէտէնիյէտէն մուէպպէտէն սադըթ օլանլար տըր :

Սընֆը սանի՝ մէսալիհի միլլիյէ իտարէսինտէ հիլլէսի թէպէյեիւն ի-

նուած , և Ազգային Ժողովներէն մէկուն կողմէն դատաւարտուած անձինք , որոց համար Ազգային գործերու մէջ չը գործածուիլը վճռուած ըլլայ դատող Ժողովին կողմէն :

Գ. Տէրութեան դատարաններուն կողմէն զգաստացուցիչ պատիժ կրողները , որոց պատժոյն պայմանաժամը դեռ լրացած չէ :

Գ. Խելագարութեան պատճառաւ անբաւական դատեալները , որոց կատարելապէս առողջացեալ ըլլալը օրինաւոր կերպիւ հաստատուած չ'ըլլայ :

Յօդ . 68 . Ընտրելի են Ազգին այն ամեն անհատները , որոնք երեսուն տարին լրացուցած ըլլալով , Օսմանեան հպատակ , Տէրութեան օրինացը տեղեակ , և Ազգային գործոց հմուտ են , և ընտրողութեան իրաւունքէն ըստ 67- յօդուածոյ զրկուած չեն :

Բայց կոստանդնուպօլսոյ թաղերուն կողմէն ընտրուելիք ու թսուն երեսփոխանաց գո'նէ եօթը՝ աստիճանաւոր անձինք ըլլալու են :

Բ. Եղանակ ընտրութեան .

Յօդ . 69 . Կոստանդնուպօլսոյ թաղերէն և դատաւներէն ընտրուելիք երեսփոխանաց բաշխման ցանկը շինելու համար , ամեն երկու տարի փետրուար ամսոյ սկիզբը՝ Ազգային կրօնական և քաղաքական Ժողովները , Տեսուչ Խորհրդոյ Ատենապետներուն հետ մեկտեղելով Համախորհուրդ Ժողով կը կազմեն , և Պատրի-

արքայ տէ՛ մէսալիհի մէղքերէտէ դուլանըմամալարը՝ Միլլէթ Մէճլիսէրինտէն պիրիսինին թարափընտան հիւքմ օլընմըշ օլանլար տըր :

Սրնֆը սալիս՝ մէհաքիմի Տէվլէթի Ալլիյէտէ հազգլարընտա միւճադլթը թէաիպիյէ թէրէթթիւպ իսուպ տէ , հէնուզ միւտտէթի ճէզասը խիթամ պուլմամըշ օլանլար տըր :

Սրնֆը րապի՝ թէճէննիւն ճիհէթիլլէ հուգուգը շախսիյէտէն սաղըթ օլուպ , քեամիլլէն շիֆա պուլտըղլարը նիզամճա թաստիգ օլընմըշ օլմայանլար տըր :

Ալմեճ Կեփէննի Ժադդէ . Թէպաաի Տէվլէթի Ալլիյէտէն օթուզ եաշընը թէքմիլ իթմիշ օլուպ , նիզամաթը Տէվլէթի Ալլիյէ վէ մէսալիհի միլլիյէյէ վաղըֆ վէ աշնա օլան , վէ ալթմըշ ևէտինճի մաստէ մուճէպինճէ՝ հուգուգը ինթիսապիյէտէն մահրում օլմայան քեաֆֆէի էֆրատը Միլլէթին ինթիսապ օլընմասը ճաիզ տիր : Պագաթ Տէրի Սաատէթ ֆիլիսա ճէմասթլարը թարափընտան ինթիսապ օլընմագ սէքսէն աղանըն լա ադալլ եէաիսինին՝ ասհապը րու թպէտէն պուլընմալարը շարթ տըր :

ԿԵՐԷՔ ՏԵՐԻ ՍԱՍՏԷԹ ՄԱՀԱԼԼԱԹՐՆՏԱՆ ՎԷ ԿԵՐԷՔ ՏԱՇՐԱԼԱՐՏԱՆ ՄԷՃԼԻՍԻ ՈՒՄՈՒՄԻ ԻՁԻԻՆ ՊԻԼ ԻՆԹԻԽԱՊ ԹԱՅԻՆ ՕԼԸՆԱՃԱԴ ԱԶԱՆԸՆ ՍՈՒՐԷԹԻ ԻՆԹԻԽԱՊԸ ՊԵՆԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

Ալմեճ Կոֆուզէննի Ժադդէ . Տէրի Սաատէթ ֆիլիսա ճէմասթլարընտան վէ տաշրալարտան ինթիսապը լաղըմ կէլէն վէքիլլէրին մըգտարընըն թէվզիլիի հապի պիր տէֆթէրի մախսուս թանգիմ օլընմագ իւզրէ , պէհէր իքի սէնէ շէհրի շուպաթըն իպթիտապընտա րուհանի վէ ճիւմանի Մէճլիսէրիլլէ Գօմիսիօն գալէմ զապիթ-

արքական Գլխանատուն ընդհանուր Ազգահամարին նայելով, ամեն մէկ թաղին ու գաւառին կողմէն քանի՛ Երեսփոխան ընտրուելիքը կ'որոշեն, Պօլսոյ թաղերուն համար՝ ընտրողաց թիւը, և գաւառներուն համար՝ բնակչաց թիւը հիմն բռնելով: Եւ այս կերպով շինուած ցուցակին համեմատ՝ խրաքանչիւր թաղի և գաւառի տալու Երեսփոխանաց թիւը Պատրիարքի ձեռօք անոնց կը ծանուցանեն:

Երեսփոխանաց պաշտօնը տասն տարի կը տեւէ. և երկու տարին անգամ մը՝ թէ՛ Կոստանդնուպօլսոյ թաղերէն և թէ՛ գաւառներէն ընտրուած Ազգային Երեսփոխաններուն հինգերորդ մասը կը փոխուի և կը նորոգուի. Այս հինգերորդ մասին բնարութիւնը պիտի կատարուի ամեն երկու տարին անգամ մը, թէ՛ թաղերուն և թէ՛ գաւառներուն կողմէն, մէջերնին փոփոխակի կարգ պահելով:

Այս փոփոխակի կարգը առաջին ութ տարիներուն մէջ՝ փիճակաւ պիտի որոշուի. սա՛ պայմանաւ որ եթէ թաղի մը ընտրողները և կամ գաւառի մը բնակչաց թիւը աւելցած կամ պակսած է, ա՛յն թաղին կամ գաւառին տալու Երեսփոխանաց թիւն ալ համեմատութեամբ պիտի աւելնայ կամ պակսի:

Վախճանեալ կամ հրաժարեալ Երեսփոխանաց տեղ ընտրուելիք անձինքն ալ՝ ամեն տարի տարեգլխէն երկու ամիս առաջ պէ՛տք է ընտրուին:

Թաղական Երեսփոխանները Կոստանդնուպօլսոյ թաղերուն բնակչաց կողմէն պիտի ընտրուին: Իսկ գաւառական Երեսփոխանները խրաքանչիւր գաւառի ընդհանուր ժողովոյ կողմէն պիտի ընտրուին:

Յօդ. 70. Թէ՛ Պօլսոյ թաղերէն և թէ՛ գաւառներէն ուղղուած Երես-

լէրինին իճթիմալիյէ, թէ՛ Էքքիւլ իտէն Մէճլիսի Մութիթիթ մարիֆէթիյէ, Պատրիարքանէ Գալէմինտէ մէվճուտ օլան նուֆուս տէֆթէրի ումումիսինէ թաթպիգան. տաշրաւարտա մէրխասալըզ զալապալըզնա, վէ Տէրի Սաատէթտէ հէր մահալլէտէ մէվճուտ օլան միւնթէխիպլէրին տաէտինէ կէօրէ, հէր եէրտէ նէ մըգտար ա՛ղա ինթիխապ օլընաճագ իսէ՝ Պատրիարք թարաֆընտան մահալլէրինէ իլանը քէյֆիյէթ օլընաճագ տըր:

Ինթիխապ օլընան ազանըն միւտաէթի մէմուրիյէթլէրի օն սէնէ օլաճագ տըր. վէ հէր իքի սէնէտէ՝ կէրէք տաշրաւարտան վէ կէրէք Տէրի Սաատէթտէն ինթիխապ օլընան Միլլէթ վէքիլլէրինին պիր խումար թէպտիլ վէ թէճալա օլընապ, պալ խումսըն մահալլի ինթիխապընը թայինտէ՝ մահալլէ վէ մարխասալըզլար պէյնինտէ, հէր իքի սէնէտէ պիր քէրրէ, միւնալէպէ ոսուլի իճրա օլընաճագ տըր: Վէ իլք սէքիզ սէնէսինտէ էմրի մուպատէլէ գուրա իլէ թային վէ իճրա գըլընաճագ տըր, շօլ շարթլէ քի պիր մահալլէտէ միւնթէխիպ վէ պիր մէրխասալըզ տա նուֆուս չօղալմըշ եախուտ ազալմըշ իսէ, մէվճուտլարրինն տաէտինէ պագըլուպ, ինթիխապ օլընաճագ ազանըն մըգտարը անա կէօրէ թային իսիլէճէք տիր. վէֆաթ եա իսթիֆա իտէնլէրին եէրինէ ազա ինթիխապը խոսուսը տալի՝ հէր սէնէ պաշընտան իքի այ էվլէլ իճրա օլընաճագ տըր:

Վէ Տէրի Սաատէթ մահալլաթընտան ալընաճագ ազա՝ ֆիլիսա ճէմաթլարընտա, վէ տաշրաւարտան իրաւ օլընաճագ ազա՝ մարխասալըզլարտա պուլընան Մէճլիսի Ռումիլէրտէ ինթիխապ գըլընաճագ տըր:

Երեսփոխան Կէրէք Տէրի Սաատէթտէ վէ կէրէք տաշրաւարտա՝ ին-

փոխանները՝ հարկ չէ՝ որ ընտրող
 թաղին կամ գաւառին բնակիչներէն
 ըլլան . բաւական է որ կոստանդնու-
 պօլսոյ մէջ բնակին , իրենց ներկայա-
 ցուցած թաղին կամ գաւառին ազ-
 գային գործոցը հմուտ ըլլան , և ազ-
 գասիրութեամբ , ուղղութեամբ և
 արդարախոհութեամբ՝ ընտրողաց
 յարգն ու համարումը ստացած ան-
 ձինք ըլլան :

Ազգային երեսփոխանները ո՛չ թէ
 զիրենք ընտրող թաղին կամ գաւա-
 ռին երեսփոխանները կը համարուին
 Ընդհանուր Ժողովոյ մէջ , այլ Ազգին
 երեսփոխաններն են՝ համազօր իշխա-
 նութեամբ :

Յօդ . 71 . Երկու տարին անգամ
 սը Պօլսոյ թաղերուն կողմէն ընտրուե-
 լիք երեսփոխանաց հինգ երորդ մասին
 համար՝ Պատրիարքը փետրուարի աւե-
 յոյ մէջ ընտրող թաղերուն ամեն մէ-
 կուն կը ծանուցանէ քանի՝ երեսփո-
 խան ընտրելիքը՝ ընտրողութեան և
 ընտրելութեան պայմաններն ալ յիշ-
 չեցունելով :

Այս ծանուցման վրայ՝ թաղական
 խորհուրդները երեսփոխանաց ընտ-
 րութեանը կը ձեռնարկեն : Բայց ընտ-
 րական գործողութեանց համար թա-
 ղին ֆարդիչը՝ կամ անոր չը գտնե-
 ւած ժամանակը՝ Առաջ երէցը նախա-
 գահութիւն կ'ընէ , և թաղին բնա-
 կիչներէն երեքէն մինչեւ վեց պատ-
 ուաւոր անձինք թաղական խորհուր-
 դին վրայ կ'աւելցուին :

Այս կերպով կազմուած ընտրողա-
 կան Ժողովներուն ամեն մէկը՝ իր թա-
 ղին մէջ ընտրողութեան իրաւունք ու-
 նեցողներն ստուգելով , այբուբենի
 կարգաւ ընդհանուր մը կը պատրաս-
 տէ , և ութ օր բայց մնալու պայմանաւ
 թաղական խորհրդարանի մէջ կ'ախել
 կուտայ :

Թիխապը մաթլուպ օլան վէքիլէրին
 քէնտուլէրինի ինթիխապ իտէն ֆի-
 լիսա ճէմաթ ընտան վէ Մարխասալըգ
 տախթսինտէն օլուպ օլմամալարընտա
 պիր պէիս օլմայուպ , շու գատար քի
 Տէրի Սաատէթտէ պուլունմալարը , վէ
 մէղքիւր ճէմաթ լարըն Միլլէթ ճէ մէ-
 սալիհինէ վազըֆ , վէ ինթիխապ ի-
 տէնէր ինտինտէ հուպպը միլլէթ վէ
 րէֆֆէթ վէ իսթիգամէթլէրի ճիհէ-
 թիլլէ մէրի վէ միւթէպէր պուլընմա-
 լարը լաղըմէտէն տիր :

Պու վէքիլէր Մէճլիսի Ումումիտէ
 քէնտուլէրինի ինթիխապ իթմիշ օլան
 Տէրի Սաատէթ վէ եախուտ տաշրա
 ճէմաթ լարընին վէքիլէրի առաւ օլըն-
 մայուպ , ճիւմլէսի՝ լուխսաթը միւ-
 թէսավլլէյի հաիդ աղաի Մէճլիսի Ու-
 մումի իթիպար օլընուլար :

Երեւել արեւնէ հարդէ . Տէրի Սաա-
 տէթտէն ինթիխապը լաղըմ կէլէն
 վէքիլէրին առէտիլլէ , կէրէք ինթի-
 խապ իթմէկէ վէ կէրէք ինթիխապ
 օլընմաղա սալահլլէթի միւսթէլզիմ
 օլան շէրաիթի , հէր իքինճի սէնէ շու-
 պաթ այընտա խումար աղայը ինթի-
 խապ իտէճէք ճէմաթ լարա Պատրիգ
 թարաֆընտան պէյան վէ իլան օլը-
 նուպ , պունուն իւզէրինէ՝ վէքիլէր
 ֆիլիսա ճէմիլլէթլէրի մարիֆէթիլլէ
 ինթիխապ օլընուր , ֆաղաթ ֆիլիսա-
 նըն վաիդի վէ օլմատըղը հալտէ Պաշ
 ֆափասը րէիս օլուպ մահալլէնին միւ-
 թէպէրանընտան տախի իւշ քիշիտէն
 ալթը քիշլլէ գատար ֆիլիսա ճէմի-
 յէթինէ իլավէ օլընուր :

Պու ճէմիլլէթլէր քէնտու ճէմա-
 ւթ լարը իշինտէ հագգը ինթիխապա
 նաիլ օլուպ օլմայանլարը թահգիդ
 իլէ՝ հրուֆը հէճա՝ թէրթիպի իւզրէ
 պիր տէֆթէրինի թանդիմ . վէ սէ-
 քիդ կիւն մէյտանտա գալմագ իւզրէ
 ֆիլիսա ճէմիլլէթի օտասընա թալիդ
 իտէրլէր :

Ընտրողական ժողովը ընտրողաց ուրջումը գիւրացներու համար՝ ուղուած Երեսփոխաններուն թիւէն եռապատիկ աւելի ընտրելէն շատ մին ալ կը պատրաստէ, և այն ալ կախել կուտայ Խորհրդարանին մէջ : Սակայն ընտրողք ամենեւին պարտաւորեալ չեն ընտրելէնց յույսակին հետեւելու :

Գաւառներուն մէջ ալ՝ գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ անդամները միեւնոյն կերպով կ'ընտրուին :

Գ. Քառասունութիւն

Յօդ . 72. Ընտրողաց յանկին բացուելէն շարաթ մը ետքը՝ կիրակէ առաւօտ, ժամերգութեան աւարտմանէն ետքը, Թաղական Խորհրդարանի մէջ քուէարկութեան կ'սկսուի սապէս :

Թաղական Խորհրդոյ Նախագահը՝ ընտրողաց շանիւ ձեռքն առած կարգ աւել կ'աւել ընտրողները, որք ընտրողաց շանիւն իրենց անուան առջեւ ստորագրելէն վերջը, քանի՜ Երեսփոխան ուղուած է նէ՝ այնքան անձանց անուն թուղթի մը վրայ կը գրեն վերէն ի վար կարգաւ, և ամեն մէկ անունն առջեւ մականունն, բնակութիւն և արուեստ նշանակելով՝ թուղթը կը ծալեն, և յատկապէս պատրաստուած քուէտուփին մէջ կը ձգեն : Իսկ եթէ ընտրողք պատճառաւ իւր չը կրնան գալ Խորհրդարան, ստորագրելու նամակաւ մը քուէնին կ'ուղարկեն :

Յօդ . 73. Քուէարկութիւնը գաղտնի է. ուստի պէտք է որ քուէարկողք առանձին գրեն իրենց քուէթուղթը, որպէս զի ուրիշ մը չը կրնայ տեսնել գրած անունները :

Վէ ինթիխապ իտէնլէրէ վէսիլէի սուհուլէթ օլմագ իւզրէ՝ մաթլուպ օլան վէքիլլէր ատէտինին իւշ միսլինի հալի պիր գըթա տէֆթէր եափըլուպ՝ ֆիլիսա ճէմիլլէթի օտասընա թալիգ օլընուր : Ֆագաթ ինթիխապ իտէնլէր տէֆթէրի մէղքիւրէ մաթապագաթէ գաթա մէճալուր տէկիլլէր տիր :

Տաշրարարա Մէճիսի Ումումի ազասը ինթիխապը խուսուսը տախի պու մինվալ իւզրէ իճրա օլընուր :

ԲԵՅ ԻԹԱՍԸ ՊԵՏԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

Երեւել է Երեւել Տաշրար . Հագգը ինթիխապա նալ օլանլարըն էսամիսի տէֆթէրի մէյտանա գօնըլտըգտան պիր հաթթա սօնրա, ֆիլիսատէ սապահ իպատէթի խիթամիլլէր օլտըղը կիպի ֆիլիսա ճէմիլլէթի օտասընա լէյ իթասընա պէր վէճի աթի պէտ օլընուր :

Ֆիլիսա ճէմիլլէթի լէիսի, տէֆթէրի մէղքիւրը էլինէ ալարագ՝ ինթիխապա հագգը օլանլարը սըրասը իլէ չաղըրուպ, անլուր տախի տէֆթէրի մէղքիւրտէ իամլէրինին էօնիւնէ վաղի իմզա իթալքաէն սօնրա՝ իգթիզա իտէն մըգտար մէպուսան էսամիսինի պիր քեաղըտ իւզէրինէ եօգառուտան աշաղըյա սըրա իլէ եաղուպ, հէր պիր շախսըն իամի էօնիւնէ լագապ, վէ սէմթ վէ սէնտաթը իշարէթ, վէ օլ քեաղըտը տիրիւպ՝ մախսուսէն թէտարիք օլընան սանտըգճայա իլգա իտէրլէր : Վէ քէնտուլէրի պիր սէպէպէ մէպնի մէճիս օտասընա կէլէմէղլէր իտէ՝ լէյ վիրտիլլէրի քէսանըն էսամիսինի պիր գըթա միւմզա մէքթուպ իլէ իրապ իտէրլէր :

Երեւել է Երեւել Տաշրար . Բէյ իթասը խաֆիյէն իճրա օլընմագ լաղըմ՝ կէլտիկինտէն՝ լէյ վիրէնլէր եաղտըղըրը իամլէրի տիտէրի կէօրէմէմէք իւզրէ մախֆիճէ թահրիր իտէրլէր :

Յօդ . 74 . Քուէարկութիւնը ըս-
կըսած օրը պէտք է լմնայ : Ընտրողնե-
րէն ո՛վ որ իր քուէն նոյն օրը չը ներ-
կայացունէ , ետքը բողոքելու իրա-
ւունք չունի :

Յօդ . 75 . Ոչ ոք պիտի կարենայ
միանգամայն երկու թաղի մէջ քուէ
տալ :

Յօդ . 76 . Ընտրութեան մասին
միացեալ թաղերը և թեմերը՝ եթէ
իրարու մօտ ըլլան , ընտրողները մէկ
տեղ ժողովուելով քուէարկութիւն
կ'ընեն : Իսկ եթէ իրարմէ հեռի ըլ-
լան՝ իւրաքանչիւր թաղ կամ թեմ
զատ քուէարկութիւն կ'ընէ , և ետքը
երկու կողման քուէարկութեանց ար-
դիւնքը կը միացունեն :

Յօդ . 77 . Քուէարկութիւնը կա-
տարուելէն ետքը , նոյն օրը մի և նոյն
նիստի մէջ՝ թաղական խորհուրդին
առջեւ քուէտուփը կը բացուի . և այս
բանիս համար օրոշուած ֆննիչները
քուէներն համրելով , քուէարկուաց
թուոյն հետ կը բաղդատեն :

Եթէ տարբերութիւն գտնուի , և
թաղական խորհուրդը խարդախու-
թեան կասկած ունենայ , մինչեւ ա-
ռաջիկայ կիրակի՝ միւս օր մը նորէն
քուէարկութիւն ընել կ'օրոշուի :

Նմանապէս՝ եթէ ուղուած Երես-
փոխանայ թիւը առաջին անգամին չը
լըցուի , մնացածին համար երկրորդ
անգամ քուէարկութիւն կ'ըլլայ միւս
օր մը :

Յօդ . 78 . Եթէ պատահի որ քուէ-
արկուներէն մէկը պէտք եղածէն ա-
ւելի թուով անուն գրած ըլլայ իր
քուէթուղթին մէջ , նոյն թիւէն վեր-

ԵԵԼԻՆ ԴԵՐԴԵՆՑԻ ԺԱՊԱՐԷ . Բէյ իթա-
սը պէտ օլընարդը կիւն թէքմիլ օլըն-
մագ իգթիլա էյլէտիկի ճիհէթլէ՝ րէյ
վիրմէկէ հագգը օլուպտա իմթինա՝
իտէնլէրին մուախարէն տափայտ
գալգըլմագա սէլահիյէթի օլամագ :

ԵԵԼԻՆ ԴԵՐԴԵՆՑԻ ԺԱՊԱՐԷ . Հիչ պիր քիմ-
սէ իքի քիլիսա ճէմաթընտա րէյ ի-
թա իտէմէզ :

ԵԵԼԻՆ ԴԵՐԴԵՆՑԻ ԺԱՊԱՐԷ . Ինթիսապճա
պիրլէշտիրիլմիշ օլան ֆիլիսա ճէմա-
աթլարը վէ գազալար , եէքտիկէրի
գուրպինտէ վագը իսէ , իքի թարաֆ-
տան ինթիսապա սէլահիյէթի օլան-
լար պիր եէրէ կէլէրէք՝ իթաի րէյ ի-
տէրլէր : Վէ մէգքիուր ճէմաթ վէ
գազալար արասընտա մէսաֆէի պաի-
տէ օլարդը հալտէ՝ հէր պիրի այրու-
ճա րէյ վիրուպ , պատէհու իքի թա-
րաֆըն րէյլէրի պիրլէշտիրիլուր :

ԵԵԼԻՆ ԴԵՐԴԵՆՑԻ ԺԱՊԱՐԷ . Բէյ իթասը րէ-
սիտէի խիթամ՝ օլտրգտա՝ օլ կիւն
թաթիլ օլընմայարագ , րէյ քեաղըտ-
լարընը շամիլ օլան սանտուգ իլէ-
սա ճէմիյէթի մուվաճէհէսինտէ կիւ-
շատ օլընարագ , թային օլընան միւ-
ֆէթթիլլէր րէյ քեաղըտլարընը թաա-
տաա իտէրլէր :

Քեաղըտլարըն ատէտի րէյ վիրէն
էշխասըն ատէտինէ թէվաֆուգ իթ-
մէյուպ տէ , ճէմիյէթ ճէ՝ հիյլէ վու-
գուինտէն իշթիպահէ տիւշիլլէհէք
օլուրսա , իրթէսի պաղար կիւնիւնտէն
էվվէլ՝ եէնիտէն րէյ վիրիլմէք իւզրէ
պաշկա պիր կիւն թային օլընուր :

Ինթիսապը մաթլուպ օլան ատէտ
գատար վէքիլլէր պիր տէֆատա իք-
մալ օլընամագ իսէ , մրգտարը պագի-
սի հագգընտա րէյ իթասը քէզալիք
եէվմի ախէրէ թալիդ օլընուր :

ԵԵԼԻՆ ԴԵՐԴԵՆՑԻ ԺԱՊԱՐԷ . Ինթիսապ ի-
տէնլէրին պիրի՝ րէյ քեաղըտընտա
ատէտի մուայեհէնէտէն զիյատէ իամ
եաղմըշ օլուրսա , օլ ատէտի թէճա-

ըր եկած անունները անընդունելի են . նմանապէս անվաւեր կը համարուին այն քուէթուղթերը՝ որոց մէջ գտնուած անունները վերէն ՚ի վար կարգաւ գրուած չեն :

Յօդ . 79 . Քուէարկուաց թուոյն կէսէն աւելի քուէ ստացողներուն մէջէն՝ առաւելագոյն քուէ ստացող անձինք՝ Երեսփոխան ընտրուած են : Եւ եթէ երկու անձանց հաւասար քուէ տրուած ըլլայ , երկուսոցմէն ընտրուել է :

Յօդ . 80 . Եթէ առաջին անգամ քուէարկութեամբ առաւելութիւն չստացուի , Թաղական Խորհուրդը կը ծանուցանէ առաւելագոյն քուէ ստացող երկու անձանց անունները . և երկրորդ քուէարկութիւնը օրինաւորապէս այն երկու անուանց վրայ կ'ըլլայ :

Յօդ . 81 . Սմէն Թաղական Խորհուրդ՝ իր թաղէն ընտրուած Երեսփոխանաց անունները Պատրիարքին կը ներկայացունէ մասնաւոր տեղեկագրով մը , որուն մէջ պէտք է ճշգիւ նշանակուած ըլլայ ընտրեալներուն անունը , մականունը , բնակութիւնը , արհեստը , և քուէարկութեան բոլոր պարագայները :

Պատրիարքը այս տեղեկագրերը կը ներկայացունէ Քաղաքական Ժողովին , որ զանոնք քննելով կ'ստուգէ Երեսփոխանաց ընտրելութեան պայմանները :

Այսպէս ստուգուելէն ետքը , Պատրիարքը պաշտօնական կերպիւ կը ծանուցանէ Երեսփոխանաց ամեն մէկուն ըստ օրինի ընտրութիւնը , և կը հրաւիրէ զանոնք Ընդհանուր Ժողովոյ ատենան կազմել որոշեալ օր մը :

Յօդ . 82 . Ընդհանուր Ժողովը իր առաջին նիստին մէջ՝ Քաղաքական Ժողովին քննած տեղեկագրերը մտիկ ը-

վուզ իտէն իսմէր մագալու թու թուլմազ , վէ իսմէր եօդարրտան աշաղըյա սըրա իլէ եաղըլմըշ օլմայան ըէյ քեաղըտլարը տախի միւղա վէ միւնֆէսիխ ատտ օլընուր :

Երեսփոխանաց Բաժնի . Բէյ վիրէնլէրին նըսֆ ատէտինտէն զիյատէ օլաւադ հադդլարընտա էն չօդ ըէյ իստալէթ իտէնլէր մէպուս ինթիխապ օլընմըշ օլուրլար : Վէ իքի քիչիյէ միւսաւթ իւզըրէ ըէյ իսապէթ իթտիկի հալտէ , էն եաշլըսը ինթիխապ գըլընմըշ օլուր :

Սեփէնլիկ Բաժնի . Էկէր իւք տէֆա ըէյ վիրիլտիքտէ՝ էքսէրիյէթի տրա հասըլ օլմազ իսէ , հադդլարընտա էն չօդ ըէյ իսապէթ իտէն իքի քիմէսնէնին իսմէրի իլան օլընուպ , իքինճի տէֆատա՝ օլ քիմէսնէլէր հադդընտա նիզամէն ըէյ վիրիլուր :

Սեփէնլիկ Բաժնի . Քիլիսա ճէմիյէթլէրի՝ մունթախապ օլան վէքիլլէրին իսմ , վէ լադապ , վէ սէմթ , վէ սէնաթընը վէ քեաֆֆէի ահվալը ինթիխապաթը հապի՝ Պատրիդէ ինթապէն պիր գըթա մաղաթա թանգիմ վէ թադաիմ էյլէր . Պատրիդ թարաֆընտան տախի Մէճլիսի ճիւմանիյէ իպրազ օլընուր :

Իշպու մաղաթալար Մէճլիսի մէղքիւրտէ մուպէնէ օլընտըդտան վէ ինթիխապ օլընանլարըն սըֆաթը մաթլուպէյի ճամի օլուպ օլմատըղլարը թահգիդ գըլընտըդտան ոօնրա , Սիլլէթ վէքիլլէրինին նիզամէն ինթիխապ օլընտըղլարը , վէ պիր եվմի մուսայէնտէ Մէճլիսի Ումումի թէշքիլի զըմնընտա իճթիմա իտէճէքլէրի՝ Պատրիդ թարաֆընտան քէնտուլէրինէ ըէսմէն պէյան օլընուր :

Սեփէնլիկ Բաժնի . Մէճլիսի Ումումի իւք ինիզատընտա՝ պէր վէճհի մուհարրէր Մէճլիսի ճիւմանիտէ

ներով եղած ընտրութիւնները և երեսփոխանաց իշխանութիւնը կը վաւերացունէ, որով Ընդհանուր Ժողովը ըստ օրինի կազմուած կ'ըլլայ :

Ընդհանուր Ժողով կրնայ դաւաճուիլ, երբ Կոստանդնուպօլսոյ երեսփոխանաց մեծագոյն մասը ընտրուած ըլլայ, առանց սպասելու դաւաճական երեսփոխանաց ընտրութեան վախճանին՝ որոյ լուրը մէկ կողմէն Կոստանդնուպօլսոյ հասնելու վրայ կ'ըլլայ :

Յօդ. 83. Եթէ մէկը քանի մը թաղերու կամ գաւառներու կողմէն ընտրուած ըլլայ, ինք կ'որոշէ ո՛ր թաղին կամ ո՛ր գաւառին երեսփոխանութիւնն ընդունիլը. և եթէ ինք չուզէ որոշել, Ընդհանուր Ժողովը վիճակաւ կ'որոշէ :

Յօդ. 84. Երեսփոխանաց անուան ցուցակը Ընդհանուր Ժողովոյ սրահին մէջ կախուած պիտի մնայ՝ այս ու բէնի կարգաւ շինուած. և իւրաքանչիւր անուան առջեւ պիտի նշանակուի հրաժարում, վախճանում, և այլ ի՛նչ որ պատահի : Այս ցուցակը երկու տարին անգամ մը պիտի նորոգուի :

ԳԼՈՒԽ Բ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՔ ԺՈՂՈՎՈՅ
ԵՒ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Յօդ. 85. Ամեն Ժողով և Խորհուրդ պիտի ունենայ ատենական Դիւան մը, որ կը Բաղկանայ մէկ Ատենապետէ, մէկ Ատենադպրէ, և երբեմն նա՛ և Ատենապետի և Ատենադպրի փոխանորդներէ : Ասոնց ամենն ալ հարկաւ ժողովոյ անդամներէն պիտի ըլլան :

մա՛յէնէ օրնան մաղաթալարը պիլ խթիմա, ինթիխապաթը վազըսյը վէ Միլլէթ վէքիլլէրինին բուխաթ վէ իգթիտարլարընը թաաուիգ իթտիքտէ՝ նիզամէն թէշէքքիւլ իթմիշ օլուր :

Տէրի Սաատէթ ճէմաթլարը վէքիլլէրի էքսէրիյէթ իւզրէ ինթիխապ օրնարղլարը, վէ տաշրա վէքիլլէրինին ինթիխապը փեյտէրիէյ խթիխապը դըլընմագաա օլտըղը հալտէ, տաշրա ինթիխապաթը խիթամընա պէքլէնմէյէրէք՝ Մէճլիսի Ումումի ադա օլընապիլուր :

Սեփէն Էլիւնէի Տադրէ . Պիր քիմէսնէ պիր դաշ ճէմաթ վէ եախուտ պիր դաշ էյալէթտէ ինթիխապ օլընարղը հալտէ, գանդըսընըն վէքեալէթիմի գապուլ իթտիկինի պէյանտէ մախթար օլուպ, ֆադաթ իմթինա իտէր իտէ, օլ ճէմաթ վէ եա էյալէթլէր հադդընտա՝ Մէճլիսի Ումումիտէ գուրա քէշիտէսիյլէ գարար վիրիլուր :

Սեփէն Դեօրդիւնէի Տադրէ . Մէճլիսի Ումումի աղասընըն էսամիսի տէֆթէրլէրի հրուֆը հէճա թէրթիպի իւզրէ թանղիմ, վէ Մէճլիս մահալլինտէ թալիգ օլընարադ, վէֆաթ վէ խթիֆալէրի միսիլու վուդու պուլան ահվալ իամլէրի էօնիւնէ իշարէթ գըլընուր, վէ հէր իքի սէնէ թէճտիտ օլընուր :

ՁԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

ՄԷՃԼԻՍ ՎԷ ԳՕՄԻՍԻՕՆԼԱՐ ՀԱԳԳԸՆՏԱ
ՊԱՁԸ ՄԷՎԱՏՏԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ ՊԷԵԱՆԸՆՏԱ
ՏԸՐ

Սեփէն Էլիւնէի Տադրէ . Հէր Մէճլիս վէ Գօմիսիօնըն՝ պիր Գալէմի, վէ հէր Գալէմին՝ պիր Զապիթի վէ Բեաթիպի, վէ պաղը Գալէմլէրտէ Զապիթ վէ Բեաթիպին՝ պիրէր վէքիլլէրի օլուպ, պունլարըն քեաֆֆէսի աղատէն օլմագ շարթ տըր :

Ատենական Դիւանը տարին անգամ մը կը նորոգուի, և անդամներն անմիջապէս վերընտրելի են :

Յօդ . 86 . Առանց մեծագոյն մասի ներկայութեան Ատենան չը կրնար կազմուիլ :

Յօդ . 87 . Խնդիր մը լաւ քննուելէն, և անոր վրայ ներկայ խողովականաց կարծիքը հասկցուելէն վերջը, քուէի կը դրուի, և ձայնից առաւելութեամբ որոշում կը տրուի : Երբ ձայնից հաւասարութիւն պատահի, եթէ Նախագահը ներկայ է՝ անոր կարծեաց կողմը կը հակի որոշումը, եթէ ո՛չ՝ Ատենապետին կողմը :

Յօդ . 88 . Խառն խողովոյ մէջ քննուած որ և է խնդրոյ որոշում տրուելու համար, պէտք է որ երկու խողովները զատ քուէարկութիւն ընեն : Երբ երկուքին ալ մեծագոյն մասը միևնոյն որոշումն ըրած ըլլայ, խնդիրը լուծուած է . իսկ եթէ որոշումնին տարբեր ըլլայ, կարծեաց անհամաձայնութիւն կը համարուի . և հետեւաբար խնդրոյն որոշումը Ընդհանուր խողովին կը ձգուի :

Խառն խողովը օրինաւորապէս գումարուած համարուելու համար, պէտք է որ խողովոյ երկուքին ալ մեծագոյն մասը ներկայ գտնուին :

Յօդ . 89 . Ընդհանուր խողով գումարուելէն գո՛նէ վեց օր առաջ՝ պէտք է որ Պատրիարքարանի կողմէն հրաւիրանաց գրեր յուղարկուին անդամներուն :

Վէ պունլար պէհէր սէնէ թէպտիլ վէ թէճախտ օլունուրլար, վէ ազասընըն լէտէլ ինֆիսալ՝ թէքրար ինթիխապը ճաիզ տիր :

Սեփէն Կոնստանտինոպոլ . Մէճլիսին էքսէր ազասը մէֆգուտ օլտըղը հալտէ, մէճլիս կիւշատ օլընամազ :

Սեփէն Եփէնիճէ Դարդէ . Լայըզը իլէ միւզաքէրէ օլընուպ, հազըր պուլընան ազանըն էֆքետըրը անլաշըլտըգտան սօնրա՝ օլ մատտէ հազգընտա արաի Մէճլիսէ միւրաճաաթ օլընարազ, էքսէրիյէթ իլէ գարար վիրիլուր : Վէ ըէյլէր միւսաւլաթ իւզրէ միւնգասիմ օլտըղը հալտէ, էկէր Բէիսի Մէճլիս հազըր իսէ՝ Բէիսին, վէ էկէր հազըր պուլընամազ իսէ՝ Գալէմ Զապիթինին պուլընտըղը թարաֆ թէրճիհ օլընուր :

Սեփէն Եփէնիճէ Դարդէ . Մուխթէլիթ Մէճլիսէրաէ թէղէքքիւր օլընան մէվատտէ գարար վիրիլմէք իշուն՝ իքի Մէճլիսին սյրու սյրու իթաի ըէյ իթմէլէրի լազըմ կէլուպ, քէյֆիյէթ իքի Մէճլիստէ տախի էքսէրիյէթի արա իլէ պիր մէրքէզտէ գարարկիր օլտըղը հալտէ՝ հալլ օլընմըշ օլուր : Վէ իքի Մէճլիսին գարարընըն ատէմի մուվաֆադաթը՝ իխթիլաֆի ըէյ տիմէք օլաճաղընտան, քէյֆիյէթին գարարը՝ Մէճլիսի Ումուլմիյէ պըրաղըլուր :

Իքի Մէճլիսին ազասը էքսէրիյէթ իւզրէ հազըր պուլընամատըղլարը հալտէ՝ Մէճլիսի Մուխթէլիթ նիզամէն ագտ օլընմըշ սայըլմազ :

Սեփէն Կոնստանտինոպոլ . Մէճլիսի Ումուլմիինին ագտընտան լա ադալլ ալթը կիւն էվվէլ՝ Պատրիարքանէ թարաֆընտան ազաի Մէճլիսէ տաւլէթնամէլէր իրսալ օլընաճազ տըր :

ԳԼՈՒԽ Գ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՒՐԳ

Յօդ . 90 . Ամեն Ազգային անհատ՝ որ չափահաս է և վաստակ ու շահուտէր, պարտական է տրօք մասնակցից ըլլալ Ազգային ծախուց :

Այս տուրքը տարեկան է . և բաշխման հիմն կը բռնուի իւրաքանչիւր անհատի կարողութիւնը :

Յօդ . 91 . Ազգային տուրքը երկու տեսակ է . մէկը ընդհանուր՝ որ ընդհանուր ծախուց յատկացեալ է, և կը հաւաքուի Պատրիարքարանի կողմէն, Ազգային կեդրոնական սնտուկին համար . և միւսը մասնաւոր՝ որ իւրաքանչիւր թաղի մասնաւոր ծախուց յատկացեալ է, և կը հաւաքուի թաղական Խորհրդոյ կողմէն, թաղական սնտուկներուն համար :

Յօդ . 92 . Կոստանդնուպօլսոյ մէջ ընդհանուր տուրքի բաշխման և հաւաքման եղանակը՝ ֆաղաքական Ժողովին մէջ կ'որոշուի, և ընդհանուր Ժողովով կը հաստատուի : Իսկ մասնաւոր տուրքը՝ ամեն թաղ իր Խորհրդոյ մէջ կ'որոշէ և կը հաստատէ :

Սոյնպէս կը տնօրինուին նաև գաւառներուն մէջ գաւառական ընդհանուր տուրքն ու թաղական մասնաւոր տուրքը :

Յօդ . 93 . Գաւառներուն կողմէն Ազգային Պատրիարքարանի Սընտուկին տրուելու մինչև ցարդ սովորութիւն եղած տուրքին բաշխման և հաւաքման եղանակը՝ ընդհանուր Ժողովը պիտի որոշէ, և Բարձրագոյն Դրան հաճութեամբը պիտի գործադրուի :

ՖԱՍԼԸ ՄԱԼԻՍ

ԻՄԱՆԷ՛Ի ՄԻԼԼԻՅԷ ՊԷՆԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

Տօգասնէնէն Տաղարի . Հատուի պիւլուղէ վասըլ օլուպ, քերար ու քիսպ սահիպի պուլընան քերաֆֆէ՛ի էֆրատը Միլլէթ՝ մէսարիֆի միլլիյէ թէսվիյէսինտէմի շարէքէթէ մէճպուրտըր :
Պու ի՛անէ սէնէվի իթա օլընուպ, էմրի թէվզի՛ինէ գուտրէթի զաթիյէ էսաս թութուլուր :

Տօգասն պէրէնէն Տաղարի . Ի՛անէ՛ի Միլլիյէ իքի նէվ՝ տիր : Նէվ՛ի էվվէլ՝ ի՛անէի ումումիյէ տիր քի, մէսարիֆի ումումիյէյէ մունհասըր օլարաք՝ Միլլէթ Սանտըղը իչուն Պատրիդ խանէ մարիֆէթիյէ թահսիլ օլընուր : Վէ նէվ՛ի սանի՝ ի՛անէի մախսուսէ տիր քի, պիր ճէմաաթըն մէսարիֆի մախսուսէսինէ միւնհասըր օլարադ՝ ֆիլիսա ճէմաաթը սանտըղլարը իչուն ֆիլիսա Մէճլիսիւրի մարիֆէթիյէ ախզ վէ իսթիֆա օլընուր :

Տօգասն իւլէնէն Տաղարի . Տէրի Սաատէթտէ ի՛անէի ումումիյէնին սուրէթի թէվզի վէ թահսիլ՝ Մէճլիսի ճիամանիտէ թախսիս, վէ Մէճլիսի Ումումիտէ թաասիդ գըլընուպ, ի՛անէ՛ի մախսուսէ տախի՝ ֆիլիսա ճէմ՛իյէթլէրի թարաֆընտան թա՛յին օլընուր :

Վէ տաչրալարտա հէր պիր մարխասալըդ ճէմա՛աթընըն ի՛անէի ումումիյէ, վէ հէր ֆիլիսա ճէմա՛աթընըն ի՛անէի մախսուսէսի տախի վէճհի մէշրուհ իւզրէ թանզիմ գըլընուր :

Տօգասն իւլէնէն Տաղարի . Պատրիդխանէ Սանտըղը իչուն՝ տաչրալարտան ախզը միւթատ օլան մէպալիդին մարխասալըդլարա թէվզի՛ի վէ ուսուլի թահսիլիյէսի հազգընտա Մէճլիսի Ումումինին գարարը իւզէրինէ իթթիլիսազ օլընաճադ թէտպիր Պապ Ալիտէն պիլ իսթիզան իճրա գըլընաճադ տըր :

ԳԼՈՒԽ Դ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Յօդ . 94 . Առաջնորդը Գաւառա-
կան Ժողովոյ Նախագահն է , և անոնց
գործադիր իշխանութիւնը կը վարէ :

Իր պարտաւորութիւնն է գաւառին
մէջ Ազգային Սահմանադրութեան
գործադրութեանը հսկել :

Յօդ . 95 . Առաջնորդը չըպիտի կա-
րենայ վանքերու մէջ բնակութիւն
հաստատելով՝ պաշտօնին տեղէն հե-
ռանալ . այլ գաւառին գլխաւոր քաղ-
քին մէջ ազգային Առաջնորդարանը
պիտի բնակի , ուր կը գումարուին
և Գաւառական Ժողովները :

Երբ Առաջնորդ մը միանգամայն և
վանահայր ըլլայ , եթէ վանքը միայն
մէկ օրուան ճամբայ հեռի է Առաջ-
նորդանիստ քաղքէն՝ կրնայ երկու
պաշտօնն ալ մէկտեղ վարել , երբեմն
երբեմն վանքին այցելութիւն ընե-
լով : Բայց եթէ հեռաւորութիւնը
օրուան մը ճանապարհէ աւելի ըլլայ ,
պէտք է որ վանքին մէջ իրեն փոխա-
նորդ կարգելով , ինք քաղաքը բնակի :
Սակայն հարկ եղած ժամանակը իր
փճակին ամեն կողմը այցելութեան
կրնայ ելլալ :

Յօդ . 96 . Կոստանդնուպօլսոյ մէջ
եղածին նման՝ Գաւառներուն մէջ ալ
ամեն թաղ պիտի ունենայ ԹԱՂԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՈՒՐԴ մը , ԹԱՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ մը , և
ԹԱՂԱԿԱՆ ԴԻԻԱՆՍՏՈՒՆ մը :

Նմանապէս Առաջնորդանիստ Գա-
ղաքին մէջ պիտի հաստատուին ԿՐԾ-
ՆԱԿԱՆ և ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ : Եւ
Քաղաքական Ժողովին անօրէնու-
թեանը տակ՝ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ մը :

ՖԱՍԼԸ ՐԱՊԻ

ՄԱՐԽԱՍԱԼԸԳԼԱՐԱ ՏԱԻՐ ՏԻՐ

Տօգտան պէտքէն խորհրդէ . Մարխա-
սալար քէնտու մարխասալըղլարը տա-
լիէսի տախիլինտէ ազա օլընան Միլ-
լէթ Մէճլիսլէրինին լիյասէթինի վէ
գուվլէի իճրալիէսինի հալիլ տիւր :

Վաղիֆէլէրի՝ իշպա Նիզամնամէ
էտտընըն իճրալի ահքեամընա նէլա-
րէթ իթմէքաէն իպարէթ տիւր :

Տօգտան պէտքէն խորհրդէ . Մարխա-
սալար մանասթըրլարտա իգամէթ իտէ-
մէյուպ , մարխասալըղլարը մէրքէղին-
տէ մարխասալըղ Մէճլիսլէրինին ազա
վէ իճթիմա իթտիլի գօնաղլարտա ի-
գամէթ իտէճէք , վէ մահալլի խըտ-
մէթլէրինտէն թէպալիա իթմէլէրի
հալիլ օլմայաճաղ տըր : Ֆաղաթ պիւր
Մարխասանըն մանասթըր լէիսլէրին-
տէն պուլընտըղը թաղտիրտէ , մա-
նասթըրը՝ մահալլի իգամէթտէն եա-
լընըղ պիւր կիւնլիք մէսաֆէտէ վաղը
իտէ , մանասթըրընը վաղթ պէ վաղթ
մուայէնէ իթմէք իւզըն՝ իքի խըտմէ-
թինի տախի պիւրլիքտէ իճրա իտէպի-
լուպ , մանասթըրը՝ պիւր կիւնլիք եօլ-
տան զիյատէ մէսաֆէտէ իտէ , եէրինէ
պիւր վէքիլ թային իլէ՝ քէնտուսինին
մահալլի խըտմէթինտէ իգամէթ իթ-
մէսի լաղըմ կէլուր : Ֆաղաթ լէտէլ
իճապ՝ մարխասալըղ տախիլինտէ պա-
լընան հէր պիւր մահալլէ կիտէպիլուր :

Տօգտան պէտքէն խորհրդէ . Տէրի Սաա-
տէթտէ օլտըղը կիպի՝ տաչրալարտա
տախի հէր ֆիլիսա ճէմաթընըն պիւր
ֆիլիսա ճէմիլէթի վէ պիւր Սանտըղը
վէ պիւրտէ Գալէմի օլտըղը միսիլու ,
Մարխասալըղ մէրքէղինտէ տախի՝
պիւր Մէճլիսի Բուհանի վէ պիւր Մէճ-
լիսի Ճիամանի , վէ պու Մէճլիսի
Ճիամանինին թահթը իտարէսինտէ
օլմաղ իւզըն՝ պիւր Սանտըղը օլաճաղ ,

Նաև Առաջնորդարանի մէջ ԳԱԽԱՌԱԿԱՆ ԴԻԻԱՆԱՏՈՒՆ մը հաստատուելով, Առաջնորդական վիճակին բոլոր ժողովրդոց թաղական Ազգահամարի տուամարները հո՛ն պիտի ժողովրդին, և Գաւառական ընդհանուր Ազգահամար պիտի կազմուի :

Յօդ. 97. Առաջնորդի ընտրութիւնը՝ նոյն և նման Պատրիարքի ընտրութեան, Գաւառական Ընդհանուր ժողովով կ'ըլլայ, և ընտրութեան տեղեկագիրը տեղւոյն խառն ժողովոյն միջոցաւ Պատրիարքին կ'ուղարկուի : Պատրիարքը կեդրոնական Վարչութեան խառն ժողովոյ համահաճութեամբ կ'անուանէ զԱռաջնորդը, և Բարձրագոյն Գրան խմայ տալով պաշտօնական հրամանագիրը կ'ընդունի :

Յօդ. 98. Գաւառական ժողովները կեդրոնական Վարչութեան ժողովներուն վերաբերեալ արամագրութեանց համեմատ պիտի կազմուին, և պաշտօններն ու պարտաւորութիւններն նոյն և նման են :

Բայց Գաւառական ժողովներուն անդամաց թիւը՝ իւրաքանչիւր վիճակի համար միանգամ պիտի սահմանուի, ամեն մէկ գաւառի բնակչաց թուոյն համեմատութեամբ :

Մինչեւ որ Ազգային տուրքը գաւառներուն մէջ օրինաւոր կերպիւ հաստատուի, Տէրութեան առաջին և երկրորդ և երրորդ աստիճանի տուրք տուող անձի'նք միայն պիտի ընտրեն Գաւառական Ընդհանուր ժողովոց անդամները : Եւ այս ժողովներուն կազմութեան կերպը՝ իւրաքանչիւր վիճակի բնակչաց թուոյն նայելով, կեդրոնական Վարչութիւնը պիտի որոշէ, Առաջնորդաց հետ խորհրդակցելով :

Վէ հէր Մարխասա դօնադընտա պիր Գալէմ օլուպ, Մարխասալըդ տախիլինտէ պուլընան ֆիլիսա ճէմսաթլարը նուֆուս տէֆթէրլէրինի ճէմ իլէ թահրիրի նուֆուս իտէճէք տիր :

Տօգաւն եփրինճի Ժադդէ . Մարխասա ինթիխապը լազըմ կէլտիքտէ, Պատրիգ ինթիխապընտ գըյասէն՝ Մարխասալըդ տախիլինտէքի Մէճլիսի Ումուսիտէ պիլ ինթիխապ, մազպաթաւը մահալլի Մէճլիսի Մուխթէլիթի վասըթաւը իլէ Պատրիգէ թագալիմ օլընուպ, օ տախիլ Տէրի Սաատէթ Մէճլիսի Մուխթէլիթ ինին մուվաֆազաթիլէ օլ վէճհէ ինթիխապ օլընան զաթը Մարխասա թային իտէրէք, Պապը Ալլիյէ արզ իլէ՝ Էվամիրի ըէսմիլէսինի իսթիհասալ իտէր :

Տօգաւն սեփրինճի Ժադդէ . Պէր մինվալը սապըդ, մարխասալըդլարտա պուլընան Մէճլիսլէր՝ Տէրի սաատէթ Մէճլիսլէրինին էսասը իւզրէ թէշքիլ օլընուպ, վէ վազիֆէլէրի տախիլ օ մինվալ իւզրէ օլուպ, ֆազաթ մէզքիւր տաշրա Մէճլիսլէրի ազասընըն մահալլ վէ մէվգիլէրինին մըգտարը նուֆուսընա կէօրէ եալընըզ պիր տէֆա թային օլընաճազլար տըր : Վէ նիզամէն իանէի Միլլիյէ թէսիս օլընճայա տէկին՝ տաշրալարտա պէր մինվալը սապըդ ազա օլընաճազ Մէճլիսի Ումուսի ազասընը ինթիխապահազգը օլանլար պիրինճի վէ իքինճի վէ իւչիւնճի մէրթէպէտէ Տէվլէթ վիրկիւ վիրէնլէրտէն իպարէթ օլաճազ տըր : Վէ պու Մէճլիսլէրին սուրէթի թէշքիլի Պատրիգխանէ թարաֆընտան Մարխասալար իլէ պիլ իսթիլարէ՝ տախիլէրինին մըգտարը նուֆուսընա կէօրէ գարարլաշտըրըլաճազ տըր :

ԳԼՈՒԽ Ե.

ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Յօդ . 99 . Ազգային Սահմանադրութեան հիմնական սկզբունքը անփոփոխելի են : Բայց երբ փորձառութեամբ՝ ինչ ինչ տրամադրութեանց փոփոխութիւնը հարկաւոր դատուի , ընդհանուր ժողովը՝ Սահմանադրութեան հաստատութենէն հինգ տարի ետքը՝ վերաքննութեան ցանձնաժողով մը կը կազմէ , նրօնական և ֆալաքական ժողովներէն երեքական անդամ , չորս Տեսուչ Խորհուրդներէն երկերկու անդամ , և ասոնցմէ զատ ընդհանուր ժողովոյ մէջէն կամ դրոսէն վեց հոգի , ընդ ամենը քսան անդամ՝ ընտրելով : Այս ցանձնաժողովը կը սահմանէ հարկաւոր դատուած փոփոխութիւնները , որ ընդհանուր ժողովը վաւերացնելէն ետքը , Բարձրագոյն Դրան կը ներկայացուին , և նայսերական հրամանին համեմատ կը գործադրուին :

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄԻՍ

ԽԱԹԻՄԷ

Տօգտան արդարեւ յայտու Նիւզամնամէնին էսաւորնա տօգընըմագսրզըն՝ պազը թէֆէրրուաթընըն պիթթէճըրիւպէ թատիլինէ լիւզում կէօրիւնտիկի թագտիրճէ , թարիխի թէսիսինտէն պէշ սէնէ սօնրա՝ Մէճլիսի Ումումիտէ Բուհանի վէ Ճիւմանի Մէճլիսէրի ազասընտան՝ իւշէր , վէ սալիֆիւզղիքը տէօրթ Գօմիսիօնլարտան՝ իքիշէր , վէ պունլարտան մաատա Մէճլիսի Ումումի ազասընտան վէ եախուտ խարիճտէն օլարագ տիկէր ալթը քիմէսնէլէր քի ճէման եիկիրմի ազա ինթիսապիլէ պիր Գօմիսիօն թէշքիլ օլընարագ՝ լիւզումը կէօրիւնէն թատիլաթ պու Գօմիսիօնտա դարաշտըրըլուպ , Մէճլիսի Ումումիտէ թաստիգ օլընտըգտան սօնրա՝ Պապը Ալիտէն լէտէլ իսթիզան՝ սատըր օլաճագ իրատէի Սէնիյէ իւզըէ իճապը իճրա գըլընաճագ տըր :

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0242292

